

The Project Gutenberg eBook of Inger, Östråtin rouva: Viisinäytöksinen murhenäytelmä, by Henrik Ibsen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Inger, Östråtin rouva: Viisinäytöksinen murhenäytelmä

Author: Henrik Ibsen

Translator: Joel Lehtonen

Release date: November 18, 2005 [EBook #17092]

Most recently updated: December 12, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK INGER, ÖSTRÅTIN ROUVA: VIISINÄYTÖKSINEN MURHENÄYTELMÄ ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and Distributed

Proofreaders Europe.

INGER, ÖSTRÅTIN ROUVA

VIISINÄYTÖKSINEN MURHENÄYTELMÄ

Henrik Ibsen

Suomensi
Joel Lehtonen

Ensimmäisen kerran julkaissut
Arvi A. Karisto Osakeyhtiö 1919.

Suomennoksen on teettänyt

"SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN EDISTÄMISRAHASTON"

varoilla rahaston toimikunnan

KAUNOKIRJALLINEN OSASTO.

HENKILÖT:

Rouva Inger Otontytär Römer, valtakunnan hovimestarin Nils Gyldenlöven leski. *Elina Gyldenlöve*, hänen tyttärensä. *Valtaneuvos Nils Lykke*, tanskalainen ritari. *Olaf Skaktavl*, lainsuojaton norjalainen aatelismies. *Nils Steninpoika*. *Herra Jens Bjelke*, ruotsalainen päällikkö. *Björn*, kamaripalvelija Östråtin linnassa. *Finn*, sisäpalvelija. *Einar Huk*, linnanvouti. *Muita palvelijoita, talonpoikia ja ruotsalaisia huoveja.*

Tapahtumapaikka: *Östråtin aateliskartano* lähellä Trondhjemin vuonoa; aika: v. 1528.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

(Huone Östråtissa. Taustalla olevasta avoimesta ovesta näkyy ritarisali heikossa kuunvalossa, joka silloin tällöin kirkastuen lankeaa sisään vastapäisessä paksussa muurissa olevasta kaari-ikkunasta. Oikealla ulko-ovi; siitä etualalle päin verholla varustettu ikkuna. Vasemmalla ovi, joka vie sisähuoneisiin; lähempänä etualalla suuri avonainen liesi, joka valaisee huonetta. On myrskyinen ilta.)

Kamaripalvelija Björn ja *sisäpalvelija Finn* istuvat lieden ääressä. Viimemainittu puhdistelee kypäriä. Heidän vieressään maassa on miekka ja kilpi sekä muita aseita.

FINN

(lyhyen vaitiolon jälkeen).

Ken oli Knut Alfinpoika?

BJÖRN.

Herrasväki sanoo, että hän oli Norjan viimeinen ritari.

FINN.

Ja tanskalaiset tappoivat hänet Oslon vuonolla?

BJÖRN.

Jokainen pikku poikakin sen tietää.

FINN.

Knut Alfinpoika oli siis viimeinen ritarimme? Ja nyt hän on ollut jo kauan kuollut. (Pitäen kypäriä koholla edessään.) No, sittenpä voit riippua kiiltäväksi hangattuna ritarisalissa; sillä sinä et ole enää muuta kuin tyhjä pähkinänkuori; ydin — sen söivät madot jo monta vuotta sitten.

Kuules, Björn, — eikö sopisi sanoa, että Norjan maakin on tuollainen tyhjä pähkinänkuori kuin tämä kypäri, kiiltävä päältä, madonsyömä sisältä?

BJÖRN.

Pidä suusi ja tee työsi! — — — Onko kypäri valmis?

FINN.

Välkkyy kuin hopea kuun paisteessa.

BJÖRN.

Pane se siis pois. — Kas tuossa, raavi ruoste miekasta.

FINN

(kääntelee ja katselee miekkaa).

Maksaako se vaivaa?

BJÖRN

Mitä sanot?

FINN.

Ei ole terää.

BJÖRN.

Se ei kuulu sinuun. Anna se tänne. — — Tuossa on kilpi.

FINN

(jatkaen).

Tässä taas ei ole ripaa!

BJÖRN

(murahtaen).

Annas, kun sinussa olisi ripa, niin tarttuisin —

FINN

(hyräilee tuokion itsekseen).

BJÖRN.

Mitä nyt taas?

FINN.

Tyhjä kypäri, terätön miekka, rivaton kilpi. — Luulenpa, ettei kukaan voi moittia Inger-rouvaa siitä, että hän antaa aseitten riippua kirkkaina salin seinällä, eikä punaa niitä tanskalaisten veressä.

BJÖRN.

Hm, lorua, onhan meillä nyt maassa rauha.

FINN.

Rauha? Niin, kun talonpoika on ampunut viimeisen nuolensa ja susi vienyt läävästä hänen viimeisen lampaansa, niin on heilläkin rauha keskenään. Mutta on se vain merkillistä ystävyyttä! No, niin; oli miten oli. On aivan paikallaan, kuten sanoin, että sota-asut riippuvat kiiltävinä salissa; sillä tunnet kai vanhan sananparren: »ritarismies yksin on mies», ja kun meillä ei tässä maassa enää ole ritaria, niin ei ole miestäkään, ja missä ei ole miestä, siellä saa *nainen* olla isäntänä; ja siksi —

BJÖRN.

Siksi kiellän sinua loruamasta! (Nousee.) Ilta tulee. Kas tuossa; saat viedä kypärin ja kilven paikoilleen saliin.

FINN

(hiljaisella äänellä).

Ei, anna sen jäädä huomiseen.

BJÖRN.

No, et kai pelkää?

FINN.

En päivällä. Ja jos illoin pelkäisinkin, niin enpä ole pelkuri yksinäni. Niin, katsele vain minua; mutta tiedäkin, että tuolla alhaalla väentuvassa jutellaan yhtä ja toista. (Hiljaisemmin.) Siellä sanovat jotkut, että *tuolla* liikkuu kookas, mustiin puettu haamu jok'ainoa yö.

BJÖRN.

Akkain lorua!

FINN.

Niin, mutta he väittävät kaikki, että se on totta.

BJÖRN.

Sen minä uskon.

FINN.

Merkillisintä on, että Inger-rouva on samaa mieltä.

BJÖRN

(hätkähtäen).

Inger-rouva? No, mitä mieltä hän on?

FINN.

Mitäkö? Niin, sitä ei monikaan tiedä. Mutta varmaa on, ettei hän saa siunaaman rauhaa. Etkö huomaa, että hän laihtuu ja käy päivä päivältä kalpeammaksi? (Luoden *Björniin* tutkivan silmäyksen.) Väki sanoo, ettei hän nuku milloinkaan, — ja että siihen on tuo kummittelu syynä —

(Viime sanojen kuuluessa on *Elina Gyldenlöve* vasemmalta ilmestynyt puoleksi avoimen oven kynnykselle. Hän pysähtyy ja kuuntelee; palvelijat eivät häntä huomaa.)

BJÖRN.

Ja sellaisia tyhmyyksiä sinä uskot?

FINN.

Noin, puolittain. On muuten niitäkin, jotka selittävät seikkaa toisella tavoin. Mutta se on vain ilkeyttä. — Kuule, Björn, — tunnetko erästä laulua, joka maassa kiertää?

BJÖRN.

Laulua?

FINN.

Niin, kaiken kansan suussa. Se on hävytön pilkkalaulu, sen nyt arvaa. Mutta muuten, se on sangen näppärä. Kuulepas.

(Laulaa matalalla äänellä.)

Ja Inger-rouvalla linnassaan on vaatteet, joilla ei vertaa: ne silkkiä, kärpännahkaa on vaan, ja kullat ja helmet on kulmillaan, — mut synkkä hän monta on kertaa.

Kas, Inger hän itsensä Tanskalle möi,
maan vieraiden valtaan hän heitti, —

(*Björn* tarttuu *Finniä* vimmastuneena rintapieliin. *Elina Gyldenlöve* vetäytyy heidän huomaamattaan takaisin vasemmalle.)

BJÖRN.

Ja minä heitän sinut helvettiin, ja ihan palkatta, jos hiiskut vielä

Inger-rouvasta hävyttömän sanan!

FINN

(kiskoutuen *Björnin* käsistä).

No, no, — olenko minä sen laulun tehnyt?

(Kuuluu torven törähdys ulkoa oikealta.)

BJÖRN.

Hst, — mikä tuo on?

FINN.

Torvi soi. Saadaan vieraita vielä tänä iltana.

BJÖRN

(ikkunan ääressä).

Avaavat porttia. Kuuluu kavion kopsetta linnan pihalta. Tulee kai joku ritari.

FINN.

Ritari? Se ei liene totta.

BJÖRN.

Miksi ei?

FINN.

Itsehän sanoit, että viimeinen ritarimme on kuollut.

(Poistuu oikealle.)

BJÖRN.

Senkin lurjus, — kaikki hänen silmänsä keksivät. Sen verran siis auttoi, että koetin tätä peitellä ja salata. Inger-rouva on jo kansan suussa; hetken päästä jokainen huutaa, että —

ELINA GYLDENLÖVE

(tulee jälleen sisään vasemmalla olevasta ovesta; hän katselee ympärilleen ja sanoo mielenliikutustaan masentaen).

Oletko yksin täällä, Björn?

BJÖRN.

Tekö, Elina-neito?

ELINA.

Kuule, — kerro minulle joku satu; — tiedän, että sinulla on niitä muitakin kuin ne, joita —

BJÖRN.

Satu? Mutta nyt, — näin iltamyöhällä —?

ELINA.

Jos lasket siitä ajasta, jolloin täällä Östråtissa tuli pimeä, niin on todellakin myöhä.

BJÖRN.

Mikä teitä vaivaa? Onko teille sattunut jotakin? Olette niin levoton.

ELINA.

Ehkäpä on niin.

BJÖRN.

Jokin teillä on. Puoleen vuoteen olen teitä tuskin tuntenut entiseksi.

ELINA.

Tiedä: puoli vuotta on Lucia, rakkain sisareni, maannut ruumiskammiossa.

BJÖRN.

Ei se johdu siitä, Elina-neito, — ainoastaan sen vuoksi ette te ole tuollainen: milloin mietteissänne, kalpea ja vaitelias, milloin hurja ja neuvottoman näköinen kuin tänä iltana.

ELINA.

Niinkö arvelet? Mutta miksi en sen vuoksi? Eikö hän ollut hyvä ja hurskas ja kaunis kuin kesäinen yö? Björn, kuule, — minä rakastin Luciaa kuin omaa itseäni. Oletko unohtanut, kuinka monta kertaa me istuimme lapsina polvellasi talvi-illoin? Sinä lauloit meille lauluja, ja kerroit — —

BJÖRN.

Niin, silloin te olitte reipas ja iloinen.

ELINA.

Kyllä, silloin. Silloin elin ihanaa aikaa, saduissa ja ajatuksissani! Onko mahdollista, että ranta oli yhtä karu silloin kuin nyt? Jos se oli, en sitä huomannut. Siellä rannalla minä mieluummin kuljeskelin ja sepittelin monia kauniita satuja; sankarini tulivat kaukaa ja matkasivat jälleen poikki meren; minä itse olin heidän keskellään ja seurasin heitä, kun he purjehtivat pois.

(Vaipuu istumaan eräälle tuolille.)

Nyt tunnen olevani niin väsynyt, heikko, satuni eivät voi ravita minua enää; — ne ovat ainoastaan satuja.

(Nousee kiivaasti.)

Björn, tiedätkö, mikä minut on sairaaksi tehnyt? Eräs totuus. Ilkeä, synkkä totuus, joka kaivaa mieltäni yötä päivää.

BJÖRN.

Mitä te te tarkoitatte?

ELINA.

Muistatko, että sinä annoit meille joskus elämänohjeita ja hyviä neuvoja? Lucia-sisko noudatti niitä; mutta minä, — Jumala paratkoon!

BJÖRN (lohdutellen).

No, älkäähän toki —

ELINA.

Minä tiedän kyllä, minä olin ylpeä, korskea! Leikeissä tahdoin minä aina olla kuningatar, koska olin suurin, kaunein, älykkäin. Minä sen tiedän.

BJÖRN.

Se on totta.

ELINA.

Kerran otit minua kädestä ja katsoit vakavasti minuun ja sanoit: älä ole ylpeä kauneudestasi ja

älystäsi: mutta ole aina ylpeä kuin tunturin kotka, kun ajattelet, että olet Inger Gyldenlöven tytär!

BJÖRN.

Teillä kai oli syy olla siitä ylpeä.

ELINA.

Niin, sellaisia sinä kerroit sangen usein minulle, Björn. Oi, sinä kerroit minulle siihen aikaan niin paljon, paljon satuja.

(Puristaa *Björnin* kättä.)

Kiitos niistä kaikista! — Kerro minulle yksi vielä: voisimpa ehkä näet tulla jälleen iloiselle mielelle niinkuin ennen.

BJÖRN.

Ettehän ole lapsi enää.

ELINA.

En kylläkään! Mutta salli kuvitellakseni, että olen. — — No, kerro nyt.

(Heittäytyy erääseen tuoliin; *Björn* istuu tuon puolelle.)

BJÖRN.

Oli kerran jalosyntyinen ritari —

ELINA

(joka on kuunnellut levottomana saliin päin, tarttuu *Björnin* käsivarteen ja huudahtaa kiivaasti, mutta kuiskaamalla).

Hst! Älä huuda; — enhän ole huonokuuloinen!

BJÖRN

(hiljaisemmalla äänellä).

Oli kerran jalosukuinen ritari, jolla oli se merkillinen maine, että — —

ELINA

(nousee puolittain ja kuuntelee hätääntyneenä ja jännityksessä saliin päin).

BJÖRN

Elina-neito, — mikä teitä vaivaa?

ELINA

(istuutuu jälleen).

Minua? Ei mikään. Kerro vain!

BJÖRN.

No, niinkuin sanoin, — kun hän katsoi jotakin naista oikein silmiin, ei nainen sitä koskaan sitten unohtanut, vaan seurasi ajatuksin häntä, minne hän lähtikin, ja sairastui surusta.

ELINA.

Tuon olen jo kuullut — — Se ei ole muuten mikään satu, se kertomasi. Sillä mainitsemasi ritari on Nils Lykke, joka istuu vielä tänäkin päivänä Tanskan valtakunnan-neuvostossa —

BJÖRN.

Hyvin mahdollista.

ELINA

No niin, yhdentekevä; — jatkahan!

BJÖRN.

Ja sitten sattui kerran —

ELINA

(nousee yhtäkkiä).

Hst, ole hiljaa!

BJÖRN.

Mikä nyt? Mikä teille tuli?

ELINA

(kuunnellen).

Kuuletko?

BJÖRN.

Mitä?

ELINA.

Se on siellä. Kautta Kristuksen haavain, se on totta!

BJÖRN

(nousee paikaltaan).

Mikä siellä on? Missä?

ELINA.

Hän itse — ritarisalisissa.

(Rientää taustalle.)

BJÖRN

(seuraa häntä).

Kuinka te voitte luulla —? Elina-neito, — menkää huoneeseen!

ELINA.

Hst, seiso hiljaa. Älä liiku; älä näyttäydy! Odota; — kuu tulee pilvistä. — Eroitatko tuon mustan hahmon tuolla?

BJÖRN.

Taivaan pyhät —!

ELINA.

Katso; — nyt hän kääntää Knut Alfinpojan kuvan seinään päin. Hahaa, se tuijottaa häntä liiaksi silmiin.

BJÖRN.

Elina-neito, kuulkaahan!

ELINA

(tullen etualalle lieden luo).

Nyt tiedän — tietämäni.

BJÖRN

(itseksseen hiljaa).

Se on siis sittenkin totta.

ELINA.

Kuka hän oli, Björn? Kuka hän oli?

BJÖRN.

Sen te näitte yhtä hyvin kuin minäkin.

ELINA.

No niin. Kenenkä minä näin?

BJÖRN.

Näitte äitinne.

ELINA

(puolin itseksseen).

Yön toisensa jälkeen olen kuullut hänen askeleensa tuolta. Kuullut hänen kuiskivan ja voihkivan kuin kadotetun sielun. Ja laulussakin sanotaan —; ah, nyt sen uskon! Nyt uskon, että —

BJÖRN.

Hiljaa!

(Rouva *Inger Gyldenlöve* tulee nopeasti ritarisalista, huomaamatta huoneessa olijoita, menee suoraa päätä ikkunan luo, vetää verhot syrjään ja tuijottaa hetken ulos, ikäänkuin tähystäen jotakuta maantietä pitkin saapuvaa; sitten hän kääntyy ja menee verkkaan takaisin saliin.)

ELINA

(hiljaa seuraten häntä silmillään).

Kalman-kalpeana, kuin ruumis —

(Melua ja väkijoukon ääniä kuuluu oikealta, oven ulkopuolelta.)

BJÖRN.

Mikä siellä on?

ELINA.

Mene ulos katsomaan, mikä siellä on!

(Linnanvouti *Einar Huk* ja suuri joukko *alustalaisia* ja *talonpoikia* nähdään eteisessä.)

EINAR HUK

(ovella).

Suoraa päätä hänen luokseen! Ja arkailu pois!

BJÖRN.

Mitä te haette?

EINAR HUK.

Inger-rouvaa itseään.

BJÖRN.

Inger-rouvaa? Näin myöhään illalla?

EINAR HUK.

Myöhään, mutta vielä ajoissa, luullakseni.

TALONPOJAT.

Niin, niin, — hänen täytyy kuulla meitä!

(Koko joukko tunkeutuu saliin. Samalla ilmestyy rouva *Inger Gyldenlöve* ritarisalin ovelle. Kaikki vaikenevat yhtäkkiä.)

INGER-ROUVA.

Mitä tahdotte minulta?

EINAR HUK.

Me tulimme luoksenne, jalosyntyinen rouva, aikoen —

INGER-ROUVA.

Niin, — puhukaa!

EINAR HUK.

No, — sehän on rehellinen asia. Parilla sanalla, — me tulimme pyytämään teiltä lupaa ja aseita —

INGER-ROUVA.

Lupaa ja aseita? Mitä varten?

EINAR HUK.

On tullut Ruotsista huhu, että Taalain rahvas on noussut kapinaan ja marssii kuningas Kustaata vastaan. —

INGER-ROUVA.

Niinkö? Taalain rahvas?

EINAR HUK.

Niin kertoo huhu, ja se kuuluu olevan totta.

INGER-ROUVA.

No, — jos niin olisi asia, — mitä Taalain miesten kapina teihin kuuluu?

TALONPOJAT.

Me tahdomme mukaan! Tahdomme auttaa! Päästä vapaiksi!

INGER-ROUVA

(hiljaa).

Ah, olisikohan aika tullut!

EINAR HUK.

Kaikista Norjan rajapitäjistä rientää talonpoikia toiselle puolen Taalaihın. Lainturvattomat miehetkin, jotka ovat harhanneet vuosikausia autioilla tuntureilla, uskaltavat nyt jälleen kyliin, kokoavat väkeä ja hiovat ruostuneitten miekkainsa terää.

INGER-ROUVA

(oltuaan hetken vaiti).

Kuulkaa, — vastatkaa minulle, oletteko täysin punninneet asiaa? Oletteko ajatelleet, miten teidän kävisi, jos kuningas Kustaan miehet voittaisivat?

BJÖRN

(hiljaa ja rukoillen *Inger-rouvalle*).

Ajatelkaa, miten tanskalaisten kävisi, jos kuningas Kustaan miehet joutuisivat tappiolle.

INGER-ROUVA

(epäävästi).

Se ei ole minun tehtäväni. (Kääntyy miesjoukon puoleen.) Te tiedätte: kuningas Kustaalla on täysi syy toivoa apua Tanskasta. Kuningas Fredrik on hänen ystävänsä eikä tosiaan jätä häntä pulaan —

EINAR HUK.

Mutta jos talonpojat kaikkialla koko Norjan maassa nousisivat? Jos me kaikki yhdessä nousisimme, — sekä herrat että rahvas. — Niin, rouva Inger Gyldenlöve, nyt melkein luulen tulleen sen tilaisuuden, jota olemme odottaneet. Jos se nyt alkaa, niin täytyy muukalaisten lähteä maasta.

TALONPOJAT.

Niin, pois Tanskan voudit! Pois muukalaisherrat! Pois valtakunnanneuvoston kätyrit!

INGER-ROUVA.

Oi, metallia heissä on! — mutta kuitenkin, sittenkin —!

BJÖRN

(itseksseen).

Hän epäröi. — (*Elinalle*.) Mitä siihen tuli, Elina-neito, — te teitte väärin, kun tuomitsitte äitiänne.

ELINA.

Björn, minä raastaisin silmät päästäni, jos ne pettivät minut!

EINAR HUK

Nähkääs, jalosyntyinen rouva, — ensin on esteenä Kustaa kuningas; kun *hän* on lyöty, eivät tanskalaiset kauvaa jaksa tässä maassa pysyä.

INGER-ROUVA.

Ja sitten?

EINAR HUK.

Sitten olemme vapaat; meillä ei ole enää vieraita esivaltiaita, ja me saamme valita itse kuninkaamme niinkuin ruotsalaisetkin ennen meitä.

INGER-ROUVA

(vilkaasti).

Itse kuninkaan? Ajatteletteko Sturein sukua?

EINAR HUK.

Kristian kuningas ja toiset hänen jälkeläisensä ovat tehneet itsenäisistä suvuistamme puhdasta! Parhaat herramme harhaavat henkipattoina tunturipolkuja, jos enää elävätkään. Mutta saattaisipa kuitenkin löytyä joku vanhain sukujemme perillinen, joka —

INGER-ROUVA

(nopeasti)

Riittää, Einar Huk! Riittää! (itsekseni.) Ah, minun kallehin toivoni!

(Kääntyy talonpoikain ja linnan alustalaisten puoleen.)

Minä olen nyt neuvonut teitä mikäli olen voinut. Olen ilmaissut teille, miten suureen vaaraan te uskallatte astua. Mutta jos olette kerran horjumattomat päätöksessänne, niin olisi minun mieletöntä estää teitä aikomuksesta, jonka te kuitenkin voitte toteuttaa itse.

EINAR HUK.

Meillä on siis teiltä lupa?

INGER-ROUVA.

Teillä on oma vahva tahtonne; kysykää siltä neuvoa, jos on niinkuin sanotte, että teitä alinomaa kiusataan ja poljetaan — — — Minä tunnen niin vähän niitä asioita. Minä en tahdo enempää tietää! Mitä voin minä, yksinäinen nainen —? Vaikka ryöstäisitte ritarisalin tyhjäksi —; ja siellä on monta hyvää miekkaa; onhan teillä täysi valta Östråtissa tänä iltana. Saatte tehdä, mitä haluatte. Hyvää yötä!

(Miesjoukko puhkeaa kaikuviin riemuhuutoihin. — Sytytetään kynttilät, ja palvelijat tuovat kaikenlaisia aseita ritarisalista.)

BJÖRN

(tarttuu *Inger-rouvan* käteen, kun rouva aikoo poistua).

Kiitokset, jalo ja ylhäinen rouva! Minä, joka olen tuntenut teidät lapsesta asti, en ole koskaan teitä epäillyt.

INGER-ROUVA.

Vaiti, Björn, — vaaralliseen peliin olen ryhtynyt tänä iltana. Muut panevat siihen ainoastaan henkensä; mutta minä — tuhannen kertaa enemmän; usko minua!

BJÖRN.

Kuinka? Pelkäättekö valtanne katoamista ja sovinnollisten välien katkeamista?

INGER-ROUVA.

Valtaniko? Voi, hyvä Jumala!

MUUAN PALVELIJA

(tullen suuri miekka kädessä salista).

Tässä on oikea hukanhammas! Sillä kun huitelen verenimijäin kätyreitä!

EINAR HUK

(toiselle palvelijalle).

Mitä sinä sieltä löysit?

PALVELIJA.

Rintaraudan, jota nimittävät Herlof Hyttefadsiksi.

EINAR HUK.

Se on sinulle liian hyvä; — katso, tässä on Sten Sturen keihään varsi; kiinnitäpä rintarauta siihen, niin meillä on komein sotamerkki maailmassa.

SISÄPALVELIJA FINN

(kirje kädessä, tulee sisään ovesta vasemmalta ja menee *Inger-rouvan* luo).

Olen etsinyt teitä kaikista huoneista —

INGER-ROUVA.

Mitä tahdot?

FINN

(ojentaa hänelle kirjeen).

Muuan lähetti Trondhjemista on saapunut tuoden teille kirjeen ja viestejä.

INGER-ROUVA.

Katsotaan! (Avaten kirjettä.) Trondhjemista? Mitä se mahtaa olla? (Silmäilee nopeasti kirjettä.) Kristus, armahda! Häneltä! Ja täällä Norjassa — —.

(Jatkaa lukemistaan kiihkeässä mielentilassa; sillaikaa noutavat miehet yhä aseita salista).

INGER-ROUVA

(itseksseen).

Hän tulee siis tänne. Hän tulee tänne tänä yönä. — Niin, silloin alkaa kamppailu älyllä, ei miekalla.

EINAR HUK.

Riittää, riittää, kunnan miehet: nyt on meillä tietääkseni aseet. Nyt lähdetään!

INGER-ROUVA

(kääntyen nopeasti).

Kukaan ei saa lähteä täältä tänä yönä!

EINAR HUK.

Mutta, jalo rouva, nyt on tuuli sopiva; purjeilla vuonon perukkaan ja —

INGER-ROUVA.

Pysyy, mitä sanoin!

EINAR HUK.

Täytyykö meidän siis odottaa huomiseen?

INGER-ROUVA.

Sekä huomiseen että kauemmin. Ainoakaan asetettu mies ei saa lähteä Östråtista.

(Tyytymätöntä mutinaa joukosta.)

ERÄÄT TALONPOJAT.

Mutta me lähdemme sittenkin, rouva!

USEAT TOISET.

Niin, niin; me lähdemme!

INGER-ROUVA

(astuen askeleen lähemmäksi heitä).

Kuka teistä uskaltaa?

(Kaikki vaikenevat; oltuaan tuokion vaiti lisää *Inger-rouva*.)

Minä olen ajatellut puolestanne. Mitä te halvat rahvaan miehet tiedätte maan asioista? Kuinka te rohkenette arvostella sellaisia? Teidän täytyy kestää sortoa ja räsitystä vielä hetki. Se ei voine käydä kovin sydämellenne, jos muistatte, ettei meilläkään, ylimyssuvuilla, ole parempaa valittavana nykyaikaan. — — Viekkää kaikki aseet takaisin saliin. Myöhemmin saatte kuulla tahtoni. Poistukaa!

(Palvelijat vievät aseet saliin, jonka jälkeen koko joukko poistuu oikealle.)

ELINA

(hiljaa *Björnille*).

Vieläkö luulet, että tein väärin tuomitessani — Östråtin rouvaa?

INGER-ROUVA

(viittaa *Björnin* luokseen ja sanoo).

Varusta yksi vieraskamareista kuntoon.

BJÖRN.

Niinkuin käskette, Inger-rouva!

INGER-ROUVA.

Ja portti auki jokaiselle, ken kolkuttanee.

BJÖRN.

Mutta —?

INGER-ROUVA.

Portti auki!

BJÖRN.

Portti auki.

(Poistuu oikealle.)

INGER-ROUVA

(*Elinalle*, joka on jo poistumassa ovesta vasemmalle).

Jää tänne! — Elina; — lapseni, — minulla on sinulle kahden kesken puhuttavaa.

ELINA.

Minä kuuntelen.

INGER-ROUVA.

Elina, — — sinä uskot pahaa äidistäsi?

ELINA.

Minä uskon, mitä teidän menettelyenne pakottaa minut tuskakseni uskomaan.

INGER-ROUVA.

Ja sinä vastaat minulle tylyn luonteesi mukaan.

ELINA.

Kuka on tylyyttä kylvänyt luonteeseeni? Aina lapsesta saakka olin tottunut ihaillemaan teitä suurena, ylevänä naisena. Sellaisia kuin te olivat mielestäni ne naiset, joista kerrotaan taruissa ja sankarisaduissa. Minusta näytti siltä kuin itse taivaan Jumala olisi painanut leimansa teidän otsaanne ja merkinnyt teidät siksi olennoksi, joka oli johtava arkoja ja epäroivia. Linnan salissa lauloivat ritarit ja ylimykset ylistystänne; ja rahvaskin, lähellä ja loitolla, nimitti teitä maan toivoksi ja turvaksi. Ja kaikki he ajattelivat, että teissä palaisivat meille entiset hyvät ajat. Kaikki he ajattelivat, että koittaisi meille ikäänkuin uusi päivä. Yhäti on yö; enkä tiedä kohta enää, uskallanko luulla, että teissä valkenee meille aamu.

INGER-ROUVA.

On helppo nähdä, mistä sinä saat moiset myrkylliset sanat. Sinun korviisi ovat kulkeneet ajattele mattoman lauman kuiskeet ja nurinat asioista, joita se niin vähän kykenee arvostelemaan.

ELINA.

Kansan ääni on totuuden ääni, sanoitte siihen aikaan, jolloin laulut ja puheet kaikuivat kiitostanne.

INGER-ROUVA.

Olkoonpa niin. Mutta vaikka valitsisin osakseni istua täällä toimetonna silloin kun minun olisi toimittava, — etkö luule, että jo moinen valinta olisi minulle niin raskas taakka, ettei sinun tarvitsisi lisätä sitä vielä kivillä?

ELINA.

Kivet, joilla taakkaanne lisään, painavat minua yhtä raskaasti kuin teitä. Keveästi, vapaana hengitin elon ilmaa niin kauan kuin sain uskoa teihin. Sillä elääkseni täytyy minun tuntea itseni ylpeäksi, ja ylpeä olisin syystä ollut, jos te olisitte ollut yhä sama, mikä te kerran olitte.

INGER-ROUVA.

Ja mikä sinulle takaa, etten sitä ole? Elina, mistä niin varmaan tiedät, ettet tee äidillesi vääryyttä?

ELINA

(huudahtaen kiihkeästi).

Oi, jospa sitä nyt tekisin!

INGER-ROUVA.

Hiljaa! Sinulla ei ole oikeutta vaatia tilille äitiäsi. — Yhdellä ainoalla sanalla voisin —; mutta se ei olisi sinulle terveellinen kuulla; sinun täytyy odottaa, mitä aika mukanaan tuo; ehkä käy niin, että —

ELINA

(aikoen poistua).

Nukkukaa hyvin, äitini!

INGER-ROUVA

(vitkastellen).

Ei, — jää luokseni, on vielä eräs asia — —. Tule lähemmäksi, sinun täytyy minua kuulla, Elina!

(Asettuu pöydän ääreen ikkunan luokse.)

ELINA.

Minä kuulen.

INGER-ROUVA.

Niin vaiti kuin oletkin, tiedän kuitenkin, että olet montakin kertaa kaivannut täältä pois. Sinun on Östråtissa liian yksinäistä ja autiota.

ELINA.

Onko se teistä ihme, äitini?

INGER-ROUVA.

Riippuu itsestäsi, muuttuuko se asia tästä alkaen.

ELINA.

Kuinka?

INGER-ROUVA.

Kuule minua. — Tänä yönä odotan taloon vierasta.

ELINA

(tullen lähemmäksi).

Vierasta?

INGER-ROUVA.

Vierasta, jonka täytyy pysyä outona ja tuntemattomana. Kukaan älköön saako tietää, mistä hän tulee tai minne lähtee.

ELINA

(heittäytyy ilosta huudahtaen hänen eteensä ja tarttuu hänen käteensä).

Äiti! Minun äitini! Antakaa minulle anteeksi, jos voitte, vääryteni teitä vastaan!

INGER-ROUVA.

Mitä tarkoitat? — Elina, minä en ymmärrä sinua.

ELINA.

He ovat siis kaikki erehtyneet? Teidän sydämenne on yhä uskollinen!

INGER-ROUVA.

Mutta, nouse jo, — ja sano —

ELINA.

Oi luuletteko, etten tiedä, kuka se vieras on?

INGER-ROUVA.

Tiedät sen? Ja kuitenkin sinä —?

ELINA.

Luuletteko Östråtin porttien olleen niin tarkasti teljettynä, ettei ainoakaan surkeuden viesti ole päässyt pujahtamaan sisään? Arveletteko, etten minä tiedä, kuinka moni vanhan suvun perillinen harhaa henkipattona, ilman yösijaa, kattoo päänsä päällä, kun Tanskan herrat isännöivät hänen isäinsä talossa?

INGER-ROUVA.

Ja sitten? Mitä vielä?

ELINA.

Minä tiedän hyvin, että moniakkin jalosukuisia ritareita ajellaan kuin nälkäisiä susia metsässä. Heillä ei ole liettä, minkä ääressä hetken lämmitellä, ei leipää suuhunsa panna.

INGER-ROUVA

(kylmästi).

Riittää! Nyt ymmärrän sinut!

ELINA

(jatkaen).

Ja siksi te avaatte nyt yöksi Östråtin portit? Siksi täytyy hänen pysyä outona ja tuntemattomana, hänen, tuon vieraan, jonka tulosta ja menosta kenenkään ei pidä saada vihiä! Te uhmaatte käskijäimme ankaraa määräystä, joka kieltää teitä antamasta vainotulle majaa ja auttamasta häntä suomalla turvaa tai hoitoa —

INGER-ROUVA.

Riittää, sanoin! (On hetken vaiti ja lisää vakaumuksella.) Sinä erehdyt, Elina; — se, jota odotan, ei ole mikään henkipatto.

ELINA

(nousee)

Sitten olen ymmärtänyt teitä väärin.

INGER-ROUVA.

Kuule minua, lapseni! Mutta harkitse asiaa, jos yleensä jaksat hillitä hurjaa mieltäsi!

ELINA.

Minä hillitsen, kunnes olette asianne puhunut.

INGER-ROUVA.

Kuule siis, mitä minulla on sinulle sanottavaa. — Minä olen, niin paljon, kuin suinkin voin, koettanut pitää sinua tietämättömänä kaikesta siitä hädästä ja ahdingosta, jossa nyt elämme. Sillä mitä hyötyä siitä olisi ollut, että olisin valanut surua ja huolta nuoreen sieluusi? Itku ja surkea valitus ei meitä pahasta päästä. Tarvitaan rohkeutta ja miehenvoimaa.

ELINA.

Ken teille on sanonut, ettei minulla ole rohkeutta ja voimaa, jos sitä vaaditaan.

INGER-ROUVA.

Vaiti, lapsi; — minä voisin ehkä sanaasi vedota.

ELINA.

Kuinka, äitini?

INGER-ROUVA.

Minä ehkä vaatisin sinulta niitä molempia; minä ehkä —; mutta anna minun puhua ensin loppuun.

Tiedä siis, että nyt näyttää lähestyvän aika, jota Tanskan valtakunnanpuhemies on valmistanut, — aika, tarkoitan, jolloin se voisi antaa meidän oikeuksillemme ja vapaudellemme viimeisen iskun. Katso, sentähden meidän täytyy —

ELINA

(vilkaasti).

Lyödä itsemme irti, äiti?

INGER-ROUVA.

Ei, täytyy voittaa aikaa. Köpenhaminassa istuu neuvosto paraikaa harkitsemassa, miten se parhaiten voisi ryhtyä asiaan. Enimmät kuuluvat olevan sitä mieltä, ettei riitaisuuksista voida päästä niin kauan kuin Norja ja Tanska eivät ole yksi ja sama maa; sillä jos vapaan maan oikeudet meillä säilyvät, kun uudet kuninkaanvaalit tulevat, on selvää, että taistelu puhkeaa jälleen ilmieliekkiiin. Kas, sen tahtovat Tanskan herrat estää.

ELINA.

Niin, he tahtovat estää sen, — tahtovat! Mutta me, siedämmekö sellaista? Katselemmeko rauhassa, miten —?

INGER-ROUVA.

Ei, me emme sitä siedä. Mutta turvautua aseihin —, nousta ilmi otteluun, — mihin se johtaisi, niin kauan kuin me emme ole kaikki yksimielisiä? Ja onko yksimielisyys tässä maassa ollut koskaan vielä huonompi kuin nyt? — Ei, jos aiomme saada jotakin aikaan, täytyy meidän toimia salaisesti ja hiljaisuudessa. Meidän täytyy, niinkuin sinulle sanoin, voittaa aikaa, että keksisimme neuvoja. Eteläisessä Norjassa on suuri osa aatelista tanskalaisten puolella; mutta täällä, Dovrefjeldista pohjoiseen, on asia vielä epävarma. Siksi on kuningas Fredrik lähettänyt erään uskotuimpia miehiään tänne, näkemään omin silmin, millainen meidän mielenlaatumme on.

ELINA

(jännityksessä).

Niin; — ja siksi —?

INGER-ROUVA.

Tuo ritari tulee Östråtiin tänä yönä.

ELINA.

Tänne? Ja tänä yönä?

INGER-ROUVA.

Eräs kauppalaiva toi hänet eilen Trondhjemiin. Äsken sain viestin, että hän saapuu vieraakseni. Tunnin kuluessa voidaan häntä odottaa.

ELINA.

Ettekö ajattele, äitini, mihin vaaraan maineenne joutuu, jos annatte tuon Tanskan lähettilään tulla luoksenne sellaiseen kohtaukseen? Eikö ympäristön rahvas jo entuudestaan ole epäluuloinen Teitä kohtaan? Kuinka saatatte toivoa, että se kerran antaisi teidän johtaa ja vallita itseään, kun sanotaan sitten, että —

INGER-ROUVA.

Ole huoletta. Kaiken tämän olen tarkoin ajatellut; mutta siitä ei ole hätää. Hänen asiansa tähän maahan on salaisuus; siksi saapui hän tuntemattomana Trondhjemiin; ja yhtä outona ja tuntemattomana hän myöskin tahtoo vieraila Östråtissa.

ELINA.

Ja nimeltään on tuo tanskalainen herra —?

INGER-ROUVA.

Se on komea nimi, Elina. Tanskan aatelilla on tuskin parempaa mainitakaan.

ELINA.

Mutta mikä on aikomuksenne? Vielä en ole tarkoitustanne ymmärtänyt?

INGER-ROUVA.

Ymmärrät pian. — Kun emme voi tallata käärmettä jalkoihimme, täytyy se pistää kiinni.

ELINA.

Varokaa, ettei pihti petä.

INGER-ROUVA.

Sinusta riippuu, miten lujasti se puristaa.

ELINA.

Minusta?

INGER-ROUVA.

Kauan olen huomannut, että Östråt on sinulle vankila. Ei ole nuoren haukan ilo istua häkin rautasäleiden takana.

ELINA.

Siipeni ovat leikatut. Vaikka antaisitte minulle vapauden, vähän se auttaisi minua.

INGER-ROUVA.

Siipestä eivät ole leikatut kauemmin kuin itse tahdot.

ELINA.

Minäkö tahdon? Tahtoni on teidän käsissänne. Olkaa, mikä kerran olitte, niin tahdon minäkin —

INGER-ROUVA.

Siitä seikasta riittää. Kuule minua edelleen. — Östråtista poistuminen ei liene sinulle vastenmielistä?

ELINA.

Ehkäpä ei, äitini!

INGER-ROUVA.

Sanoit minulle kerran, että olit elänyt iloisimmat aikasi unelmissa ja saduissa. Se elämä saattaa sinulle palata.

ELINA.

Mitä tarkoitatte?

INGER-ROUVA.

Elina, — jos nyt tulisi mahtava ritari ja veisi sinut linnaansa, jossa sinulla olisi kamarineitseitä ja kannuspoikia; silkkivaatteet ja loistavat salit?

ELINA.

Ritari, sanotte?

INGER-ROUVA.

Ritari.

ELINA

(hiljemmin).

Ja tuo tanskalainen lähettiläs tulee tänne tänä yönä.

INGER-ROUVA.

Tänä yönä.

ELINA.

Jos on niin, niin pelkään tulkita sanojanne.

INGER-ROUVA.

Niissä ei ole pelon syytä, ellet tahdo tulkita niitä väärin. Aikomukseni ei tosiaan ole pakottaa sinua. Oman mielesi mukaan on sinun valittava ja päätettävä tämä asia.

ELINA

(tullen askelen lähemmäksi).

Oletteko kuullut tarinan äidistä, joka ajoi yöllä tunturien poikki, pikku lapset mukana reessä? Susilauma juoksi kintereillä; kysymyksessä oli elämä tai kuolema — ja hän heitti pienokaiset taakseen tielle, toisen toisensa jälkeen, voittaakseen aikaa ja pelastaakseen itsensä.

INGER-ROUVA.

Satuja! Äiti raastaisi ennen sydämen rinnastaan kuin heittäisi lapsensa susille!

ELINA.

Ellen olisi äitini tytär, myöntäisin teidän olevan oikeassa. Mutta te olette kuin tuo äiti, ja te olette heittänyt tyttärenne susille, toisen toisensa jälkeen. Ensin vanhimman. Viisi vuotta sitten lähti Merete Östråtista; nyt on hän Bergenissä Winzents Lungen vaimona. Mutta luuletteko, että hän on onnellinen tuon tanskalaisen ritarin puolisona? Winzents Lunge on mahtava, melkein kuin kuningas; Meretellä on kamarineitseiteä ja kannuspoikia, silkkivaatteet ja loistavat salit, mutta päivä ei anna hänelle aurinkoaan, ei yö lepoa, sillä hän ei ole koskaan pitänyt Lungesta. Ritari tuli tänne ja kosi häntä, koska hän oli Norjan rikkain perijätär ja koska mies silloin tarvitsi tässä maassa lujaa pohjaa jalkainsa alle. Minä tiedän sen; tiedän aivan tarkoin! Merete oli teille kuuliainen, hän seurasi vierasta herraa täältä. Mutta mitä on se hänelle maksanut? Niin paljon kyyneleitä, ettei mikään äiti voi niistä viimeisenä päivänä vastata!

INGER-ROUVA.

Tiedän tilini, eikä se peloita minua.

ELINA.

Tilinne ei ole vielä sillä selvä. Missä on Lucia, toinen lapsistanne?

INGER-ROUVA.

Kysy Jumalalta, joka otti hänet pois.

ELINA.

Teiltä kysyn; sillä teidän on vastattava siitä, että hänen täytyi heittää nuori henkensä. Iloinen hän oli kuin keväinen lintu, kun hän purjehti Östråtista Mereten vieraaksi Bergeniin. Vuoden kuluttua seisoi hän jälleen tässä huoneessa; mutta silloin olivat hänen poskensa valkeat ja kuolema oli syöpynyt hänen sydämeensä. Niin, te hämmästyitte, äitini! Te luulitte kai, että tämä ilkeä salaisuus hautautui hänen kerallaan; — mutta hän kertoi minulle kaikki. Hieno ritari oli voittanut hänen sydämensä. Ja tahtoi häntä puolisoikseen. Te tiesitte, että kysymyksessä oli tyttärenne kunnia. Mutta te olitte taipumaton, — ja teidän lapsenne täytyi kuolla. Näette nyt, että minä tiedän kaikki!

INGER-ROUVA.

Kaikki? Hän lienee sanonut sinulle ritarin nimenkin?

ELINA

Nimen? Ei, hänen nimeään ei hän sanonut. Hän tunsikin ikäänkuin ahdistavaa pelkoa siitä puhua — hän ei maininnut sitä kertaakaan!

INGER-ROUVA

(helpoittuneesti, itsekseen).

Ah, siispä et kaikkea tiedäkään. — — Elina; — se asia, jota nyt kosketit, on minulle täysin tuttu. Mutta siinä on eräs puoli, jota et ehkä ole huomannut: Se herra, jonka Lucia Bergenissä kohtasi, oli tanskalainen —

ELINA.

Senkin minä tiedän.

INGER-ROUVA.

Ja hänen rakkautensa oli valhetta. Viekkaudella ja sulavin sanoin oli hän kietonut Lucian ansaansa.

ELINA.

Sen tiedän; mutta Lucia rakasti häntä kuitenkin; ja jos teillä olisi ollut äidin sydän, olisi lapsenne kunnia ollut teille kaikkein tärkeintä.

INGER-ROUVA.

Ei tärkeämpi hänen onneansa. Luuletko, että minä, Mereten kohtalo mielessäni, tahdoin uhrata toisen lapseni miehelle, joka ei häntä rakastanut?

ELINA.

Viisaat sanat monen sokaisevat; mutta eivät minua. — Älkää luulko minulle tuiki tuntemattomaksi, mitä maassa tapahtuu. Minä huomaan täydellisesti tarkoituksenne. Tiedän hyvin, ettei Tanskan herroilla ole teissä laisinkaan uskollinen ystävä. Te ehkä vihaatte heitä, mutta te samalla pelkätte heitä. Silloin kun te annoitte Mereten Vinzents Lungelle, oli tanskalaisilla herroilla ylivalta joka kulmalla maassa. Kolme vuotta myöhemmin, kun kielsitte Luciaa menemästä miehelle, johon hän oli sielunsa siteillä liittynyt, vaikka mies olikin vietelty hänet, — silloin oli asema vallan toinen. Kuninkaan tanskalaiset voudit olivat tehneet häpeällisiä ilkitöitä rahvaalle, eikä teistä ollut viisasta sitoa itseänne lujemmin kuin jo olitte sitonut muukalaisiin väkivallantekijöihin.

Ja mitä olette tehnyt kostaaksenne häntä, jonka täytyi niin nuorena kuolla? Ette mitään. Hyvä; minä täytän teidän velvollisuutenne; minä tahdon kostaa häpeän, mikä on kohdannut kansaamme ja meidän omaa sukuamme!

INGER-ROUVA.

Sinä? Mitä sinä aiot?

ELINA.

Minä käyn omaa tietäni, niinkuin tekin omaanne. Mitä aion, en tiedä itsekään; mutta minä tunnen, että minulla on voimaa uskaltaa kaikki oikean asiamme puolesta.

INGER-ROUVA.

Silloin sinulla on tuima taistelu edessä, Olen itse kerran luvannut samaa kuin sinä, — ja hiukseni ovat harmenneet lupaukseni kuorman alla!

ELINA.

Hyvää yötä! Vieraamme saattaa jo tulla, ja siinä kohtauksessa minä olen liikaa.

Ehkä teillä on vielä aikaa — —; niin, Jumala vahvistakoon teitä ja johtakoon tekojanne! Älkää unohtako, että tuhansien silmät seuraavat teitä! Muistakaa Mereteä, joka yöt ja päivät itkee hukattua elämäänsä. Ajatelkaa Luciaa, joka nukkuu mustassa arkussaan. Ja vielä asia: Älkää unohtako, että

pelaatte tänä yönä arpaa viimeisestä lapsestanne.

(Poistuu vasemmalle.)

INGER-ROUVA

(katsoo hetken hänen jälkeensä).

Viimeisestä lapsestani? Siinä puhuit todempaa kuin aavistitkaan! — —
Mutta nyt ei ole kysymys ainoastaan minun lapsestani. Auta minua,
Jumala; tänä yönä heitetään arpaa koko Norjan valtakunnasta.

Ah, — eikö joku ratsastanut sisään portista?

(Kuuntelee ikkunan ääressä.)

Ei, ei vielä. Se oli vain tuuli. Puhuu kylmästi kuin haudasta. — — Onko taivaan Jumalalla oikeus
tällaiseen? — Luoda minut naiseksi, — ja sälyttää hartioilleni miehen työ.

Sillä minun käsissäni *on* nyt maan kohtalo. *Minun* vallassani on nostaa heidät yhtenä miehenä
aseisiin. *Minulta* odottavat he merkkiä; ja jos en sitä nyt anna, niin ei se tapahdu ehkä enää
milloinkaan.

Viivytellä? Uhrata monet yhden pelastukseksi? — Eikö olisi parempi, jos voisin — —? Ei, ei, ei, —
minä en *tahdo* sitä! Minä en *voi* sitä!

(Hän vilkaisee kuin varkain ritarisaliin, kääntyy pois päin ikäänkuin hädissään ja sanoo kuiskaten.)

Nyt ne ovat taas tuolla. Kalpeat haamut — kuolleet isät, kaatuneet sukulaiset. — Hyi, tuo silmien
tuijotus, joka nurkasta!

(Hän huitaisee kädellään taaksepäin ja huutaa.)

Sten Sture! Knut Alfinpoika! Olaf Skaktavl! Pois, — pois! Minä en *voi* sitä!

(Vieras vankkarakenteinen mies, harmahtavin päin ja parroin, pukuna rikkonainen lampaannahka-
takki, ruostunein ase, on astunut sisään ritarisalista.)

VIERAS MIES

(pysähtyy ovelle ja sanoo hillityllä äänellä).

Terve teille, rouva Inger Gyldenlöve!

INGER-ROUVA

(kääntyy huudahtaen).

Ah — auta, Kristus!

(Vaipuu tuolille. Vieras mies tuijottaa häneen, liikahtamatta, nojaten miekkaansa.)

TOINEN NÄYTÖS.

(Huone Östrätissa, sama kuin edellisessä näytöksessä.)

(*Rouva Inger Gyldenlöve* istuu oikealla pöydän ääressä, ikkunan edessä. *Olaf Skaktavl* seisoo vähän
matkan päässä hänestä. Kummankin kasvoista näkyy, että heidän välillään on ollut kovin kiihtynyt
keskustelu.)

OLAF SKAKTAVL.

Viimeisen kerran, Inger Gyldenlöve, — te pysytte siis horjumatta päätöksessänne?

INGER-ROUVA.

Minä en muuta voi. Ja neuvoni teille on: tehkää niinkuin minä. Jos on taivaan tahto, että Norjan on mentävä perikatoon, niin se menee, tuemme sitä tai emme.

OLAF SKAKTAVL.

Ja sellaiseen uskoon pitäisi minun muka tyytyä? Minun pitäisi rauhassa katsoa syrjästä, nyt, kun hetki on tullut? Oletteko unohtanut, mitä kaikkea minun on kostettava? Minun kotini, kontuni ovat he ryöstäneet ja paloitelleet keskenään. Minun poikani, ainoan lapseni, sukuni viimeisen jälkeläisen he tappoivat silmäini edessä kuin koiran. Minua itseäni he ovat ajaneet kaksikymmentä vuotta henkipattona pitkin metsiä ja tuntureita. — Huhu on tiennyt minun monta kertaa kuolleen; mutta minulla nyt on *se* usko, etteivät he saa minua kuopatuksi ennenkuin olen kostanut.

INGER-ROUVA.

Toivonette siis sangen pitkää ikää. Mitä aiotte nyt tehdä?

OLAF SKAKTAVL.

Tehdä? Mistä minä tiedän, mitä tehdä? Minä en ole koskaan antautunut rakentelemaan suunnitelmia. *Siinä* suhteessa täytyy teidän minua auttaa. Teillä on siihen kyllä älyä. Minulla on ainoastaan nämä kaksi kättä — ja miekkani.

INGER-ROUVA.

Miekkanne on ruostunut, Olaf Skaktavl! Kaikki Norjan miekat ovat ruostuneet.

OLAF SKAKTAVL.

Siksipä kai eräät taistelevatkin *kielellään*. — Inger Gyldenlöve, — te olette suuresti muuttunut. Oli aika, jolloin teidän rinnassanne sykki miehen sydän.

INGER-ROUVA.

Älkää muistelko, millaista *silloin* oli.

OLAF SKAKTAVL.

Ja kuitenkin minä tulin juuri sitä varten luoksenne. Teidän täytyy kuulla minua, vaikka sitten —

INGER-ROUVA.

No hyvä; mutta tehkää se nopeasti; sillä, — minun on se teille sanottava, — te ette ole varmassa turvassa tässä talossa.

OLAF SKAKTAVL.

Östråtissa ei lainsuojaton ole turvassa? Sen olen kauan tiennyt. Mutta te unohdatte, että henkipatto on turvaton kaikkialla, missä hän vain harhaa.

INGER-ROUVA.

Puhukaa; minä en estele teitä.

OLAF SKAKTAVL.

Siitä on nyt lähes kolmekymmentä vuotta, kun näin teidät ensi kerran. Se tapahtui Akershusissa Knut Alfinpojan ja hänen puolisonsa kotona. Silloin olitte vielä melkeinpä lapsi; mutta kuitenkin olitte uljas kuin saalista ajava haukka, ja joskus sekä hurja että vallaton. Moni mies teitä kosi. Ja minullekin te olitte rakas, — rakkaampi kuin yksikään nainen sitä ennen tai sen jälkeen. Mutta teillä oli vain yksi silmämäärä ja yksi miete. Se oli valtakunnan onnettomuuden ja vaikean ahdingon ajatus.

INGER-ROUVA.

Minä olin viisitoista-vuotias, — muistakaa se! Ja eikö tunnu nytkin kuin olisi hurjapäisyys vallannut siihen aikaan meidät kaikki?

OLAF SKAKTAVL.

Sanokaa sitä miksi mielitte. Mutta sen minä ainakin tiedän: vanhat ja kokeneet meistä arvelivat piirretyksi itse Luojamme kirjaan, että te olitte olento, joka oli musertava orjuutemme ikeen ja antava meille kaikki oikeutemme takaisin. Ja senkin minä tiedän: te itse ajattelitte siihen aikaan samaa.

INGER-ROUVA.

Se ajatus oli synnillinen, Olaf Skaktavl! Ylpeys, eikä Herran kutsumus, suustani puhui.

OLAF SKAKTAVL.

Teistä olisi *voinut* tulla se valittu, jos olisitte tahtonut. Te olitte Norjan jaloimpien sukujen jälkeläinen; teitä odotti valta ja rikkaus; ja te kuulitte valitushuudot siihen aikaan. — — Muistatteko tuon iltapäivän, jolloin Henrik Krummedike tuli Tanskan laivastolla Akershusin edustalle? — Laivaston herrat ehdottivat neuvottelua ja sovinnollista ratkaisua, ja luottaen varmaan suojeluskirjeeseen antoi Knut Alfinpoika viedä itsensä venheellä laivaan. Kolme tuntia senjälkeen kannoimme hänet takaisin linnanportista —

INGER-ROUVA.

Ruumiina, ruumiina!

OLAF SKAKTAVL.

Norjan jaloin sydän murtui, kun Krummediken palkkasoturit hänet kaatoivat. Yhä vieläkin olen näkevinäni pitkän kulkueen, kun se tuli ritarisaliin, surun sortamana, pari toisensa perästä. Siellä hän makasi paareilla, kirveen haava otsassa, valkeana kuin kevätpilvi. Uskaltanen sanoa, että Norjan uljaimmat miehet olivat siellä koolla sinä yönä. Margarete-rouva seisoి miesvainajansa pääpuolessa, ja kaikki, kaikki me vannoimme uhraavamme henkemme ja onnemme kostaaksemme sekä tämän viimeisen konnantyön että kaikki muut. — Inger Gyldenlöve, — ken avasi silloin tien itselleen miesten parveen? Neito, — melkein lapsi vielä, — leimuavin silmin ja kyyneleisin äänin. — Mitä vannoi hän? Toistanko sananne?

INGER-ROUVA.

Vannoin samaa kuin te muutkin; en enempää enkä vähempää.

OLAF SKAKTAVL.

Te muistatte valanne, — ja olette kuitenkin sen unohtanut.

INGER-ROUVA.

Ja kuinka pitivät muut, mitä olivat luvanneet? Teistä en puhu, Olaf Skaktavl, vaan teidän ystävistänne, koko Norjan aatelista. Heissä ei ole ainoatakaan, joka olisi näinä pitkinä vuosina uskaltanut olla mies; ja kuitenkin lukevat he viaksi minulle, että olen nainen.

OLAF SKAKTAVL.

Ymmärrän, mitä tarkoitatte. Miksi he alistuivat eivätkä uhmanneet väkivallan tekijöitä viimeiseen asti? Totta kyllä; huonoa ainesta ovat sukumme nykyään; mutta jos niiden välillä olisi ollut yhteyttä, — kuka tietää, mitä olisi tapahtunut? Jos te olisitte voinut pitää yhdessä heitä; sillä teidän edessänne he olisivat kaikki taipuneet.

INGER-ROUVA.

Helposti voisin teille vastata; mutta te tuskin pitäisitte vastausta päteväenä. Älkäämme siis enää puhuko siitä, mitä ei muuttua voi. Lausukaa sen sijaan, mikä teidät lähinnä toi Östråtiin? Tahdotteko suojaa? Hyvä; minä koetan kätkeä teitä. Jos jotakin muuta tarvitsette, sanokaa; te saatte nähdä, että minä olen valmis —

OLAF SKAKTAVL.

Kaksikymmentä vuotta olen ollut kodittomana. Jemtlannin tuntureilla ovat hiukseni harmaantuneet. Olen elänyt loisena hukalla ja kontiolla. — Te näette, Inger-rouva, että — *minä* en teitä tarvitse; mutta sekä aatelisto että rahvas kaippaa teitä.

INGER-ROUVA.

Vanha virsi.

OLAF SKAKTAVL.

Niin, se soi ilkeältä korvissanne, sen arvaan; mutta kuitenkin täytyy teidän se kuulla. Lyhyesti: minä tulen Ruotsista. Siellä on tulossa levottomuuksia. Taalaissa ne alkavat.

INGER-ROUVA.

Tiedän sen.

OLAF SKAKTAVL.

Pietari Kansleri on mukana, — mutta salaa, ymmärrätte.

INGER-ROUVA

(hätkähtäen).

Miten?

OLAF SKAKTAVL.

Hän se lähetti minut tänne Östråtiin.

INGER-ROUVA

(nousee).

Pietari Kansleri, sanotte?

OLAF SKAKTAVL.

Hän juuri; — tai, kuka tietää, ehkä ette tunne häntä enää?

INGER-ROUVA

(puolin itsekseen).

Liiankin hyvin! — Mutta, sanokaa, pyydän, — minkä viestin tänne tuotte?

OLAF SKAKTAVL.

Kun maine levottomuuksista saapui rajatuntureille, jossa silloin oleskelin, läksin heti Ruotsin puolelle. Saatoin jo aavistaa, että Pietari Kanslerilla oli sormensa pelissä. Hain hänet käsiini, ja tarjosin apuani hänelle; — hän tunsikin minut ennestään, kuten tiedätte. Hän tiesi, että minuun saattoi luottaa, ja sitten — hän lähetti minut tänne.

INGER-ROUVA

(kärsimättömästi).

Niin, niin, — hän lähetti teidät tänne, että te —?

OLAF SKAKTAVL

(salaperäisesti).

Inger-rouva, Östråtiin tulee tänä yönä vieras.

INGER-ROUVA

(hämmästyneenä).

Kuinka? Tiedättekö te, että —?

OLAF SKAKTAVL.

Kyllä, tiedän. Minä tiedän kaikki. Juuri häntä tapaamaan Pietari

Kansleri lähetti minut tänne.

INGER-ROUVA.

Häntä? Mahdotonta, Olaf Skaktavl, — aivan mahdotonta!

OLAF SKAKTAVL.

Puhun silkkaa totta. Ellei hän vielä ole saapunut, niin ei mene pitkää aikaa, kun —

INGER-ROUVA.

Ei, niin kyllä; mutta —

OLAF SKAKTAVL.

Teille on siis ilmoitettu hänen tulostaan?

INGER-ROUVA.

On. Hän lähetti minulle sanan. Siksi te pääsitte sisään heti, kun kolkutitte.

OLAF SKAKTAVL.

(kuunnellen).

Hst; joku ratsastaa tietä tänne päin. (Menee ikkunan luo.) Portit avataan.

INGER-ROUVA

(katselee ulos).

Se on ritari ja hänen asemiehensä. He laskeutuvat jo satulasta pihalla.

OLAF SKAKTAVL.

Se on siis hän. Hänen nimensä?

INGER-ROUVA.

Te ette tiedä hänen nimeänsä?

OLAF SKAKTAVL.

Pietari Kansleri kieltäysi sitä mainitsemasta. Hän sanoi ainoastaan, että lähetetyn piti kohdata minut Östråtissa kolmantena iltana Martin-messun jälkeen —

INGER-ROUVA.

Aivan niin; nyt on se ilta.

OLAF SKAKTAVL.

Hänen piti tuoda kirjelmiä. Niistä ja teidän omasta suustanne saisin tietää, kuka hän on.

INGER-ROUVA.

Suokaa siis minun saattaa teidät vieraskamariin, joka on teille varustettu. Te kaipaatte virkistystä ja lepoa. Vieraan herran puheille pääsette pian.

OLAF SKAKTAVL.

No, kuten haluatte.

(Poistuvat kumpikin vasemmalle.)

(Lyhyen pysähdyksen jälkeen tulee *Finn* varovasti huoneeseen oikealla olevasta ovesta, katselee ympärilleen, pilkistää ritarisaliin, menee sitten takaisin ulko-ovelle ja antaa merkkejä joillekuille ulkona

odottaville. Sitten astuvat valtioneuvos *Nils Lykke* ja ruotsalainen päällikkö *Jens Bjelke* huoneeseen.)

NILS LYKKE

(hiljaisella äänellä).

Ei ketään?

FINN

(samoin hiljaa).

Ei ketään, herra!

NILS LYKKE.

Ja me voimme joka suhteessa varmasti luottaa sinuun?

FINN.

Trondhjemin käskynhaltia väitti aina ennen, että olen luotettava.

NILS LYKKE

Hyvä on; niin sanoi hän minullekin. Siis, ensiksikin, — onko ketään muuta vierasta tullut Östråtiin ennen meitä tänä iltana?

FINN.

Kyllä, tunti sitten muuan tuntematon mies.

NILS LYKKE

(matalalla äänellä *Jens Bjelkelle*).

Hän on täällä. (Kääntyy jälleen *Finnin* puoleen.) Tuntisitko hänet ulkonäöltä? Näitkö hänet?

FINN.

En, eikä häntä ole nähnyt kukaan muu kuin porttivahti, mikäli tiedän. Hänet vietiin heti Inger-rouvan puheille, ja rouva —

NILS LYKKE.

Niin? Mitä rouva? Ei kai vieras liene vielä poistunut?

FINN.

Ei; mutta rouva on varmaan kätkenyt hänet johonkin omista huoneistaan, sillä —

NILS LYKKE.

Hyvä.

JENS BJELKE

(kuiskaten).

Siis ensinnäkin vartiat portin eteen; silloin hänet saamme.

NILS LYKKE.

(hymyillen).

Hm! (*Finnille*.) Kuule, sanopas, onko täältä mitään muuta tietä ulos kuin portin kautta? Älä nyt noin seiso ja ällistele! Tarkoitan, — voiko Östråtista päästä kenenkään näkemättä, kun portti on suljettu?

FINN.

Ahaa; sitä en tiedä. Tosinhan puhuvat salakäytävistä kellareissa; mutta täällä ei liene ketään, joka tuntisi niitä, paitsi Inger-rouva itse; niin, — ja ehkäpä Elina-neito.

JENS BJELKE.

Ohoi, peijakas!

NILS LYKKE.

Hyvä. Voit mennä.

FINN.

Kyllä. Jos sitten minulta jotakin tahtoisitte, niin kolkuttakaa vain tuolla ritarisalissa toiseen oveen oikealla; minä olen heti tavattavissa.

NILS LYKKE.

Hyvä.

(Osoittaa eteisen oveen; *Finn* menee ulos.)

JENS BJELKE.

Kuulkaa, — uskotteko, rakas ystävä ja veli, tästä tuli meille molemmille nolo sotaretki.

NILS LYKKE

(hymyillen).

Oh, ei minulle, toivon!

JENS BJELKE.

Niinkö vai? Ensiksikin on niukka kunnia ajella sellaista parratonta nulikkaa kuin tämä Nils Sture. Hulluksiko vai viisaaksi luulla häntä moisten ilveitten jälkeen? Ensin ärsyttää talonpojat meteliin; lupaa heille apuaan, kultaa ja kunniaa; — ja sitten, kun tulee tosi leikki, puikkii matkaansa, piiloon naisten helmoihin.

Muuten minä, suoraan sanoen, kadun, että noudatin teidän neuvoanne enkä menetellyt oman pääni mukaan.

NILS LYKKE

(hiljaa).

Katumus on liian myöhäistä, hyvä veli!

JENS BJELKE.

Sillä katsokaas, minua ei ole koskaan huvittanut kaivella mäyränkoloja! Minä odotin aivan toista. Nyt olen samonnut ratsumiesteni kanssa tänne Jemtlannista asti; saanut Trondhjemien käskynhaltian kirjelmän, että minun on lupa etsiä kapinanyllyttäjää kaikkialta, mistä haluan. Kaikki merkit viittaavat siihen, että hän luikahti Östråtiin —

NILS LYKKE.

Hän *on* täällä! *On*, sen sanon!

JENS BJELKE.

Niin, mutta mikä olisi siinä tapauksessa ollut luonnollisempaa kuin että olisimme nähneet portit täällä kiinni, hyvin vartioituina? Jospa niin olisi ollut! Silloin olisin saanut käyttää huovejani —

NILS LYKKE.

Mutta sensijaan avataan portit meille kohteliaasti seljälleen. Saattehan nähdä, — jos rouva Inger Gyldenlöve vastaa mainettaan, ei hän salli vierailtansa puuttua ei ruokaa eikä juomaa.

JENS BJELKE.

Haihduttaakseen minut muilla jutuilla syrjään asiasta. — Mistä saittekin päänäpiston, että minun piti jättää ratsumiehet kokonaisen neljännestunnin matkan päähän linnasta. Jos olisimme tulleet tänne asevoimin, niin —

NILS LYKKE.

Hän olisi ottanut meidät kuitenkin vastaan yhtä tervetulleina vieraina. Mutta muistakaa, että silloin olisi vierailu herättänyt huomiota. Ympäristön talonpojat olisivat pitäneet sitä väkivaltana Inger-rouvaa kohtaan; hän olisi jälleen noussut kansan suosiossa, ja katsokaas, *se* ei ole meille edullista.

JENS BJELKE.

Ehkäpä totta. Mutta mitä tehdä nyt? Kreivi Sture on Östråtissa, sanotte. Mutta, mitä hyötyä siitä minulle on? Rouva Inger Gyldenlövellä on varmaan, niinkuin ketuilla, monet piilo-sopukkansa ja useampia kuin yksi käytävä ulos. Täällä me saamme, kaksi yksinäistä miestä, kierrellä ja haistella miten kauan haluamme! Piru vieköön koko jutun!

NILS LYKKE.

No hyvä, rakas herra, — ellei nyt se käänne, johon lähettilästehtävänne joutui, miellytä teitä, niin jättäkää työ minun huostaani.

JENS BJELKE.

Teidän? Mitä te sitten aiotte tehdä?

NILS LYKKE.

Älyllä ja oveluudella saadaan täällä ehkä aikaan sellaista, jota ei voida asevoimin toteuttaa. — Niin, rehellisesti puhuen, herra Jens Bjelke, minulla oli moinen mielessä jo eilen, heti kun kohtasimme toisemme Trondhjemissa.

JENS BJELKE.

Senkö vuoksi te taivutitte minut luopumaan huoveistani?

NILS LYKKE.

Voitiinhan sekä teidän että minun asiani ajaa Östråtissa parhaiten ilman sotilaita, ja sitäpaitsi —

JENS BJELKE.

Piru teidät periköön, — olin vähällä sanoa! Ja minut samoin! Sillä olisihan minun pitänyt tietää, että teillä on aina ketunhäntä kainalossa.

NILS LYKKE.

Niin, mutta katsokaas, täällä on se häntä tarpeen, muutoin eivät aseet ole samat. Ja minun täytyy tunnustaa, että minun on ylen tärkeää suoriutua kunnialla ja kaikessa hiljaisuudessa tästä tehtävästäni. Tietkää, että herrani ja kuninkaani oli minulle sangen vähän armollinen, kun tänne matkustin. Hän arveli, että hänellä oli syynsä siihen, vaikka luulen palvelleeni häntä niin hyödyllisesti kuin kuka muu tahansa, monessa tehtävässä.

JENS BJELKE.

Sen mainetodistuksen voitte huoletta itsellenne antaa. Jumala ja koko maailma tietää, että olette viekkain piru näissä kolmessa valtakunnassa.

NILS LYKKE.

Oh, kiitos kunniasta! Se nyt ei vielä suuria merkitse. Mutta tätä työtä, joka on edessäni, tätä pidän oikeana mestarinäytteenä; sillä tässä on pistettävä ansaan nainen —

JENS BJELKE.

Hahaha! Sillä alalla olette jo kauan sitten suorittanut mestarikokeet, rakas veli! Ettekö luule meidän Ruotsissakin tuntevan laulua:

»Joka impi huokaa puoleen Herran:
Jos omanani ois Nils Lykke kerran!»

NILS LYKKE.

Ah, se laulu koskee ainoastaan noin kaksikymmenvuotiaita naisia. Mutta rouva Inger Gyldenlöve on viidenkymmenen paikkeilla, ja lisäksi ovelampi parhaitakin. Koville ottaa nujertaa hänet. Mutta sen täytyy onnistua, — millä hinnalla tahansa! Jos minun onnistuu hankkia kuninkaalle tuon rouvan kustannuksella eräitä etuuksia, joita hän kauan on tavoitellut, voin olla varma, että minulle uskotaan lähettilään tehtävä Ranskaan ensi vuonna. Tiedätte kai, että olen viettänyt täydet kolme vuotta Pariisin korkeakoulussa? Haluni vetää kiivaasti minua sinne jälleen, varsinkin, jos saisin esiintyä niin arvokkaassa asemassa kuin kuninkaan lähettiläänä. — No, niin, — on siis sovittu — että te jätätte Ingerrouvan minun haltuuni? Muistakaa toki, — silloin, kun viimeksi vierailitte Kööpenhaminan hovissa, annoin minä teille tietä monenkin kauniin neitosen edessä —

JENS BJELKE.

Oh, kuulkaas, — se jalomielisyys ei tainnut olla hyvinkään suurta. Teillähän oli käsittely- ja kaulailuoikeus heihin kaikkiin. Mutta olkoon; koska nyt kerran olen joutunut väärälle tolalle, olen hyvilläni, että pidätte huolen koko asiasta. Mutta, sanallanne: — jos nuori Sturen kreivi on Östråtissa, niin te hankitte hänet käsille elävänä tai kuolleena.

NILS LYKKE.

Ilmi-elävänä saatte hänet. Minä ainakaan en aio tappaa häntä. Mutta nyt teidän täytyy lähteä takaisin ratsumiestenne luo. Pitäkää tie miehitettynä. Jos huomaisin jotakin epäilyttävää, saatte siitä viipymättä sanan.

JENS BJELKE.

Hyvä on. Mutta kuinka nyt pääsen ulos —?

NILS LYKKE.

Mies, joka toi meidät tänne, auttaa teitä siitä pulasta. Mutta — kaikessa hiljaisuudessa —

JENS BJELKE.

Se on selvä. No, — onnea sitten!

NILS LYKKE.

Onni ei ole minua pettänyt ottelussa naisväen kanssa. Kiiruhtakaa nyt!

(Jens Bjelke menee ulos oikealle.)

NILS LYKKE

(seisoo hetken hiljaa, kuljeksii ja katselee huoneessa hiukan ympärilleen; sitten sanoo hän matalalla äänellä)

Viimein olen siis Östråtissa. Tällä vanhalla ylimystilalla, josta muuan lapsukainen kaksi vuotta sitten minulle niin paljon kertoi. — Lucia! Niin, kaksi vuotta sitten oli hän vielä lapsi. Ja nyt — nyt on hän kuollut. (Hyräilee suu puolittain hymyssä.) »Kukka taitetaan ja kuihtuu — — ». (Katselee jälleen ympärilleen.) Östråt! Tuntuu kuin olisin nähnyt kaiken tämän jo ennen; kuin olisin kotonani täällä. — Tuolla on ritarisali. Ja sen alla — hautaholvi. Siellä kai Luciakin nukkuu. (Hiljaisemmalla äänellä, puolin vakavasti, puolin väkinäisesti ilvehtien.) Jos olisin arka mies, saattaisin kuvitella, että kun astuin sisään Östråtin portista, hän kääntyi arkussaan. Kun kuljin pihan yli, hän kohotti arkun kantta. Ja kun äsken mainitsin hänen nimeänsä, tuntui kuin olisi jokin ääni manannut häntä ylös hautakammioista. — Ehkäpä hän nyt nousee haparoiden portaita. Käärinliina on hänellä haittana, mutta hän haparoi ja pääsee kuitenkin. —

Nyt hän on jo ritarisalissa! Hän seisoo ja katsoo minua ovenpielen takaa! (Kääntää, heittäen päätänsä taaksepäin, katsoakseen yli olan, nyökkää ja sanoo ääneen.) Tule lähemmäksi, Lucia! Puhele hiukan

kanssani! Äitisi antoi minun odottaa kauan. On ikävä odottaa; — ja sinä olet tehnyt minulle ennenkin rattoisiksi monet ikävät hetket — —. (Sipaisee kädellään otsaansa ja kulkee pari kertaa edestakaisin poikki lattian.) Kas niin! — Aivan totta. Tuossa on ikkunankomero verhoineen. Siinähan Inger Gyldenlöven on tapana seisoa tuijottaen maantielle, ikäänkuin odottaen jotakuta, joka ei tule koskaan. — Tuolla jälleen, — katsoo vasemmalla olevaa ovea — tuolla sisällä jossakin on Elina-siskon huone. Elina? Niin, Elinahan hänen nimensä oli.

Oikeinkohan uskoisin, että hän on niin merkillinen, — älykäs ja rohkea — kuin Lucia sanoi? Kauniskin kuuluu olevan. Mutta vaimoksi —? Minun ei olisi pitänyt kirjoittaa kuitenkaan niin peittelemättä.

(Hän aikoo ajatuksissaan asettua pöydän ääreen, mutta nousee kuitenkin kohta paikaltaan.)

Mitenkähän Inger-rouva ottaa minut vastaan? — Eihän vain pistäne linnaa tuleen ja polttane meitä sisään. Tai houkuttele minua surmanluukulle. Eikä myöskään tikarilla salaa selkään —

(Kuuntelee saliin päin.)

Aha!

INGER-ROUVA

(tulee salin ovesta sisään ja lausuu kylmästi).

Lausun teille tervehdykseni, herra valtaneuvos —

NILS LYKKE

(kumartaa syvään)

Ah, Östråtin linnanrouva.

INGER-ROUVA.

— ja kiitokseni, että annoitte tiedon tulostanne.

NILS LYKKE.

Pelkkä velvollisuuteni. Minulla oli syytä olettaa, että tuloni hämmästyttäisi teitä —

INGER-ROUVA.

Tosiaan, herra valtaneuvos, — siinä ette erehtyneet. Olisin todellakin kaikkein vähimmin odottanut nähdä vieraanani Nils Lykkeä.

NILS LYKKE.

Ja sitäkin vähemmän kai olettanut, että hän tulisi ystäväenä?

INGER-ROUVA.

Ystäväenä? Lisäätekö ivalla sitä tuskaa ja häpeää, johon olette kotini saattanut? Vietyänne lapseni hautaan, te uskallatte vielä —

NILS LYKKE.

Anteeksi, rouva Inger Gyldenlöve, — siinä asiassa tuskin tulemme yksimielisiksi; sillä ette ota huomioon, mitä minä siinä onnettomassa tilaisuudessa menetin. Minun aikeeni oli rehellinen. Minä olin väsynyt irtaimeen elämään; — olin yli kolmenkymmenen ikäinenkin silloin; minä kaipasinkin hyvää ja hurskasta vaimoa. Päälle päätteeksi vielä mahdollinen toivo päästä teidän vävyksenne —

INGER-ROUVA.

Varokaa itseänne, herra valtaneuvos! Mitä minun lapselleni on tapahtunut, olen parhaani mukaan painanut hiljaisuuteen. Mutta älkää luulko, että se on unohdettu, joskin salassa! Saattaisi tulla tilaisuus —

NILS LYKKE.

Te uhkaatte minua, Inger-rouva? Olen ojentanut teille sovinnon käden. Te kieltäyditte tarttumasta siihen. — Alkaako siis nyt välillämme selvä sota?

INGER-ROUVA.

En muista enenkään muuta olleen.

NILS LYKKE.

Teidän puoleltanne ehkä. Minä en ole ollut koskaan vihollisenne, — vaikka minulla, Tanskan kuninkaan alamaisena, olisi ollut monesti hyvä syy siihen.

INGER-ROUVA.

Ymmärrän tarkoituksenne. Minä en ole ollut kyllin taipuisa. Ei ole ollut niin helppoa kuin luultiin vetää minua leiriinne. — Mutta minun mielestäni teillä ei ole ollut aihetta valittaa. Tyttäreni Mereten mies on kansalaisenne. Enempää en voi tehdä. Asemani on tukala, Nils Lykke.

NILS LYKKE.

Sen täysin ymmärrän. Onhan sekä aatelilla että rahvaalla täällä Norjassa mielestensä teihin vanha oikeus, — vaatimuksia, jotka te, sanotaan, olette täyttäneet vasta puolittain.

INGER-ROUVA.

Anteeksi, herra valtaneuvos, — teoistani en ole velvollinen tekemään tiliä kenellekään paitsi Jumalalle ja itselleni. Jos siis suvaitsette, — sallikaa tietää, mikä asia teidät tänne toi?

NILS LYKKE.

Heti, Inger-rouva! Minun lähettiläs-tehtäväni tarkoitus tässä maassa ei mahtane olla teille tuntematon —?

INGER-ROUVA.

Tunnen tehtävät, joita teille tavallisesti annetaan. Kuninkaallenne on tärkeää saada selko, millaisissa väleissä hän on Norjan ylimystön kanssa.

NILS LYKKE.

Aivan oikein.

INGER-ROUVA.

Sen vuoksi te siis tulitte vieraaksi Östråtiin?

NILS LYKKE.

Osaksi sen. Kumminkaan en tullut vaatimaan teiltä suullista vakuutusta.

INGER-ROUVA.

Vaan?

NILS LYKKE.

Kuulkaa, pyydän, Inger-rouva! Te sanoitte äsken itse, että asemanne on tukala. Te horjutte kahden vastakkaisen leirin välillä, ja ne kumpikin uskaltavat ainoastaan puolittain teihin luottaa. Henkilökohtaisten etujenne täytyy lähentää teitä ehdottomasti meihin. Tyytymättömiin jälleen liittää teitä kansallisuus ja — kukapa arvaa — ehkä jokin muu salainen side.

INGER-ROUVA

(hiljaa).

Salainen side! Kristuksen tähden, tietäisikö hän —?

NILS LYKKE

(huomaa hänen mielenliikutuksensa, mutta ei ole tietävinään, vaan jatkaa huolettomasti).

Huomaatte varmaan itse, että tällainen asema ei ajan pitkään ole siedettävä. — Olettakaamme nyt, että minun vallassani olisi vapauttaa teidät noista suhteista, jotka —

INGER-ROUVA.

Teidän vallassanne, sanoitte?

NILS LYKKE.

Ennen kaikkea, Inger-rouva, täytyy minun pyytää, ettette anna mitään arvoa niille kevytmielisille sanoille, joilla lienen maininnut keskinäisistä asioistamme. Älkää luulko minun hetkeksikään unohtaneen, missä raskaassa velassa olen teille. Olettakaa, että kauan olen tahtonut, mikäli suinkin voin, hyvittää sen, mitä olen rikkonut. Olettakaa, että minä juuri sen vuoksi hankin itselleni lähettilään tehtävän tänne.

INGER-ROUVA.

Selittäkää tarkemmin, herra valtaneuvos; — nyt en teitä ymmärrä.

NILS LYKKE.

Ehkä en osu harhaan, kun otaksun, että te, yhtä hyvin kuin minäkin, tunnette levottomuuden, joka uhkaa puhjeta ilmi Ruotsissa. Te tiedätte tai ainakin aavistatte, että näillä rauhattomuuksilla on suurempi tarkoitus kuin mikä niillä yleensä sanotaan olevan, ja te siis ymmärrätte, ettei meidän kuninkaamme saata huolestumatta nähdä tapausten kehittyvän omine aikoineen. Eikö niin?

INGER-ROUVA.

Jatkakaa!

NILS LYKKE

(tutkivasti, lyhyen vaitiolon jälkeen).

Eräs tapaus voisi saattaa Kustaa Vaasan kruunun arveluttavaan vaaraan —

INGER-ROUVA

(hiljaa).

Mihin hän pyrkii?

NILS LYKKE.

— se nimittäin, että Ruotsista löytyisi mies, jolla syntyperänsä nojalla olisi oikeus tulla valituksi kansan hallitsijaksi.

INGER-ROUVA

(vältellen).

Ruotsin aatelisto on silvottu yhtä verisesti kuin meidänkin, herra valtaneuvos! Mistä etsiäkään sitä miestä?

NILS LYKKE

(hymyillen).

Etsiä? Se on jo löydetty!

INGER-ROUVA

(lyyhistyen).

Ah! Hänet löydetty!

NILS LYKKE.

— ja hän on liian läheinen teille, rouvani, etteivät ajatuksenne heti osuisi häneen. (Katsoo tiukasti *Inger-rouvaan.*) Kreivi Sture-vainajalta jäi poika —

INGER-ROUVA

(huudahtaen).

Vapahtajani, — mistä te tiedätte —?

NILS LYKKE

(ällistyy).

Rauhoittukaa, jalo rouva, ja suokaa minun puhua loppuun. — Tuo nuori mies on tähän saakka elänyt syrjässä äitinsä Sten Sturen lesken luona.

INGER-ROUVA

(hengähtää jälleen vapaammin).

Sten Sturen —? Ah, niin; aivan niin!

NILS LYKKE.

Mutta nyt on hän sensijaan astunut julkisesti esiin. Taalaissa hän on näyttäytynyt talonpoikien johtajana. Heidän lukunsa kasvaa päivä päivältä; — ja kuten tiedätte, he saavat ystäviä rahvaasta rajatunturien tällä puolen.

INGER-ROUVA

(joka sillävälin on rauhoittunut).

Herra valtaneuvos; — mainitsette nämä tapahtumat sillä varmalla olettamuksella, että minä ne tunnen. Minkä syyn olen antanut teille sellaiseen luuloon? Minä en tiedä mitään enkä halua mitään tietää. Minun aikomukseni on elää rauhassa omilla yksityismaillani; minä en tarjoa levottomuuden herättäjille apuani; mutta älkää myöskään luottako minuun, jos teidän aikomuksenne on heidät kukistaa.

NILS LYKKE

(hiljaisesti).

Olisitteko silloinkin toimeton, jos minun aikomukseni olisi auttaa heitä?

INGER-ROUVA.

Kuinka minun on teitä ymmärrettävä?

NILS LYKKE.

Te ette siis ole käsittänyt, mihin koko ajan olen tähdännyt? — No hyvä, sanonpa siis teille kaikki rehellisesti ja suoraan. Tietäkää siis, että kuningas ja hänen neuvostonsa ovat hyvin huomanneet, ettei meillä ole Norjassa ajan pitkään mitään varmaa jalansijaa, jos aatelisto ja rahvas yhä edelleen, kuten nyt, luulee olevansa sorrettu ja vääryyden uhri. Me olemme täysin käsittäneet, että taipuisa liittolainen on parempi kuin väkinäinen alamainen; emmekä siis toivo mitään hartaammin kuin että voisimme katkoa nuo siteet, jotka vaivaavat pohjaltaan yhtä paljon meitä kuin *teitäkin*. Mutta varmaankin tunnustatte, että norjalaisten mielenlaatu meitä kohtaan tekee sellaisen menettelyn liian arveluttavaksi, — niin kauan kuin meillä ei ole luotettavaa tukea selkämme takana.

INGER-ROUVA.

Ja se tuki —?

NILS LYKKE

Se tuki on lähinnä etsittävässä Ruotsista. Mutta, huomatkaa tämä: ei niin kauan kuin Kustaa Vaasa on heillä peräsimestä, sillä hänen tilinsä Tanskan kanssa ei ole vielä selvitetty, eikä koskaan kai siksi tulekaan. Uusi ruotsalainen kuningas sensijaan, jolla olisi kansa puolellaan ja joka olisi kruunustaan

kiitollisuuden velkaa Tanskalle... No, alatte ymmärtää minua? Silloin voisimme huoletta sanoa teille norjalaisille: »Ottakaa vanhat perityt oikeutenne takaisin; valitkaa itsellenne johtaja mielenne mukaan; olkaa ystäviämme hädässä, niinkuin mekin tahdomme olla teitä kohtaan.» Huomatkaa muuten, Ingerrouva, ettei tämä jalomielisyys ole pohjaltaan niinkään suuri kuin miltä se ensin ehkä näyttää; sillä käsitättehän itse, että me emme moisesta menettelystä suinkaan heikonnu, vaan paremminkin siitä ainoastaan voimistumme. Ja kun minä nyt olen puhunut avomielisesti kansanne, heittäkää tekin epäluulot! Siis — (lujasti) se ritari Ruotsista, joka tuli tänne hetki ennen minua —

INGER-ROUVA.

Te tiedätte jo siis?

NILS LYKKE.

Hyvin. Häntä minä etsin.

INGER-ROUVA

(itseksseen).

Ihmeellistä. Siis kuitenkin niinkuin Olaf Skaktavl sanoi. (*Nils Lykkelle:*) Pyydän teitä odottamaan, herra valtaneuvos! Menen noutamaan hänet luoksenne.

(Poistuu ritarisalin ovesta.)

NILS LYKKE

(katselee hetken hänen jälkeensä voitonriemuisessa kummastuksessa).

Hän noutaa hänet! Niin, todellakin, — hän noutaa hänet! Ottelu on puoleksi voitettu. Niin helposti en luullut sen käyvän.

Hän on pitkällä kapinallisten juonessa. Painui peljästyksestä aivan kokoon, kun mainitsin Sten Sturen pojan. — Ja nyt! Hm! Jos kerran Ingerrouva on varomattomasti mennyt ansaan, niin ei Nils Sturesta ole suuria vaikeuksia. Nuorukainen, älytön, harkitsematon. — — Saaden avunlupaukseni lähtee hän täältä. Ikävä kyllä kaappaa Jens Bjelke hänet tiellä kiinni, — ja koko suunnitelma on tukahdutettu. Ja sitten? Sitten askel vielä, meidän omaksi hyväksemme. Leviää huhu, että nuori kreivi Sture on ollut Östråtissa, — että tanskalainen lähettiläs on käynyt Ingerrouvan puheilla, — että seurauksena siitä kuningas Kustaan huovit kaappasivat Nils junkkarin käsiinsä neljänneksen päässä linnasta. — Olkoonpa Inger Gyldenlöven arvo rahvaan kesken miten suuri hyvänsä, — sitä iskuja on sen tukala torjua. (Kavahtaa yhtäkkiä levottomana paikaltaan.) Mutta pentele —! Jos Ingerrouva vainusikin vaaraa! Ehkäpä mies puikkii paraikaa pakoon käsistämme — — (kuuntelee ritarisaliin päin, rauhoittuneena) Ah, ei hätää! Tuolla tulevat.

(Rouva *Inger Gyldenlöve* tulee salista *Olaf Skaktavlin* seuraamana.)

INGER-ROUVA

(*Nils Lykkelle*).

Tässä tuon hänet, jota odotatte.

NILS LYKKE

(hiljaa.)

Helvetti; mitä tämä merkitsee?

INGER-ROUVA.

Olen sanonut tälle ritarille nimenne ja mitä minulle puhuitte —

NILS LYKKE

(neuvottomana).

Hm! Vai niin? No, — niin —

INGER-ROUVA.

— enkä tahdo salata, ettei hän liioin luota teidän apuunne.

NILS LYKKE.

Eikö?

INGER-ROUVA.

Onko se teistä kumma? Tunnette kai hyvin sekä hänen luonteensa että hänen kovan kohtalonsa —

NILS LYKKE.

Tämän miehen —? No — niin, kyllä todella —

OLAF SKAKTAVL

(Nils Lykkelle).

Mutta koska itse Pietari Kansleri lähetti meidät tänne kohtaamaan toisiamme —

NILS LYKKE.

Pietari Kansleri —? (Selviää nopeasti.) Juuri niin, — minulla on asia Pietari Kanslerilta —

OLAF SKAKTAVL.

Ja hän itse tietnee parhaiten, keneen hän voi luottaa. En siis viitsi vaivata päätäni aprikoimalla, kuinka —

NILS LYKKE.

Ei, se on oikein, kunnan herra; sitä ei toki tehdä.

OLAF SKAKTAVL.

Siis suoraan asiaan —

NILS LYKKE.

Aivan suoraan, mutkailematta; — se on tapanani aina.

OLAF SKAKTAVL.

Ja nyt, tahdotteko sanoa, minkä viestin tuotte?

NILS LYKKE.

Minun viestini luulen teidän suunnilleen arvaavan —

OLAF SKAKTAVL.

Pietari Kansleri mainitsi jotakin papereista, jotka —

NILS LYKKE.

Papereista? Niin, ne paperit!

OLAF SKAKTAVL.

Ne on kai teillä?

NILS LYKKE.

Luonnollisesti; hyvässä tallessa; melkein liian hyvässä näin tuossa tuokiossa — (on kaivelevinaan papereita käsiinsä takkinsa povelta ja sanoo hiljaa:) Kuka pahus hän on? Mitä nyt keksin? Tässä voi

tehdä suuria paljastuksia — (huomaa palvelijain kattavan pöytää ja sytyttävän lamppuja ritarisalissa, ja sanoo silloin *Olaf Skaktaville*;) Ah, huomaan, että Inger-rouva antaa varustaa illallista. Pöydässä voisimme ehkä paremmin puhua asioistamme.

OLAF SKAKTAVL.

Hyvä; niinkuin haluatte.

NILS LYKKE

(hiljaa).

Aika neuvon antaa!

(Sangen ystävällisesti *Inger-rouvalle*)

Ja sillä välin voisimme ehkä saada kuulla, minkä osan Inger Gyldenlöve aikoo ottaa yrityksessämme?

INGER-ROUVA.

Minä? En mitään.

NILS LYKKE ja OLAF SKAKTAVL.

Ette mitään?

INGER-ROUVA.

Kummasteletteko sitä, jalot herrat, etten minä uskalla lähteä yritykseen, jossa kaikki pannaan peliin? Sen vähemmin kun ei yksikään liittolaisistani tohdi täysin minuun luottaa.

NILS LYKKE.

Tuo moite ei osu minuun. Minä luotan teihin sokeasti; pyydän, olkaa vakuutettu siitä.

OLAF SKAKTAVL.

Kuka sitten teihin uskaltaisi luottaa, elleivät omat kansalaisenne?

INGER-ROUVA.

Todellakin — se luottamus ilahduttaa minua.

(Menee kaapin luo taustalle ja täyttää kaksi pikaria viinillä.)

NILS LYKKE

(hiljaa).

Kirottua, jos rouva pujahtaa pois ansasta!

INGER-ROUVA

(ojentaa pikarin heille kummallekin).

Ja koska niin on, lausun teidät tällä maljalla tervetulleiksi Östråtiin. Juokaa, jalot ritarit; juokaa pohjaan.

(Katselee heitä vuorotellen, kun he ovat juoneet, ja sanoo totisesti:)

Mutta tietäkää, — toisessa pikarissa oli tulotervehdys liittolaiselleni, toisessa — kuolema viholliselle!

NILS LYKKE

(heittää pikarin pois).

Ah, olen myrkytetty!

OLAF SKAKTAVL

(samalla aikaa tavoitellen miekkaansa).

Kuolema ja kirous, murhaatteko minut!

INGER-ROUVA

(hymyillen *Olaf Skaktavllille*; osoittaen *Nils Lykkeä*).

Näin luottavat tanskalaiset Inger Gyldenlöveen — (*Nils Lykkelle* viitaten *Olaf Skaktavliin*) — ja samoin kansalaiseni minuun! (Molemmille.) Ja kuitenkin minun pitäisi antautua valtaanne! Älkäähän, jalot herrat, — odottakaa! Östråtin Inger-rouva on vielä järjissään.

ELINA GYLDENLÖVE

(tulee ovesta vasemmalta).

Tällainen hälinä — Mitä on tapahtunut?

INGER-ROUVA

(*Nils Lykkelle*).

Tyttäreni Elina.

NILS LYKKE

(hiljaa).

Elina! Tuollaiseksi en häntä ajatellut.

(*Elina* huomaa *Nils Lykken* ja pysähtyy hämmästyneenä häntä katselemaan.)

INGER-ROUVA

(koskettaa *Elinan* käsivarteen).

Lapseni, — tämä ritari on —

ELINA

(tekee torjuvan kädenliikkeen, katsoen yhä silmiään kääntämättä *Nils Lykkeen*, ja sanoo).

Ei tarvita! Näen, mikä hän on nimeltä. Hän on Nils Lykke.

NILS LYKKE

(hiljaa *Inger-rouvalle*).

Kuinka? Tunteeko hän minut? Olisiko Lucia —? Tietäisikö hän —?

INGER-ROUVA.

Hiljaa! Hän ei tiedä mitään.

ELINA

(itseksseen).

Minä tiesin sen; — sen näköinen täytyi Nils Lykken olla!

NILS LYKKE

(mennen lähemmäksi *Elinaa*).

No niin, Elina Gyldenlöve; — te arvasitte oikein. Ja kun siis tavallaan olen teille tuttu, — ja koska sitäpaitsi olen äitinne vieraana, — niin ettehän tahdo kieltää minulta kukkakimppua, jota kannatte povellanne. Niin kauan kuin se tuoreena tuoksuu, on se minulle kuva itsestänne.

ELINA

(ylpeästi, mutta yhä tuijottaen häneen).

Anteeksi, herra ritari, — ne kukat on poimittu minun omasta kamaristani, ja siellä ei kasva kukkia teille.

NILS LYKKE

(päästäen kukkakimpun, joka hänellä itsellään on takkinsa rintamuksessa).

Ah, mutta älkää ainakaan halveksiko tätä pientä lahjaa. Muuan siveä rouva ojensi sen minulle jäähyväisiksi tänä aamuna, kun läksin Trondhjemista. — Tietkää, jalo neito, — jos aikoisin tarjota teille täysin arvoistanne lahjaa, pitäisi sen olla ruhtinaan kruunu.

ELINA

(joka tahtomattaankin on ottanut kukat).

Ja vaikka tarjoamanne olisi Tanskan kuningaskruunu, — ennenkuin jakaisin sen *teidän* kanssanne, murskaisin sen omin käsin ja heittäisin sirpaleet jalkoihinne!

(Heittää kukkaskimpun *Nils Lykken* jalkoihin ja menee ritarisaliin.)

OLAF SKAKTAVL

(mutisee itseksensä).

Uljas kuin Inger Ottintytär Knut Alfinpojan parien ääressä.

INGER-ROUVA

(hiljaa, katseltuaan vuoroin *Elinaa* ja *Nils Lykkeä*).

Susi voidaan kesyttää. Täytyy takoa kahleet valmiiksi.

NILS LYKKE

(ottaen kukat maasta ja katsellen hurmaantuneena *Elinan* jälkeen).

Kautta Kristuksen pyhän veren, kuinka hän on ylpeä ja kaunis!

KOLMAS NÄYTÖS.

(Ritarisali. Korkea kaari-ikkuna taustalla; pienempi ikkuna etualalla vasemmalla. Useita ovia kummallakin sivulla. Kattoa kannattavat paksut, irrallaan olevat puupylväät, joihin, kuten seiniinkin, on ripustettu kaikenlaisia aseita. Pyhimysten, ritarien ja vallasnaisten kuvia pitkissä riveissä. Laipiossa riippuu suuri, monihaarainen sytytetty lamppu. Etualalla oikealla vanhanaikainen, leikkauksin koristettu pää-istuin. Keskellä salia katettu pöytä, jolla on vielä illallisruokia.)

ELINA GYLDENLÖVE

(tulee hitaasti ja mietteissään vasemmalta. Hänen kasvojensa ilmeestä huomaa, miten hän mielessään elää uudestaan äskeisen kohtauksen Nils Lykken kanssa. Viimein tekee hän sellaisen kädenliikkeen kuin heittäisi kukkakimpun pois, sitten sanoo hän matalalla äänellä).

— — ja sitten hän kokosi Tanskan kuninkaankruunun sirpaleet —; ne kukat ne olivat; — ja

»Kautta Kristuksen pyhän veren, miten hän on ylpeä ja kaunis!»

Jos hän olisi kuiskannut sen salaisimmassa sopessa, penikulmien päässä Östrätista; — olisin ne sittenkin kuullut!

Kuinka häntä vihaan! Kuinka olen aina häntä vihannut, — tuota Nils Lykkeä! — Ainoakaan mies ei ole sellainen kuin hän, sanovat ihmiset. Naisilla hän leikkii, ja — tallaa heidät jalkoihinsa.

Ja *hänelle* aikoi äitini minua tarjota! — Kuinka häntä vihaan! He sanovat, että Nils Lykke on toisenlainen kuin muut miehet. Se ei ole totta! Hänessä ei ole mitään merkillistä. On paljon, paljon sellaisia kuin hän! Kun Björn kertoi minulle satuja, silloin olivat mielestäni kaikki prinssit Nils Lykkejä näöltään. Kun istuin yksinäni täällä salissa ja unelmoin kronikkaan kertomuksista, ja ritarini saapuivat ja läksivät pois, — kaikki olivat he näöltään kuin Nils Lykke.

Kuinka se on kummallista, ja kuinka hyvää on vihata! Koskaan ennen en ole tiennyt, kuinka se on suloista. Ei, tuhannen vuoden hinnasta en möisi niitä hetkiä, jotka olen saanut elää sitten kun näin hänet! — —

»Kautta Kristuksen pyhän veren, miten hän — —»

(Menee verkalleen taustalle, avaa ikkunan ja katselee ulos.)

NILS LYKKE

(tulee sisään etummaisesta ovesta oikealta, itseksensä).

»Nukkukaa hyvin Östråtissa, herra ritari», sanoi Inger Gyldenlöve poistuessaan. Nukkukaa hyvin? Hm, niin on helppo sanoa, mutta — —; tuolla ulkona myrskyinen taivas ja meri; alla ruumiskammiossa nuori neito arkussa; kahden valtakunnan kohtalo käsissäni; ja rinnassani kuihtunut kukkaskimppu, jonka nainen sinkosi jalkoihini. Todellakin, pelkäänpä, että uni tulee nyt hiukan myöhään. (Huomaa *Elinan*, joka lähtee ikkunan luota ja aikoo mennä vasemmalle.) Tuossa hän on. Ylpeät silmät näyttävät miettiviltä — Ah, jos uskaltaisin — (ääneen). Elina-neito!

ELINA

(pysähtyen ovella).

Mitä te tahdotte? Miksi vainoatte minua?

NILS LYKKE.

Te erehdytte; minä en vainoa teitä. Olen itse se vainottu.

ELINA.

Te?

NILS LYKKE.

Monien mietteiden vainoama. Siksi käy uneni kuin teidänkin; — se pakenee pois.

ELINA.

Menkää ikkunan luo, niin saatte ajanrattoa, — näette myrskyisen meren.

NILS LYKKE

(hymyillen).

Myrskyisen meren? Sen voin teissäkin nähdä.

ELINA.

Minussa?

NILS LYKKE.

Ensimmäinen kohtauksemme sai minut siitä vakuutetuksi. —

ELINA.

Ja te moittitte sitä?

NILS LYKKE.

En suinkaan, mutta toivoisin kuitenkin näkeväni teitä suopeampana mieleltänne.

ELINA.

(ylpeästi).

Luuletteko, että siinä onnistutte?

NILS LYKKE.

Olen varma siitä; sillä minähän tuon nyt teille tervetulleen sanoman.

ELINA.

Ja se on?

NILS LYKKE.

Hyvästelyni.

ELINA

(askeleen lähempänä).

Hyvästelynne? Te jätätte Östråtin näin pian?

NILS LYKKE.

Vielä tänä yönä.

ELINA

(näyttää hetken olevan kahden vaiheella; sitten lausuu hän kylmästi).

Sanon siis jäähyväiseni, herra ritari! (Kumartaa ja aikoo poistua.)

NILS LYKKE.

Elina Gyldenlöve, — minulla ei ole mitään oikeutta pidättää teitä, mutta teette epäjalosti, jos ette tahdo kuulla, mitä minulla on teille sanottavaa.

ELINA.

Minä kuuntelen, herra ritari!

NILS LYKKE

Tiedän, että te vihaatte minua.

ELINA.

Tarkkanäköisyytenne ei ole heikontunut, huomaa.

NILS LYKKE.

Tiedän myöskin, että olen täysin sen vihan ansainnut. Sopimattomin ja loukkaavin sanoin viittasin teihin kirjeessäni Inger-rouvalle.

ELINA.

Mahdollista, en ole sitä lukenut.

NILS LYKKE.

Mutta sisältö ei ainakaan liene teille tuntematon; tiedän, ettei äitinne ole jättänyt siitä teille mainitsematta; ainakin on hän sanonut teille, että ylistin onnelliseksi sitä miestä, joka —; niin, tiedättehän, mikä oli toiveeni —

ELINA.

Herra ritari, — jos aiotte siitä puhua, niin —

NILS LYKKE.

Aion puhua siitä — pelkästään menettelyäni puolustaakseni. En muista syistä; sen vannon teille. Jos maineeni on saapunut korviinne ennenkuin minä itse ilmestyin Östråtiin, — ja sitähan saatan, ikävä kyllä, olettaa, — niin tuntenette elämäni tarpeeksi, joten ette ihmetelle, että minä käyn tällaisiin asioihin käsiksi hieman rohkeanlaisesti. Minä olen nähnyt paljon naisia, Elina Gyldenlöve! Taipumattomia en ole nähnyt yhtään! Sellaisissa oloissa tulee hiukan mukavuutta rakastavaksi. Unohtaa tavan kulkea kiertoteitä —

ELINA.

Mahdollista. En tiedä, mitä maata ne naiset lienevät olleet. — Te erehdytte muuten, jos luulette, että tuo kirje äidilleni herätti sen sydämeni vihan ja katkeruuden teitä kohtaan. Minulla oli vanhemmat syyni.

NILS LYKKE

(levottomana.)

Vanhemmat syynne? Mitä sillä tarkoitatte?

ELINA

Oletuksenne on oikea — maineenne kulki ennen teitä itseänne Östråtiin, niinkuin kaikkialle yli maan. Kun Nils Lykken nimi mainitaan, kuuluu se aina jonkun naisen yhteydessä, jonka hän on kietonut pauloihinsa ja hyljännyt. Toiset mainitsevat sen suuttumuksella, toiset nauravat ja ilkkuvat kevytmielisesti noita heikkotahtoisia raukkoja. Mutta suuttumuksessa ja naurussa ja pilkassa soi laulu teistä, huumaten muut äänet, kiihoittaen kuin vihollisen voitonlaulu.

Tämä kaikki yhteensä se synnytti minussa vihan teitä kohtaan. Aina olitte ajatuksissani; ja minua veti ikäänkuin kaipuu päästä eteenne, seistä silmätysten kanssanne, että saisitte nähdä olevan naisia, joille uhraatte sulavia sanojanne turhaan — jos niihin aiotte turvautua.

NILS LYKKE.

Te tuomitsette minua väärin, jos tuomitsette sen nojalla, mitä huhu on teille kertonut. Mahdollista, että kaikessa siinä, mitä olette kuullut, on totta; — mutta syitä te ette tunne. — Seitsentoista-vuotiaana junkkerina alotin minä iloisen elämäni. Olen elänyt kuudettatoista vuotta sen jälkeen. Kevyet naiset lahjoittivat minulle, mitä toivoin, — jo ennenkuin toiveeni oli kehittynyt pyynnöksi; ja avoimin käsin he ottivat vastaan mitä heille tarjosin. Te olette ensimmäinen nainen, joka heitti lahjani halveksuen takaisin jalkaini juureen.

Älkää luulko, että valitan sitä. Ei, päinvastoin, — minä kunnioitan teitä — sen tähden, ja siinä määrin, etten ole vielä ainoakaan naista niin kunnioittanut. Mutta on eräs seikka, jota valitan ja joka kalvaa minua suurena sieluntuskana: se on se, ettei kohtalo ennen johtanut minua teidän pariinne. — —

Elina Gyldenlöve! Äitinne on puhunut minulle teistä. Kun elämä kiersi levotonta kulkuaan tuolla maailmalla, olitte te täällä yksinäisessä Östråtissa, hiljaisena, runoissanne ja unelmissanne. — Katsokaa, siksi te nyt ymmärrättekkin, mitä minulla on teille sanomista. — Tietäkää siis, että minäkin olen kerran elänyt sellaista aikaa kuin te täällä. Minä ajattelin silloin, että kun astun suureen ja avaraan maailmaan, niin minua vastaan tulee siellä jalo ja ihana nainen, joka viittaa minua seuraamaan häntä ja näyttää minulle tien mainehikkaaseen päämaaliin. — Toivo petti, Elina Gyldenlöve! Minua vastaan tuli naisia; mutta *hän* ei ollut heidän joukossaan. Jo ennenkuin olin varttunut täydeksi mieheksi, olin oppinut halveksimaan heitä kaikkia.

Onko se minun vikani? Miksi eivät nuo muut olleet kuin te? — Tiedän, että isänmaanne kohtalo painaa raskaasti teidän mieltänne. Te tiedätte vaikutuksen, joka minullakin on asioihin ollut. — — Minusta sanotaan, että olen petollinen kuin meren vaahto. Ehkä totta; mutta jos sitä olen, ovat naiset minut sellaiseksi opettaneet. Jos olisin löytänyt aikaisemmin, mitä etsin, — tavannut naisen, ylpeän, jalon, ylevän kuin te, silloin olisi kulkuni varmaan muuttunut aivan toiseksi. Ehkäpä silloin olisin tällä hetkellä seissyt sivullanne kaikkien Norjanmaan sorrettujen puolustajana. Sillä sen minä uskon: nainen on mahtavin maailmassa, ja hänen vallassaan on taivuttaa mies, mihin Herramme häntä tahtoo.

ELINA

(itseksseen).

Olisiko niinkuin hän sanoo? Ei, ei; valhe on hänen silmissään ja petos huulillaan. Ja kuitenkin —; mikään laulu ei ole hänen sanojaan suloisempi.

NILS LYKKE

(tullen lähemmäksi, hiljaisemmin ja tuttavallisemmin).

Kuinka usein olettekaan istunut täällä Östråtissa, yksinänne, moninaisin ajatuksin. Silloin on alkanut rintaanne ahdistaa; katto, seinät ovat ikäänkuin painuneet alas ja pusertaneet sieluanne. Silloin olette kaivannut ulos, olette halunnut lentää kauas, pois täältä, tietämättä itse, minne. — Kuinka monesti olettekaan käyskennellyt yksin vuonon rantaa; laiva, retkelle koristettu, ritareineen ja naisineen, laulun ja soittimien kaikuessa, on purjehtinut ohitse, etäällä ulapalla; — suurten tekojen utuinen maine on saapunut kuuluviinne; — silloin olette tuntenut sydämessä halun, voittamattoman kaipuun nähdä, mitä on meren tuolla puolen. Mutta ette ole ymmärtänyt, mikä teillä oli. Olette joskus ajatellut, että isänmaanne kohtalo se täyttää sielunne noilla monilla rauhattomilla ajatuksilla. Te petitte itseänne; teidän ikäisellänne nuorella neidolla on muuta aprikoimista. — — Elina Gyldenlöve! Ettekö koskaan ole ajatellut salaista voimaa, — väkevää ja salaperäistä valtaa, joka sitoo ihmisten kohtalot toisiinsa? Kun unelmoitte kirjavasta elämästä avarassa maailmassa, — kun uneksitte turnauksista ja iloisista juhlista, — ettekö milloinkaan nähnyt unelmissanne ritaria, joka seisoi, huulilla hymy ja suru sydämessä, keskellä melua ja touhua, — ritarista, joka oli kerran uneksinut, kauniisti kuin te, naisesta, jalosta ja ihanasta, jota hän turhaan etsi kaikkien niiden joukosta, jotka häntä ympäröivät?

ELINA.

Kuinka te voitte pukea salaisimmat ajatukseni sanoiksi? Kuinka te saatatte minulle sanoa, mitä olen sydämeni pohjassa kantanut — itse tietämättäni? Mistä te tiedätte —?

NILS LYKKE.

Mitä olen teille sanonut, olen lukenut silmistänne.

ELINA.

Koskaan ei yksikään mies ole puhunut minulle kuin te. Olen vain hämärästi ymmärtänyt teitä; ja silti — — kaikki, kaikki tuntuu minusta niin muuttuneelta sitten kun — — (Itsekseen syrjään.) Nyt ymmärrän, miksi he sanoivat, että Nils Lykke on toisenlainen kuin kaikki muut.

NILS LYKKE.

On eräs seikka maailmassa, joka voi saada ihmisen pään sekaisin, jos hän sitä aprikoi; ja se on ajatus: miten olisi saattanut käydä, ellei silloin tai silloin olisi käynyt niin. Jos olisin kohdannut teidät polullani silloin, kun elämäni puu oli vielä nuori ja vihreä, niin ehkä olisitte tällä hetkellä ollut — —

Mutta anteeksi, jalo neiti! Näiden parin silmänräpäyksen keskustelu on saanut minut unohtamaan keskinäisen asemamme. Tuntuu kuin olisi salainen ääni sanonut jo alussa minulle, että teidän kanssanne voin puhua avoimesti, imartelematta ja teeskentelemättä.

ELINA.

Niin voittekin.

NILS LYKKE.

Hyvä; — ja tämä avomielisyyks on ehkä jo puolittain meidät sovittanutkin. Niin, olen toiveissani vielä rohkeampikin. Ehkä se aika on vielä tuleva, jolloin muistelette tätä vierasta ritaria ilman vihaa ja kaunaa. No, no, — älkää ymmärtäkö minua väärin! En tarkoita nyt *heti*, — vaan kerran, joskus. Ja tehdäkseni sen teille helpommaksi, — ja kun nyt kerran olen alkanut puhua avomielisesti ja aivan suoraan kanssanne, niin sallikaa minun sanoa itsellenne —

ELINA.

Herra ritari —!

NILS LYKKE

(hymyillen).

Ah, huomaaan, että tuo kirjeeni peloittaa yhä teitä. Mutta olkaa aivan rauhallinen. Antaisin mitä tahansa, etten olisi sitä kirjoittanut; sillä — kun tiedän, ettei teidän ole liioin kipeää sitä kuulla, niin voinhan nyt sanoa sen teille suoraan, — en rakasta teitä, enkä koskaan tule rakastamaan. Olkaa siis, kuten sanottu, aivan rauhallinen; minä en enää koskaan koeta — —

Mutta mikä teitä vaivaa —?

ELINA.

Minulla? Ei, ei mikään. — — Sanokaapa minulle vain: miksi te pidätte noita kukkia vielä? Mitä te niillä teette?

NILS LYKKE.

Näitä? Eivätkö nämä ole taisteluhansikka, jonka te kaikkien naisten puolesta nakkasitte huonolle Nils Lykkelle? Enkö siis ottaisi sitä maasta?

Mitä teen niillä, kysytte? (Hiljaisemmin.) Kun jälleen seison Tanskan sieväin naisten keskellä, — kun soittimen kielet vaikenevat jälleen ja salissa vallitsee hiljaisuus, — silloin otan esille nämä kukat ja kerron sadun nuoresta naisesta, joka istuu täällä yksinään hämärässä hirsihallissa, kaukana Norjan mailla — —

Mutta pelkäänpä pidättäväni liian kauan jaloa neitoa. Me emme näe enää toisiamme; sillä ennen aamun sarastusta lähden. Lausun siis teille jäähyväiseni!

ELINA.

Ja minä annan hyvästäni teille, ritari.

(Lyhyt pysähdys.)

NILS LYKKE.

Olette jälleen niin mieltävä, Elina Gyldenlöve! Isänmaanne kohtaloko kalvaa taas mieltänne?

ELINA

(pudistaen päätänsä, tuijottaen hajamielisesti suoraan eteensä).

Isänmaani? — En ajattele isänmaatani.

NILS LYKKE.

Ehkä teitä siis ahdistaa tämä aika, jossa on niin paljon taistelua ja tuskaa?

ELINA.

Aika? Sen unohdan nyt. — — Te menette Tanskaan? Niinhän sanoitte?

NILS LYKKE.

Minä menen Tanskaan.

ELINA.

Voinko katsella Tanskaan päin tästä salista?

NILS LYKKE

(osoittaen vasemmalla olevaa ikkunaa).

Voitte, tuosta ikkunasta. Tuolla etelässä päin on Tanska.

ELINA.

Ja onko se kaukana täältä? Kauempana kuin sataisen peninkulmaa?

NILS LYKKE.

Paljon kauempana. Meri on Tanskan ja Teidän välillä.

ELINA

(itseksensä).

Meri? Aatoksella on haukan siivet. Meri ei sitä estä.

(Poistuu vasemmalle.)

NILS LYKKE

(katsoo hetken hänen jälkeensä, sitten sanoo hän).

Jos voisin uhrata siihen kaksi päivää — tai ainoastaan yhden — niin olisi hän minun vallassani, kuten kaikki muutkin.

Tämä nuori tyttö on muuten harvinaista ainesta. Hän on ylpeä. Päittäisinköhän tosiaan —? Ei, mieluummin ainoastaan nöyryytän häntä — —

(Käyskentelee edestakaisin.)

Toden totta, enkö liene saanut vertani tuleen! Kuka olisi uskonut enää nykyään sitä mahdolliseksi? — — Pois, pois sellaiset! Minun täytyy päästä tästä sekaannuksesta, johon olen joutunut.

(Istuutuu tuolille oikealla.)

Miten on minun se selitettävä? Sekä Olaf Skaktavl että Inger Gyldenlöve näyttävät olevan sokeita, eivät huomaa epäluuloja, joille he joutuvat alttiiksi, kun aletaan huhuta, että minä olen liitossa mukana. — Tai olisikohan Inger-rouva sittenkin huomannut aikeeni? Nähnyt, että lupauksieni tarkoituksena oli vain vietellä Nils Sture esiin piilostaan?

(Kavahtaa ylös.)

Kirottua! Olenko minä itse tosiaan puijattu? On hyvin uskottavaa, ettei kreivi Sture olekaan Östråtissa. Ehkäpä huhu hänen paostaan onkin ollut vain sotajuoni. Istuu ehkä paraikaa hyvässä turvassa ystäviensä keskellä Ruotsissa, kun minä täällä —

(Kävelee rauhattomana edestakaisin.)

Että minun pitikin olla niin varma asiastani! Jospa nyt en saa aikaan mitään! Jospa Inger-rouva näkee tarkoitukseni, — eikä suinkaan salaa hommiani —. Joutua naurun-esineeksi sekä täällä että Tanskassa! Aioin vietellä Inger-rouvan ansaan, — ja teinkin vain hyvän palveluksen hänen asialleen, — lisäksi hänen suosiotaan rahvaan joukossa —! — Ah, antaisin itseni vaikka pirulle, jos hän hankkisi kreivi Sturen kynsiini — — —

(Ikkuna taustalla lentää auki. *Nils Steninpoika* näkyy sen ulkopuolella.)

NILS LYKKE

(tavoittaa miekkaansa).

Mitä tämä?

NILS STENINPOIKA

(hypähtäen alas permannelle).

No viimeinkin ollaan perillä!

NILS LYKKE

(hiljaa).

Mitä tämä merkitsee?

NILS STENINPOIKA.

Jumalan rauhaa, hyvä herra!

NILS LYKKE.

Kiitoksia, herrani! Merkillisen ovenpa olette tullaksenne valinnut.

NILS STENINPOIKA.

Oh, mitäpä pentelettä voin? Portti oli kiinni. Tässä talossa mahtavat ihmiset nukkua kuin karhut joulunaikaan.

NILS LYKKE.

Jumalan kiitos! Hyvä omatunto on paras päänalainen, tiedättekös.

NILS STENINPOIKA.

Kyllä mahtaa olla, sillä vaikka kuinka kolkutin ja jyskin —

NILS LYKKE.

— niin ette päässyt sisälle?

NILS STENINPOIKA.

Hiuskarvalleen! Niinpä ajattelin: kun sinun nyt kerran täytyy päästä Östråtiin tänä iltana, vaikka sitten pitäisi mennä läpi tulen ja veden, niin menetpä mieluummin vaikka läpi ikkunan.

NILS LYKKE

(hiljaa).

Ah, jospa olisi niin. (Menee pari askelta lähemmäksi) Teidän oli siis niin ylen tärkeää joutua Östråtiin juuri tänä iltana?

NILS STENINPOIKA.

Että oliko? No kuinkas muuten? Minä en halua antaa ihmisten odotella itseäni, tietkääs!

NILS LYKKE.

Aha, rouva Inger Gyldenlöve odottaa teitä?

NILS STENINPOIKA.

Inger Gyldenlöve? No, siihen en aivan tyystin osaa vastata; (ovelasti hymyillen) mutta täällä taitaa olla joku muu —

NILS LYKKE

(hymyilee nyt myöskin).

Niin, täällä taitaa olla se joku —?

NILS STENINPOIKA.

Sanokaa, oletteko te talon väkeä?

NILS LYKKE.

Minä? Niin, kyllä sikäli, koska tästä illasta olen Inger-rouvan vieraana.

NILS STENINPOIKA.

Vai niin? — Minäpä luulen, että meillä nyt on kolmas ilta Martin-messun jälkeen?

NILS LYKKE.

Kolmas ilta Martin —? Niin, aivan oikein. — Tahdotteko päästä linnanrouvan puheille heti? Mikäli tiedän, ei hän ole vielä mennyt levolle. Mutta ettekö voisi istahtaa siksi aikaa hiukan lepäämään, rakas nuori herra? Kas, täällä on vielä kannu viiniä jäljellä. Hiukan syötävääkin löytynee. No, käykää käsiksi; tarvitsette ehkä vahvistusta.

NILS STENINPOIKA.

Osutte oikeaan, herra: ei olisi hullummaksi.

(Asettuu pöydän ääreen ja syö ja juo seuraavan kuluessa.)

Paistia ja makeita leivoksia! Täälläpä vietetään herraselämää! Kun on maannut, niinkuin minä, metsässä ja elänyt neljä viisi päivää leivällä ja vedellä —

NILS LYKKE

(tarkastelee häntä hymyillen).

Niin, se ei mahda olla helppoa miehelle, joka on tottunut istumaan kreivillisessä linnassa pöydän päässä.

NILS STENINPOIKA.

Kreivillisessä linnassa —?

NILS LYKKE.

Mutta nythän saatte levätä Östråtissa, niinkauan kuin haluttaa.

NILS STENINPOIKA

(iloissaan).

Saanko? Ihanko totta? Minun ei siis tarvitse heti jälleen lähteä matkaan?

NILS LYKKE.

Niin, en sitä tiedä. Siihen voinette itse parhaiten vastata.

NILS STENINPOIKA

(hiljaa).

Oi peijakas! (Asettuu mahtailevaan asentoon tuolillaan). Niin, katsokaas, — se asia ei nyt ole aivan vielä päätetty. Minusta ei omasta puolestani olisi yhtään vastenmielistä jäädä tänne nyt ensin; mutta —

NILS LYKKE.

— mutta ette ole joka suhteessa oma isäntänne? On muita toimia ja toisia asioita —

NILS STENINPOIKA.

Niin, siinäpä solmu juuri onkin. Jos riippuisi minusta, niin lepäilisin mielelläni talven täällä Östråtissa; olen nyt viettänyt enimmäen ajan kenttä-elämää, niin että — — (Keskeyttää yhtäkkiä, kaataa pikariinsa ja juo.) Onneksenne, herra!

NILS LYKKE.

Kenttähommissa? Hm!

NILS STENINPOIKA.

Ei, vaan aioin sanoa, että olen kauan kaivannut nähdä rouva Inger Gyldenlöveä, josta niin paljon haastetaan. Hän mahtaa olla mainio nainen. Eikö niin? — Ainoa, johon minä en voi sopeutua, on se, että hän on niin hiiden väkinäinen iskemään irti.

NILS LYKKE.

Iskemään irti?

NILS STENINPOIKA.

Oo, kyllähän minut ymmärrätte; tarkoitan: hän ryhtyy niin vastahakoisesti mihinkään, että saataisiin ajetuksi muukalaiset herrat pois maasta.

NILS LYKKE.

Niin, siinä olette oikeassa. Mutta nyt saatte yrittää parastanne, niin se käy kyllä.

NILS STENINPOIKA.

Minä? Jumala paratkoon; sepähän nyt suuria auttaisi, jos minä —

NILS LYKKE.

Merkkillistä, että siis tulette hänen luokseen, kun teillä ei ole parempia toiveita.

NILS STENINPOIKA.

Mitä sillä tarkoitatte? — Kuulkaas, tunnetteko te Inger-rouvaa?

NILS LYKKE.

Luonnollisesti, kun olen hänen vieraansa, niin —

NILS STENINPOIKA.

No, silti ei ole lainkaan sanottu, että hänet tunnette. Minäkin olen nyt hänen vieraanaan, enkä ole vielä nähnyt häntä vilaukseltakaan.

NILS LYKKE.

Mutta kuitenkin tiedätte kertoa — —

NILS STENINPOIKA.

— mitä joka mies kertoo? Niin, se nyt on luonnollista. Ja sitäpaitsi olen joskus kuullut Pietari Kanslerilta. —

(Keskeyttää sekautuneena ja alkaa hartaasti syödä.)

NILS LYKKE.

Aioitte jotakin sanoa.

NILS STENINPOIKA

(aterioiden).

Minä? Oh, se nyt oli vain sellaista.

NILS LYKKE

(nauraa).

NILS STENINPOIKA.

Mikä teitä naurattaa, herra?

NILS LYKKE.

Ei mikään, herrani!

NILS STENINPOIKA

(maistaen pikarista).

Teillä on tässä talossa tulista viiniä.

NILS LYKKE

(lähestyy tuttavallisesti).

Kuulkaas, — eiköhän nyt olisi aika heittää naamio pois?

NILS STENINPOIKA.

Naamio? Oh, heittäkää vain, jos tahdotte.

NILS LYKKE.

Lakatkaa siis teeskentelemästä. Teidät tunnetaan, kreivi Sture!

NILS STENINPOIKA

(nauraen).

Kreivi Sture? Luuletteko tekin, että minä olen kreivi Sture?

(Nousee pöydästä.)

Erehdytte, herra. Minä en ole kreivi Sture.

NILS LYKKE.

Ette tosiaan? Kuka te sitten olette?

NILS STENINPOIKA.

Nimeni on Nils Steninpoika.

NILS LYKKE

(katsoo hymyillen häneen).

Hm! Nils Steninpoika! Mutta ette Sten Sturen poika Nils? Ainakin nimi sopii.

NILS STENINPOIKA.

Totta kyllä; mutta Jumala ties, millä oikeudella sitä kannan. Isääni en ole milloinkaan nähnyt; äitini oli köyhä talonpoikaisnainen, jolta ryöstettiin omaisuus ja henki jonakin entisen sodan aikana. Pietari Kansleri sattui juuri silloin paikalle; hän otti minut hoitoonsa, kasvatti minua ja opetti minulle ase-ammattia. Kuten tiedätte, on Kustaa kuningas vainonnut häntä monta vuotta ja minä olen seurannut uskollisesti häntä, missä hän on liikkunutkin.

NILS LYKKE.

Pietari Kansleri on opettanut teille muutakin kuin ase-ammattia, huomaa. — No hyvä; te siis ette ole kreivi Sture. Mutta tulette kuitenkin Ruotsista. Pietari Kansleri lähetti teidät tänne kohtaamaan vierasta henkilöä, joka — —

NILS STENINPOIKA

(nyökkää viekkaasti päätänsä).

— on jo löydetty.

NILS LYKKE

(hiukan epävarmana).

Ja jota te ette tunne.

NILS STENINPOIKA.

Yhtä vähän kuin te minua; sillä vannon teille Isän Jumalan nimessä: minä en ole kreivi Sture.

NILS LYKKE.

Vakavaa tottako, herrani?

NILS STENINPOIKA.

Niin totta kuin elän! Miksi minä kieltäisin sitä, jos niin olisi?

NILS LYKKE.

Mutta missä kreivi Sture sitten on?

NILS STENINPOIKA

(hiljaisemmin).

Niin, siinäpä se salaisuus onkin!

NILS LYKKE

(kuiskaten).

Jonka te tunnette? Eikö niin?

NILS STENINPOIKA.

Ja joka minun on ilmoitettava teille.

NILS LYKKE.

Minulle? No niin, — missä hän on?

NILS STENINPOIKA

(osoittaa ylöspäin).

NILS LYKKE.

Tuollako? Inger-rouvan piilossa ullakolla?

NILS STENINPOIKA.

Ei, ei, te ymmärrätte minut väärin.

(Katselee varovasti ympärilleen)

Nils Sture on taivaassa.

NILS LYKKE.

Kuollut? Missä?

NILS STENINPOIKA.

Äitinsä linnassa, — kolme viikkoa sitten.

NILS LYKKE.

Ah, te petätte minua! Viisi, kuusi päivää sitten tuli hän rajan ylitse Norjaan.

NILS STENINPOIKA.

Oh, sehän olin vain minä!

NILS LYKKE.

Mutta vähän sitä ennen oli kreivi näyttäytynyt Taalaissa. Rahvas, joka oli ennestään levotonta, nousi ilmi-kapinaan ja tahtoi valita hänet kuninkaaksi.

NILS STENINPOIKA.

Hahaha — se olin vain minä!

NILS LYKKE.

Te?

NILS STENINPOIKA.

Saatte kuulla, miten se kävi. Eräänä päivänä kutsui Pietari Kansleri minut luokseen ja ilmaisi kautta rantain, että suuria tapauksia on tulossa. Hän käski minun lähteä Norjaan, Östråtiin, missä minun piti olla perillä määrätyn ajan päästä —

NILS LYKKE

(nyökkää päätänsä).

Kolmantena iltana Martin-messun jälkeen.

NILS STENINPOIKA

Täällä piti minun tavata eräs vieras —

NILS LYKKE.

Oikein, se olen minä.

NILS STENINPOIKA.

Häneltä piti minun saada tietää, mitä minun sitten oli tehtävä. Minun oli samalla ilmoitettava hänelle, että kreivi on yhtäkkiä kuollut, vaan ettei sitä tiedä vielä kukaan muu kuin hänen äitinsä, kreivitär, sekä Pietari Kansleri ja eräät vanhat Sturein palvelijat.

NILS LYKKE.

Minä ymmärrän. Kreivi oli talonpoikien pää. Jos huhu hänen kuolemastaan olisi levinnyt, olisivat he hajaantuneet, — ja koko yritys olisi mennyt myttyyn.

NILS STENINPOIKA.

Hyvin mahdollista; minä en ole niistä asioista niin perillä.

NILS LYKKE.

Mutta kuinka pälkähti päähänne esiintyä kreivinä?

NILS STENINPOIKA.

Kuinkako pälkähti? Hm, mistä minä sen tiedän? Minun päähäni on pälkähtänyt elämässäni niin monta hullutusta. Se ei muuten ollutkaan *minun* keksintöäni, sillä minne Taalaisa meninkin, kaikkialla kokoontui väki tervehtimään minua kreivi Sturena. Ei auttanut, vaikka olisin kuinka vastaan väittänyt. Kreivi oli käynyt siellä kaksi vuotta sitten, sanoivat he, — ja pieninkin lapsi saattoi muka minut tuntea häneksi. No, antaa mennä, ajattelin, sinusta ei tule toista kertaa tässä maailmassa kreiviä; voithan edes kerran maistaa, miltä se tuntuu.

NILS LYKKE.

Niin; ja mitä muuta teitte sitten?

NILS STENINPOIKA.

Minäkö? Söin ja join ja vietin kissan päiviä. Vahinko vain, että minun täytyi niin pian lähteä sieltä matkaani. Mutta kun läksin yli rajan, — hahahaha — lupasin niille, että pian tulen takaisin kolmen, neljän tuhannen miehen etunenässä, — vai kuinka monta lienen luvannut, — ja sitten se vasta muka alkaisi.

NILS LYKKE.

Eikö johtunut mieleenne, että menettelitte ajattelemattomasti?

NILS STENINPOIKA.

Niin, kyllä sitten perästä; mutta silloin se oli jo liian myöhäistä.

NILS LYKKE.

Minun käy teitä sääliksi, nuori ystäväni, mutta te saatte pian kokea hullutuksenne seuraukset. Voin ilmoittaa teille, että teitä ajetaan takaa. Osasto ruotsalaista ratsuväkeä on lähtenyt perässänne.

NILS STENINPOIKA.

Minun? Hahahaha! Ah, sepä komeata! Ja kun he tulevat ja luulevat saavansa kynsiinsä kreivi Sturen — hahaha!

NILS LYKKE

(vakavasti).

Niin on henkenne mennyttä.

NILS STENINPOIKA.

Minunko —? Enhän minä ole kreivi Sture.

NILS LYKKE.

Mutta olette nostanut rahvaan aseisiin. Antanut kapinallisille lupauksia ja yllyttänyt maata levottomuuteen.

NILS STENINPOIKA.

Oh, mutta sehän oli vain leikkiä!

NILS LYKKE.

Kuningas Kustaa käsittää sen hiukan toisin.

NILS STENINPOIKA.

Niin, taitaa todellakin olla perää puheessanne. Että minun pitikin olla niin hassu — —. No tottapaahan selvittäään! Tehän puhutte puolestani, te; ja sitäpaitsi — eivät kai nuo ratsumiehet ole vielä aivan kintereilläni?

NILS LYKKE.

Mitä muuta teillä on minulle sanottavaa?

NILS STENINPOIKA.

Minulla? Ei mitään. Kun vain annan teille sen käärön —

NILS LYKKE

(ajattelematta).

Käärön?

NILS STENINPOIKA.

Niin sen; tiedättehän —

NILS LYKKE.

Ah, aivan niin; paperit Pietari Kanslerilta —

NILS STENINPOIKA.

Kas tässä ne ovat, aivan kaikki. (Ojentaa *Nils Lykkelle* käärön, jonka on vetänyt esiin jakkunsa povelta.)

NILS LYKKE

(hiljaa).

Kirjeitä ja pergamentteja herra Olaf Skaktavllille.

(*Nils Steninpojalle.*)

Käärö on auki, nään minä. Te tunnette kai sisällön?

NILS STENINPOIKA.

En, herra; minä en mielelläni lue kirjoitettua; siihen on omat syynsä.

NILS LYKKE.

Ymmärrän; teillä on suuremmat taipumukset ase-ammattiin.

(Asettuu pöydän ääreen oikealle ja silmäilee papereita.)

Ahaa! Tietoja enemmän kuin tarpeeksi päästäkseni perille, mitä on tekeillä. — Tämä pieni kirje, silkkinauhalla sidottu — (Tarkastaa päällekirjoitusta.) Tämäkin herra Olaf Skaktavllille. (Avaava kirjeen ja silmäilee sisältöä.) Pietari Kanslerilta. Sen nyt saatoinkin arvata. (Lukee mutisten.) »Olen kovasti huolissani, sillä — — », niin, aivan totta; tässä se asia on kirjeellisesti; — »nuori junkkeri Sture läksi isänsä luokse juuri samassa kuin levottomuuksien piti puhjeta — — mutta vielä voidaan löytää neuvo kaikkeen —». Mitäs tämä? (Hätkähtää ja lukee edelleen.) »Teille täytyy nyt ilmoittaa, herra Olaf Skaktavll, että se nuori mies, joka tuo teille tämän kirjeen, on — — poika — —». Taivaan valkeus, — oliko se niin? — Totta, kautta Kristuksen veren, — niin siinä seisoo! (Katsahtaen *Nils Steninpoikaan.*) Hän siis olisi —? Ah, jos olisi niin! (Lukee edelleen.) »Minä olen kasvattanut häntä vuoden vanhasta. Mutta tähän päivään asti olen minä aina kieltäytynyt antamasta häntä takaisin, sillä ajattelin, että hänessä minulla olisi varma panttivanki takeena Inger Gyldenlöven uskollisuudesta meitä ja meidän ystäviämme kohtaan. Kuitenkin olemme siinä mielessä saaneet hänestä sangen vähän hyötyä. Te kummastelette ehkä, etten uskonut teille tätä salaisuutta silloin kun te äskettäin kävitte luonani; ja siksi tahdon tunnustaa suoraan, että minä pelkäsin teidän anastavan hänet samassa tarkoituksessa kuin minäkin. Nyt sensijaan, kun olette saanut puhella Inger-rouvan kanssa ja kun luultavasti olette päässyt varmuuteen, miten vastahakoinen hän on yhtymään asioihimme, huomaatte kai, että on viisainta luovuttaa niin pian kuin suinkin hänelle, mikä hänen on. Ehkäpä silloin ilo, varmuus ja kiitollisuus — —» — — tämä nyt on meidän viimeinen toivomme.»

(Istuu hetken kuin hämmästyksen lamaamana; sitten huudahtaa hän itsekseen.)

Ah — millainen kirje! Sen arvo on kultaa!

NILS STENINPOIKA.

Olenpa tuonut teille tärkeitä sanomia, huomaa. Niin, niin, — Pietari Kanslerilla on aina monta rautaa tulella, sanotaan.

NILS LYKKE

(itseksensä).

Mitä tehdä tällä? Tässä on tuhatkin kelpaavaa tien haaraa. — Jospa minä —? Ei, se olisi liian epävarmaa. — Mutta entä jos —? Ah, jos minä —? Se täytyy uskaltaa! (Repäisee kirjeen keskeltä kahtia; rutistaa palaset kokoon ja kätkee ne povelleen; muut paperit panee hän takaisin kääröön, pistää sen vyöhönsä, nousee ylös ja sanoo:) Sana vielä, nuori ystäväni!

NILS STENINPOIKA

(lähestyy).

No, — teistä näkee, että peli sujuu.

NILS LYKKE.

Kyllä; se on varma. Te pistitte käteeni pelkkiä kuvakkaita, — rouvia ja sotamiehiä ja —

NILS STENINPOIKA.

Mutta minulla, joka nuo hyvät sanomat teille toin, eikö minulla ole tässä enää mitään tehtävää.

NILS LYKKE.

Teillä? Ohoh, se on varma se! Tehän olette mukana pelissä. Te olette kuningas, — vieläpä valtti!

NILS STENINPOIKA.

Niinkö? Ah, ymmärrän; te tarkoitatte kai kohotusta? —

NILS LYKKE.

Kohotusta?

NILS STENINPOIKA.

Niin, jos kuningas Kustaa saa minut kynsiinsä; ennustitte te —

(Tekee kädellään liikkeen ikäänkuin näyttäen, miten hirtetään.)

NILS LYKKE.

Totta kyllä; — mutta älkää enää surko sitä. Nyt riippuu teistä itsestänne, onko kuukauden päästä kaulassanne hamppunuora vai kulta-käädyt.

NILS STENINPOIKA.

Kulta-käädyt? Ja riippuu minusta?

NILS LYKKE.

(nyökkää päätänsä).

NILS STENINPOIKA.

No, piru siinä valinnassa vitkastelkoon! Mutta sanokaahan, mitä minun on tehtävä?

NILS LYKKE.

Sanon. Mutta ensin te vannotte minulle pyhän valan, ettei ainoakaan ihminen taivaan alla saa tietää, mitä teille uskon.

NILS STENINPOIKA.

Ettekö muuta vaadi? Saatte kymmenen valaa, jos tahdotte —

NILS LYKKE.

Vakavuutta, herrani! Minä en laske leikkiä kanssanne.

NILS STENINPOIKA.

No, no, — *olenhan* minä vakava.

NILS LYKKE.

Taalaisissa väititte olevanne kreivin poika, — eikö niin?

NILS STENINPOIKA.

Ai, joko taas alatte siitä? Johan ripitin rehellisesti itseni teille.

NILS LYKKE.

Te ette minua ymmärrä. Se, mitä silloin väititte, oli totta.

NILS STENINPOIKA.

Totta? Mihin te viittaillette? Mutta sanokaa edes —!

NILS LYKKE.

Ensin vala! Kaikkein pyhin ja horjumattomin, mitä tiedätte.

NILS STENINPOIKA.

Sen saatte. Tuossa seinällä on Neitsyt Maarian kuva —

NILS LYKKE.

Neitsyt Maaria on viime aikoina menettänyt arvonsa. Ettekö tiedä, mitä Wittenbergin munkki väittää?

NILS STENINPOIKA.

Phyi, Wittenbergin munkin väitteilläkö te? Hänhän on kerettiläinen, sanoo Pietari Kansleri.

NILS LYKKE.

No, älkäämme kiistelkö siitä. Mutta tuossa näytän teille toisen ja täysarvoisen pyhimyksen, jonka nimeen teidän kelpaa vannoa.

(Osoittaa erästä kuvaa, joka riippuu seinäpilarissa.)

Tulkaa tänne, — ja vannokaa minulle, että pysytte vaiti, kunnes minä itse päästän kielenne, — vaiti niin totta kuin toivotte taivaan autuutta itsellenne ja sille miehelle, joka on tuossa kuvattuna.

NILS STENINPOIKA

(lähestyen kuvaa).

Sen vannon, — niin totta kuin Jumalan pyhä sana minua auttakoon! (Väistyy hämmästyksissään takaisin.) Mutta Kristus — Vapahtaja —!

NILS LYKKE.

Mitä nyt?

NILS STENINPOIKA.

Kuva tuossa —! Sehän olen — minä itse!

NILS LYKKE.

Se on Sten Sture vanhus sellaisena, miltä hän näytti nuoruuden päivinään.

NILS STENINPOIKA.

Sten Sture! — Ja samannäköinen —? Ja minä — minä puhuin totta, kun sanoin olevani kreivin poika, väititte? Eikö se ollut niin?

NILS LYKKE.

Se oli niin.

NILS STENINPOIKA.

Ah, nyt — ymmärrän! Minä olen —

NILS LYKKE.

Te olette Sten Sturen poika, jalo herra!

NILS STENINPOIKA

(hiljaisen ihmetyksen vallassa).

Minä Sten Sturen poika!

NILS LYKKE.

Myöskin äidin puolelta te olette jalosyntyinen. Pietari Kansleri ei puhunut totta, kun sanoi, että köyhä talonpoikaisvaimo oli äitinne.

NILS STENINPOIKA.

Merkillistä, eriskummallista! — Mutta voinko todellakin uskoa?

NILS LYKKE.

Kaikki, mitä minä teille sanon, voitte uskoa. Mutta muistakaakin, että tästä tulee suora tuhonne, jos unohtatte, mitä vannoitte minulle isänne autuuden kautta.

NILS STENINPOIKA.

Senkö unohtaisin? Oi, en, saatte olla aivan varma, että sitä en tee. — Mutta te, jolle olen nyt sanani antanut, — sanokaa nyt — kuka te olette?

NILS LYKKE.

Minun nimeni on Nils Lykke.

NILS STENINPOIKA

(tuiki kummastuneena).

Nils Lykke? Ette suinkaan se tanskalainen valtaneuvos?

NILS LYKKE.

Juuri hän.

NILS STENINPOIKA.

Ja te tulitte —? Sepä merkillistä. Kuinka te jouduitte —?

NILS LYKKE.

— ottamaan viestiä Pietari Kanslerilta? Se kummastuttaa teitä?

NILS STENINPOIKA.

Niin, en sitä kiellä. Hän on aina maininnut teitä katkerimpana vihamiehenämme —

NILS LYKKE.

Ja siksi epäilette minua?

NILS STENINPOIKA.

En, en juuri *niin*; mutta —. No, peijakas sitä pohtikoon.

NILS LYKKE.

Siinä olette oikeassa. Jos noudatatte omaa päätänne, on hamppuköysi teille yhtä varma kuin kreivin arvo ja kultaiset ketjut, jos luotatte minuun.

NILS STENINPOIKA.

Aina ja joka suhteessa. Kas tuossa käteni, rakas herra! Auttakaa te minua neuvoillanne niinkauan kuin sitä kaivataan. Kun sitten on iskettävä irti, pidän kyllä huolen asiasta.

NILS LYKKE.

Se on hyvä. Tulkaa nyt kanssani tuonne kamariin, niin kerron teille, kuinka asianlaita oikein on ja mitä teidän nyt on tehtävä. (Poistuu oikealle.)

NILS STENINPOIKA

(katsahtaen kuvaan).

Minä Sten Sturen poika! Oi, eriskummaista, — kuin unta — —! (Menee *Nils Lykken* perästä.)

NELJÄS NÄYTÖS.

(Ritarisali, kuten edellisessä näytöksessä; ainoastaan ruokapöytä on viety pois. Kamaripalvelija *Björn* näyttää monihaaraiseen kynttilänjalkaan sytytetyllä kynttilällä rouva *Inger Gyldenlövelle* ja *Olaf Skaktaville* tietä, tullen heidän kanssaan saliin toisesta vasemmalla olevasta ovesta. *Inger-rouvalla* on kädessä joitakin papereita.)

INGER-ROUVA

(*Björmillle*).

Ja sinä olet varma, että tyttäreni puheli ritarin kanssa täällä salissa?

BJÖRN

(laskien kynttilänjalan pöydälle, vasemmalle).

Aivan varma. Kohtasin Elina-neidin juuri kun hän tuli ulos käytävään.

INGER-ROUVA.

Ja hän näytti silloin olevan kiihtyneessä mielentilassa?

BJÖRN.

Tuntui aivan hämmentyneeltä. Kysyin, oliko hän sairas, mutta vastaamatta kysymykseeni hän sanoi: »mene sanomaan äidilleni, että ritari lähtee pois täältä jo ennen päivän koittoa; jos äitini aikoo antaa hänelle kirjeitä tai joitakin viestejä, niin älköön viivytelkö tarpeettomasti häntä.» Ja sitten lisäsi vielä jotakin, jota en tarkoin kuullut.

INGER-ROUVA.

Etkö kuullut mitään siitä?

BJÖRN.

Kuulosti kuin hän olisi sanonut: »hän on tainnut olla jo melkein liian kauan Östråtissa.»

INGER-ROUVA.

Entä ritari? Missä hän on?

BJÖRN.

Luullakseni huoneessaan porttirakennuksessa.

INGER-ROUVA.

Hyvä. Minulla on valmiina, mitä aion hänelle antaa. Mene ilmoittamaan hänelle, että odotan häntä täällä salissa. (*Björn* poistuu oikealle.)

OLAF SKAKTAVL.

Tiedättekös, Inger-rouva, — tosin minä olen sellaisissa asioissa sokea kuin myyrä; mutta minulla on sellainen aavistus kuin — hm!

INGER-ROUVA.

Kuin?

OLAF SKAKTAVL.

— kuin Nils Lykke tyttärestänne pitäisi.

INGER-ROUVA.

Silloin ette ole kovin sokea; sillä erehtyisin suuresti, ellette olisi oikeassa. Ettekö sattunut huomaamaan, kuinka halukkaasti hän illallisella kuunteli joka sanaa, mitä kerroin Elinasta?

OLAF SKAKTAVL.

Unohti ruuat, juomat ja kaikki.

INGER-ROUVA.

Ja salaiset asiammekin.

OLAF SKAKTAVL.

Niin, ja enemmänkin, — Pietari Kanslerilta tulevat paperit.

INGER-ROUVA.

Ja kaikesta tuosta teette johtopäätöksen —?

OLAF SKAKTAVL.

Ennen muuta johtopäätöksen, että koska tunnette Nils Lykken ja tiedätte, minkälaisessa maineessa hän on, varsinkin mitä tulee naiseen, niin —

INGER-ROUVA.

— pitäisi minusta olla mieluista tietää, että hän olisi portin ulkopuolella?

OLAF SKAKTAVL.

Niin; ja kuta pikemmin sen parempi.

INGER-ROUVA

(hymyillen).

Ei, — juuri päinvastoin, Olaf Skaktavl.

OLAF SKAKTAVL.

Miten ajattelette?

INGER-ROUVA.

Jos asianlaita on niin kuin me molemmat uskomme, ei Nils Lykke millään ehdolla saa lähteä nyt heti Östrätista.

OLAF SKAKTAVL

(katsoen *Inger-rouvaan* paheksuvasti).

Taasko pyritte mutkateille, Inger-rouva? Mitä juonta te nyt mietitte? Jotainko, mikä voi lisätä teidän valtaanne vahingoksi meille —

INGER-ROUVA.

Ah, sellaista lyhytnäköisyyttä; sehän se tekee kaikki ihmiset niin kohtuuttomiksi minulle! Huomaan teistä, että luulette minun aikovan valita Nils Lykken vävykseni. Jos sitä ajattelisin, miksi olisin minä kieltäytynyt ottamasta osaa tapahtumiin, joita nyt Ruotsissa valmistetaan ja joita Nils Lykke ja koko tanskalainen joukkio näyttää haluavan avustaa?

OLAF SKAKTAVL.

Mutta jos ette toivo häntä voittaa ja sitoa, — mitä te sitten hänellä aiotte?

INGER-ROUVA

Selitän sen muutamien sanoin. Kirjeessä minulle mainitsi Nils Lykke, että hän pitäisi suurena onnenaan, jos hän voisi päästä meidän sukuumme; ja tahdon olla rehellinen ja myöntää, että minä todellakin jo hetkisen mietin sitä asiaa.

OLAF SKAKTAVL.

No, siinä sen näette!

INGER-ROUVA.

Olisihan Nils Lykken kiinnittäminen sukuuni tehokas keino sovittaa keskenään maamme erimieliset puolueet.

OLAF SKAKTAVL.

Tyttärenne Mereten avioliitto Winzents Lungen kanssa näyttäne teille, mihin sellaiset keinot vievät. Tuskin sai Lunge jalansijaa maassamme, niin hän riisti itselleen sekä maat että oikeutemme —

INGER-ROUVA.

Ah, sen tiedän, Olaf Skaktavl! Mutta joskus pyörii päässäni niin monenlaisia ajatuksia. Minä en voi uskoa itseäni täysin teidän enkä kenenkään muunkaan valtaan. Usein en tiedä, miten minun olisi oikeinta tehdä. Ja kuitenkin, — ottaa tanskalainen ylimys vävykseni vielä toinen kerta, — siihen keinoon voin turvautua ainoastaan pahimmassa pulassa, ja Jumalan kiitos, — niin pitkälle ei vielä ole jouduttu!

OLAF SKAKTAVL.

Tuosta en tule sen viisaammaksi, Inger-rouva; — miksi te aiotte viivyttää Nils Lykkeä yhä täällä Östråtissa?

INGER-ROUVA

(hillitysti).

Koska kannan hänelle katkeraa kaunaa. Nils Lykke on solvannut minua verisemmin kuin kukaan muu. En voi sanoa teille, millä tavoin. Mutta en saa rauhaa, ennenkuin olen hänelle kostanut. Ettekö ymmärrä minua? Olettakaa, että Nils Lykke alkaisi pitää tyttärestäni. Minusta olisi sellainen varsin uskottavaa. Minä tahdon saada hänet viipymään täällä. Hänen täytyy oppia tuntemaan Elinaa lähemmin. Elina on sekä kaunis että älykäs. — Ah, jos tuo mies rakkauden tuli sydämessään astuisi kerran eteeni pyytämään itselleen Elinaa! Silloin — ajaa kuin koira pois hänet, ajaa ivaten, pilkaten, halveksien, antaa levitä yli maan tiedon, että Nils Lykke on turhaan koettanut kosiutua Östråtiin —! Sanon teille sen, — antaisin kymmenen vuotta elämästäni saadakseni tuta sellaisen hetken.

OLAF SKAKTAVL.

Käsi sydämellä, Inger Gyldenlöve, — sitä siis hänelle aiotte?

INGER-ROUVA.

Sitä, — en mitään muuta, kautta elävän Jumalan! Teidän täytyy uskoa minua, Olaf Skaktavl, minä tarkoitan kansalaisteni parasta. Mutta minä olen niin vähän oma isäntäni. On eräitä seikkoja, jotka minun täytyy salata, muuten saan kuoliniskun. Mutta kun ensin pääsen siltä taholta turvaan, sitten saatte nähdä, olenko minä unohtanut valan, jonka vannoin Knut Alfinpojan ruumiin ääressä.

OLAF SKAKTAVL

(pudistaa *Inger-rouvan* kättä).

Kiitos siitä, mitä nyt lausuite. Minä uskoisin niin vasten mielin pahaa teistä. — Mutta mitä tulee suunnitelmaanne ritaria vastaan, tuntuu minusta, että te ryhdytte uskallettuun peliin. Jospa laskette harhaan? Jospa tyttärenne —? Sillä sanotaanhan, ettei mikään nainen jaksa tuota luihua pirua vastustaa.

INGER-ROUVA.

Minun tyttäreni? Luuletteko hänen —? Ei, olkaa te rauhassa, minä tunnen Elinan paremmin. Kaikki ylistykset, mitä hän on ritarista kuullut, ovat saattaneet hänet häntä vihaamaan. Näitte itsekkin omin silmin —

OLAF SKAKTAVL.

Niin, niin, — naisten sydän on horjuva. Ainakin olisin teidän sijassanne varuillani.

INGER-ROUVA.

Niin olenkin; pidän heitä valppaasti silmällä. Mutta jos tuon miehen sittenkin onnistuisi kietoa hänet pauloihinsa, niin tarvitsee minun ainoastaan kuiskata pari sanaa Elinan korvaan, ja hän —

OLAF SKAKTAVL.

Hän?

INGER-ROUVA.

— inhoaa häntä kuin hän olisi itsensä kiusaajan lähetti. — Hiljaa, Olaf Skaktavl! Ritari tulee. Olkaa nyt järkevä.

(*Nils Lykke* tulee sisään ensimmäisestä ovesta oikealta.)

NILS LYKKE

(tulee kohteliaana *Inger-rouvaa* kohti).

Jalo rouva kutsutti minua.

INGER-ROUVA.

Tyttäreni lähetti minulle tiedon, että aiotte jättää meidät tänä yönä.

NILS LYKKE.

Ikävä kyllä; onhan tehtäväni Östrätissa suoritettu.

OLAF SKAKTAVL.

Ei ennenkuin minä olen saanut nuo paperini.

NILS LYKKE.

Aivan niin. Melkeinpä olin unohtaa asiani tärkeimmän osan. Mutta se onkin meidän korkean emäntämme syy; pöydässä tiesi hän pitää seuraa niin älykkäästi ja vilkkaasti vierailleen —

INGER-ROUVA.

Ettette muistanut, mikä asia teidät tänne toi? Se ilahduttaa minua; sillä se minun aikomukseni olikin. Ajattelin, että viihtyäkseen hyvin Östrätissa täytyisi vieraani Nils Lykken —

NILS LYKKE.

Täytyisi, rouvani?

INGER-ROUVA.

— ennen kaikkea unohtaa asiansa, — ja kaikki muu, mitä täällä on tapahtunut ennen hänen tuloansa.

NILS LYKKE

(*Olaf Skaktaville*, ottaen paperikäärön ja ojentaen hänelle).

Paperit Pietari Kanslerilta. Saatte niistä täydelliset tiedot puoluelaisistamme Ruotsissa.

OLAF SKAKTAVL.

Hyvä on.

(Asettuu pöydän ääreen vasemmalle ja avaa ja selailee papereita.)

NILS LYKKE.

Ja nyt, rouva Inger Gyldenlöve, — nyt en tiedä olevan itselläni täällä enää mitään tekemistä.

INGERROUVA.

Ehkä olette oikeassa, jos nimittäin pelkät valtioasiat saattoivat meitä yhteen. Mutta sitä en tahdo uskoa.

NILS LYKKE.

Tarkoitatte —?

INGER-ROUVA.

Tarkoitan, että Nils Lykke ei tullut ainoastaan tanskalaisena valtioneuvoksena tai Pietari Kanslerin liittolaisena vieraakseni. — Erehtyisinkö, jos kuvittelisin teidän siellä Tanskassa kuulleen yhtä ja toista, joka sai teidät uteliaaksi ja haluamaan lähemmin tuntea Östråtin rouvaa?

NILS LYKKE.

Olkoon kielto kaukana minusta —

OLAF SKAKTAVL

(selaillen papereita).

Kummallista. Ei minkäänmoista kirjettä.

NILS LYKKE.

— onhan rouva Inger Gyldenlöven maine liian laajalle levinnyt, etten olisi jo kauan halunnut nähdä häntä kasvoista kasvoihin.

INGER-ROUVA.

Sen kai arvasin. Mutta riittääkö siihen lyhyt leikkipuheen hetki illallispöydän ääressä? Koetetaan vetää risti sen ylitse, mitä on ennen välillämme tapahtunut. Ehkäpä se Nils Lykke, jonka nyt tunnen, voisi peittää kaunan sitä kohtaan, jota minä en ole ennen tuntenut. Pidentäkää nyt täällä-oloanne joku päivä, herra valtaneuvos! Olaf Skaktavlia en uskalla houkutella. Hänellähän on salaiset tehtävänsä Ruotsissa. Mutta mitä teihin tulee, olette kai etukäteen pannut asiat niin hyvään alkuun, että läsnäoloanne tuskin tarvitaan. Luottakaa minuun, ajan ei anneta tuntua teistä meillä pitkältä; ainakin koetamme minä ja tyttäreni tehdä kaiken voitavamme ollaksemme teille oikein mieliksi.

NILS LYKKE.

En epäile teidän enkä tyttärennekään suopeutta minua kohtaan. Olenhan saanut siitä täysin pätevät todistukset. Mutta varmaan tunnustatte, että minun läsnäolonni on välttämätön muualla, koskapa minun yhä ja siitä huolimatta täytyy vain julistaa, että minun on mahdoton pidentää oleskeluani Östråtissa.

INGER-ROUVA.

No hyvä. — Tiedättekös mitä, herra valtaneuvos, — jos olisin ilkeä, voisin luulla, että te tulitte Östråtiin koettamaan pientä ottelua kanssani. Siinä näytte nyt jääneen tappiolle ja siksi on teidän väkinäistä viipyä tantereella, tappionne näkijäin edessä.

NILS LYKKE

(hymyillen).

Olisi kyllä syitä sellaiseenkin selittelyyn; mutta ainakaan minä en pidä taistelua vielä hukattuna.

INGER-ROUVA.

Olkoon miten hyvänsä; mutta joka tapauksessa te voitte vielä, jos viivytte meillä muutaman päivän, saada tappionne korjatuksi. Niin, näette itse, kuinka epätietoisena horjun tässä tien haarassa, — houkuttelen vaarallista vihollistani, ettei hän lähtisi pakoon. — No niin, suoraan tunnustaen: teidän liitonne Ruotsin tyytymättömien kanssa tuntuu minusta vielä hieman — niin, kuinka tuota nimittäisinkään? — hieman eriskummaiselta, herra valtaneuvos! Aate, joka on saanut kuninkaan neuvoston tähän salaiseen toimenpiteeseen, on mielestäni sangen viisas; mutta se eroaa liian jyrkästi eräistä teidän kansalaistenne teoista täällä menneinä vuosina. Älkää siis loukkautuko, jos minun luottamukseni teidän hyviin lupauksiinne vaatii vielä hiukan parempia perusteita ennenkuin lasken onneni ja omaisuuteni teidän käsiinne.

NILS LYKKE.

Siinä tarkoituksessa olisi tuskin pitemmästä oleskelustani Östråtissa mitään hyötyä; sillä minä en aio laisinkaan tehdä uusia yrityksiä muuttaakseni päätöstänne.

INGER-ROUVA.

Silloin surkuttelen teitä sydämeni pohjasta. Niin, herra valtaneuvos, — tosin minä olen vain avuton leski; mutta saatte uskoa minua, jos ennustan, että teidän polullenne kasvaa okaita ja tutkaimia Östråtissa käynnistänne.

NILS LYKKE

(hymyillen).

Niinkö ennustatte?

INGER-ROUVA.

Varmasti. Mitä aletaan kohta huhuta, rakas herrani? Ihmiset ovat nykyään kovin juorunhaluisia. Moni koiranleuka sepittää pilkkalauluja teistä. Puolen vuoden kuluttua olette ihmisten yleisenä puheenaiheena; he seisahtuvat ja katselevat teihin keskellä tietä; supistaan: katso, katso, tuo on herra Nils Lykke, joka tuli Östråtiin pistämään paulaa Inger Gyldenlöven kaulaan, mutta jäi omaan rihmaseensa. No, no, älkää olko noin kärsimätön, herra ritari! Enhän *minä* ajattele niin; mutta niin tulevat kaikki huonot ja pahansuovat ihmiset arvostelemaan. Ja niitä on yllin kyllin, ikävä sanoa! — Niin, se on paha asia; mutta se on aivan varma, — pilkan saatte palkastanne, — pilkan, että nainen oli teitä ovelampi. »Viekkana kettuna hiipi hän Östråtiin», sanotaan, — »häveten kuin koira puikki hän sieltä takaisin». Ja vielä eräs seikka: ettekö luule, että Pietari Kansleri ja hänen ystävänsä kiittävät kauniisti avustanne, kun aletaan huhuta, etten minä uskalla ryhtyä taistelemaan teidän lippunne alla.

NILS LYKKE.

Puhutte älyn sanoja, rouva! Ja etten joutuisi pilkan esineeksi, — ja vielä lisäksi rikkoisi yhteistyötä noiden monien rakkaiden ystäväieni kanssa Ruotsissa, täytyy minun —

INGER-ROUVA

(nopeasti).

— viipyä kauemmin Östråtissa.

OLAF SKAKTAVL

(joka on kuunnellut).

Nyt menee mies ansaan.

NILS LYKKE.

Ei, jalo rouva; — minun täytyy — sopia asiat lopullisesti teidän kanssanne jo tämän tunnin kuluessa.

INGER-ROUVA.

Mutta jos emme siinä onnistu?

NILS LYKKE.

Me onnistumme.

INGER-ROUVA.

Tunnette olevan varma asiastanne!

NILS LYKKE.

Mitä panette vetoon, että suostutte minun ja Pietari Kanslerin ehdotukseen?

INGER-ROUVA.

Östråtin maat polvisolkianne vastaan!

NILS LYKKE

(lyö ryntäihinsä ja huudahtaa).

Olaf Skaktavl, — tässä näette Östråtin isännän!

INGER-ROUVA.

Herra valtaneuvos! —

OLAF SKAKTAVL

(nousee pöydän äärestä).

Mikä nyt?

NILS LYKKE.

Vetoon en suostu, sillä tuokion kuluttua annatte minulle sekä Östråtin että mitä muuta tahansa päästäksenne ansasta, johon en ole joutunut minä, vaan te itse.

INGER-ROUVA.

Pilanne alkaa käydä hupaiseksi, herra ritari!

NILS LYKKE.

Käy vielä hupaisemmaksi, — ainakin minulle. Te ylpeilette, että voititte muka viekkaudessa minut. Uhkaatte syytää niskaani ihmisten ivat ja pilkat! Ah, teidän pitäisi varoa ärsyttämästä kostonhimoani; sillä minä voin kahdella sanalla taivuttaa teidät polvillenne eteeni.

INGER-ROUVA.

Hahaa — —! (Pysähtyy yht'äkkiä kuin aavistuksen vallassa.) — Ja ne kaksi sanaa, Nils Lykke? Ne kaksi sanaa —?

NILS LYKKE.

— salaisuus teidän ja Sten Sturen pojasta.

INGER-ROUVA

(puhjeten huutoon).

Oi, Jeesus Kristus —!

OLAF SKAKTAVL.

Inger Gyldenlöven pojasta? Mitä sanotte?

INGER-ROUVA

(puolin jo polvillaan *Nils Lykken* edessä).

Armoa! Oi, olkaa laupias —!

NILS LYKKE

(nostaa hänet maasta).

Rauhoittukaa, ja puhukaamme järkevästi keskenämme.

INGER-ROUVA

(heikolla äänellä ja melkein kuin hurjistuneena).

Kuulitteko te sen, Olaf Skaktavl? Vai oliko se unta? Kuulitteko te, mitä hän sanoi?

NILS LYKKE.

Ei se ollut unta, Inger-rouva.

INGER-ROUVA

(lyö kätensä yhteen).

Oi, te tiedätte sen! Te, — Te, —. Mutta missä hän on? Missä häntä pidätte? Mitä aiotte hänelle tehdä? (Huutaa.) Älkää häntä surmatko, Nils Lykke! Antakaa hänet takaisin minulle! Älkää surmatko häntä minulta!

OLAF SKAKTAVL.

Ah, nyt minä alan ymmärtää —

INGER-ROUVA.

Ja tämä tuska —; tämä tukehduuttava pelko —. Minä olen kantanut sitä monta monituista vuotta, — ja nyt täytyy kaiken luhistua, ja minun täytyy kärsiä tämä ahdistus ja hätä! — Herra Jumalani, — teetkö nyt oikeutta? Tätä vartenko sinä hänet annoit minulle? (Malttaa mielensä ja sanoo vaivoin hillityllä äänellä.) Nils Lykke, sanokaa minulle yksi asia. Missä hän teillä on? Missä hän on?

NILS LYKKE.

Kasvatusisänsä luona.

INGER-ROUVA.

Yhä kasvatusisänsä luona. Voi tuota armotonta miestä! Aina on hän minulle kieltäytynyt —. Mutta niin ei enää saa olla! Auttakaa minua, Olaf Skaktavl!

OLAF SKAKTAVL.

Minä?

NILS LYKKE.

Se ei ole tarpeellista, jos te vain —

INGER-ROUVA.

Kuulkaa minua, herra valtaneuvos! Mitä tiedätte, täytyy teidän tietää perinpohjin. Ja teidänkin, vanha, uskollinen ystävä! — Olkoon siis! Te muistutitte minulle sitä onnetonta päivää, jolloin Knut Alfinpoika Orlossa surmattiin. Muistutitte lupausta, jonka tein, kun seisoin hänen ruumiinsa ääressä Norjan uljaimpien miesten keskellä. Olin tuskin täysikasvuinen silloin; mutta minä tunsin itsessäni Jumalan voiman ja ajattelin, niinkuin moni muu on sitten ajatellut, että Herra itse oli painanut minuun merkkinsä ja valinnut minut ensimmäisenä taistelemaan maan ja valtakunnan puolesta.

Oliko se ylpeyttä? Vai oliko se ilmestys ylhäältä? En ole koskaan päässyt selvyYTEEN siitä. Mutta voi ihmisen kohtaloa, joka on saanut kuormakseen suuren työn!

Seitsemän vuotta, tohdin sanoa, pidin uskollisesti, mitä olin luvannut. Minä seisoin maanmiesteni rinnalla hädässä ja ahdingossa. Kaikki leikkitoverini olivat puolisoina ja äiteinä mikä missäkin. — Minä yksin en tohtinut kosijoita kuunnella. En *ketään*. Te sen tiedätte parhaiten, Olaf Skaktavl.

Silloin näin ensi kerran Sten Sturen. Ihanampaa miestä en ollut koskaan nähnyt!

NILS LYKKE.

Ah, nyt muistan! Sten Sture oli siihen aikaan Norjassa salaisilla valtioasioilla. Meidän tanskalaisten ei pitänyt saada vihiä, että hän oli suopea teidän ystäville.

INGER-ROUVA.

Halvan sotilaan puvussa eli hän talven kattoni alla. Sinä talvena ajattelin minä yhä vähemmän ja vähemmän valtakunnan onnea. — — Niin kaunista miestä en ollut koskaan ennen nähnyt. Ja minä olin silloin melkein viidenkolmatta-vuotias. — Seuraavana syksynä palasi Sten Sture takaisin. Ja kun hän jälleen matkasi pois, otti hän salassa mukaansa pikku lapsen. Ihmisten panettelua en peljännyt, mutta olisi ollut asiallemme vahingoksi, jos olisi huhuttu, että Sten Sture oli minulle niin läheinen.

Lapsi annettiin kasvatiksi Pietari Kanslerille. Odotin parempia aikoja, joiden piti pian tulla. Eivät tulleet koskaan. Sten Sture meni kaksi vuotta myöhemmin Ruotsissa naimisiin, ja kun hän kuoli, jätti hän jälkeensä lesken —

OLAF SKAKTAVL.

— ja nimensä sekä oikeuksiensa laillisen perillisen.

INGER-ROUVA.

Kerta toisensa jälkeen kirjoitin Pietari Kanslerille ja rukoilin häntä antamaan lapseni takaisin. Mutta hän kieltäytyi aina ja alinomaa. »Liittykää horjumatta meihin», hän vastasi, »niin lähetän poikanne Norjaan, en muuten». Kuinka olisin uskaltanut tehdä sen? Monet pelokkaat katselivat meitä tyytymättömiä siihen aikaan pahalla silmällä. Jos he olisivat saaneet vihiä asiasta, olisivat he, äitiin iskeäkseen, valmistaneet lapselle saman kohtalon, mikä olisi tullut kuningas Kristianille, ellei pako häntä pelastanut. — Mutta sitäpaitsi puuhasivat tanskalaisetkin. He eivät lyöneet laimin mitään uhkauksia eikä lupauksia voidakseen saada minut puolelleen.

OLAF SKAKTAVL.

Hyvin ymmärrettävää. Kaikkien silmät tähtäsivät teihin kuin viiriin, jonka johdolla he tahtoivat purjehtia.

INGER-ROUVA.

Sitten tuli Herluf Hydefadin kapina. Muistatteko sitä aikaa, Olaf Skaktavl? Eikö ollut kuin aurinkoinen kevät olisi koittanut kaikkialla maassa! Mahtavat äänet vaativat minua astumaan esiin; — mutta minä en uskaltanut. Minä yhä epäröin, — kaukana taistelusta — syrjäisessä kartanossani. Joskus tuntui kuin olisi itse Jumala minua vaatinut; mutta sitten tuli taas tuo kuolettava ahdistus ja lamautti tahtoni. »Kuka voittaa?» Kas se kysymys soi aina korvissani.

Lyhyt oli se Norjan kevät. Herluf Hydefad ja monet muut hänen kanssaan sidottiin teilauspyörään sitä seuranneina kuukausina. Minua he eivät voineet tilille vaatia. Ja kuitenkin ei Tanskan puolelta jätetty uhkailematta kauniissa muodossa. Mitä, jos he tuntevat salaisuuteni, ajattelin. Viimein en osannut selittää sitä muuten kuin että he tunsivat sen. Sinä tuskallisena aikana tuli sitten valtakunnan hovimestari Gyldenlöve tänne ja pyysi minua vaimokseen. Ajatelkoon joku pelossa elävä äiti itseään minun asemassani —! Kuukauden päästä olin valtakunnan hovimestarin puoliso, — ja koditon kansalaisten sydämässä. Sitten tulivat hiljaiset vuodet. Kukaan ei noussut enää vastarintaan. Herrat saivat polkea meitä niin paljon kuin tahtoivat. Oli hetkiä, jolloin inhosin itseäni. Sillä mitä oli elämäni? Ei muuta kuin peljätä, ja olla pilkkana ja synnyttää maailmaan tyttäriä. Tyttäret! Jumala antakoon anteeksi, ellei minulla ole äidin sydäntä heitä kohtaan. Vaimon velvollisuudet olivat päivätyötä minulle. Kuinka voin siis rakastaa tyttäriäni! Mutta poikani, hänen laitansa oli aivan toista! Hän oli minun sieluni oma lapsi. Hän oli ainoa, joka muistutti mieleeni aikaa, jolloin sain olla nainen, enkä mitään muuta kuin nainen. — Ja hänet he olivat minulta riistäneet! Hän kasvoi vierasten joukossa, jotka ehkä kylvivät turmiota hänen sieluunsa! Olaf Skaktavl, — jos olisin vaikka saanut harhailla vainottuna ja hyljättyinä

tuntureilla, tuiskussa ja tuulessa, — vaan jos minulla olisi ollut sylissäni lapseni, — uskokaa minua, minä en olisi surrut enkä itkenyt häntä syntymästä tähän hetkeen saakka.

OLAF SKAKTAVL.

Tässä käteni. Olen tuominnut teitä liian ankarasti, Inger-rouva! Käskekää ja vallitkaa minua niinkuin ennenkin. Minä tottelen. — Niin. kautta kaikkien pyhimysten — minä tiedän, mitä on surra lastaan!

INGER-ROUVA.

Väkivallan tekijät tappoivat sen teiltä. Mutta mitä on kuolema pitkien vuosien lakkaamattoman tuskan rinnalla?

NILS LYKKE.

No niin, on nyt vallassanne lopettaa tuo tuska. Sovittakaa kiistelevät puolueet keskenään, niin ei kukaan tahdo anastaa lastanne itselleen uskollisuutenne pantiksi.

INGER-ROUVA

(itseksensä).

Tämä on taivaan kosto — (Katsoo *Nils Lykkeen*.) Puhukaa lyhyesti ja suoraan, mitä vaaditte?

NILS LYKKE.

Ensin vaadin, että teidän on kutsuttava Nordenfjeldin rahvas aseisiin auttamaan Ruotsin kapinallisia.

INGER-ROUVA.

Ja sitten?

NILS LYKKE.

Toimittava, että nuori kreivi Sture asetetaan sukunsa oikeuksien nojalla Ruotsin valtionhoitajaksi.

INGER-ROUVA.

Häinkö? Vaaditteko, että minun —

OLAF SKAKTAVL

(hiljaa).

Sitä toivovat monet ruotsalaiset. Ja se auttaisi meidänkin aikeitamme.

NILS LYKKE.

Te epäröitte, jalo rouva? Te vapisette poikanne kohtaloa. Mitä parempaa te siis voisitte toivoa kuin että näkisitte hänen velipuolensa valtaistuimella?

INGER-ROUVA

(ajatuksissaan).

Totta kyllä; — totta —

NILS LYKKE

(tarkastaa häntä terävästi).

Ellei teillä sattuisi olemaan muita suunnitelmia —

INGER-ROUVA.

Mitä tarkoitatte?

NILS LYKKE.

Että Inger Gyldenlöve aikoo — kuninkaan äidiksi.

INGER-ROUVA.

Ei, ei! Antakaa lapseni minulle takaisin, niin saatte antaa kruununne kenelle tahdotte. Mutta tiedättekö sitten, onko kreivi Sture taipuvainen —?

NILS LYKKE.

Siitä voi hän itse antaa teille varman tiedon.

INGER-ROUVA.

Hän itse? Ja milloin?

NILS LYKKE.

Aivan heti.

OLAF SKAKTAVL.

Kuinka?

INGER-ROUVA.

Mitä sanotte?

NILS LYKKE.

Lyhyesti: että kreivi Sture on täällä Östråtissa.

OLAF SKAKTAVL.

Täällä?

NILS LYKKE

(Inger-rouvalle).

Teille ehkä kerrottiin, että minä ratsastin yksinani sisään linnanportista? Kreivi oli mukani.

INGER-ROUVA

(hiljaa).

Olen hänen vallassaan. En voi muuta enää. (Katsoo *Nils Lykkeen* ja sanoo.) Hyvä, herra valtioneuvos, minä lupaan teille apuni.

NILS LYKKE.

Kirjallisesti?

INGER-ROUVA.

Niinkuin pyydätte.

(Menee pöydän luo vasemmalle, istuu ja ottaa kirjoitusneuvot laatikosta.)

NILS LYKKE

(syrjään, oikealla olevan pöydän ääressä).

Viimeinkin minä voitan.

INGER-ROUVA

(hetken mietittyään kääntyy yht'äkkiä tuolillaan *Olaf Skaktavlin* puoleen ja kuiskaa).

Olaf Skaktavl, — nyt tiedän varmasti, — Nils Lykke on petturi!

OLAF SKAKTAVL

(hiljaa).

Kuinka? Luulette, että —?

INGER-ROUVA.

Hän hankitsee petosta. (Asettaa paperin eteensä ja kastaa kynän.)

OLAF SKAKTAVL.

Ja kuitenkin kirjoitatte lupauksen, joka voi olla perikatonne.

INGER-ROUVA.

Hiljaa; jätä se huolekseni. Ei, pysy tässä ja kuule ensin — —

(Puhuu kuiskaamalla *Olaf Skaktavlin* kanssa.)

NILS LYKKE

(hiljaa, pitäen heitä silmällä).

Ah, neuvotelkaa te, miten mielitte! Nyt on vaara ohitse. Tuo kirjallinen lupaus taskussani voin panna hänet syytteeseen milloin hyvänsä. Vielä tänä yönä salaa tieto Jens Bjelkelle. — En syö sanaani, kun vakuutan hänelle, että nuori kreivi Sture ei ole Östråtissa. Ja huomenna, kun tie on auki, — Trondhjemiin junkkerin kanssa. Sieltä hänet vangiksi laivalla Kööpenhaminaan. Ja kun hän istuu siellä tyrmässä, silloin voimme määrätä Inger-rouvalle mitkä ehdot haluamme. Entä minä —? Enpä luule, että kuningas tämän jälkeen antaa Ranskan lähettilään tointa muitten kuin minun käsiini.

INGER-ROUVA

(edelleen kuiskaamalla *Olaf Skaktaville*).

Nyt olette siis ymmärtänyt minut?

OLAF SKAKTAVL.

Täydellisesti. Uskaltakaamme tehdä, kuten te tahdotte.

(Menee ulos taustaovesta oikealta puolelta.)

(*Nils Steninpoika* tulee sisään ensimmäisestä ovesta oikealta: *Inger-rouva*, joka on alkanut kirjoittaa, ei huomaa häntä.)

NILS STENINPOIKA

(matalalla äänellä).

Herra ritari, — herra ritari!

NILS LYKKE

(menee hänen luokseen).

Varomaton! Miksi te tänne tulitte? Enkö pyytänyt teitä odottamaan siellä, kunnes kutsun teitä?

NILS STENINPOIKA.

Kuinka olisin voinut? Nyt, kun olette uskonut minulle salaisuuden, että Inger Gyldenlöve on äitini, janoan enemmän kuin koskaan ennen nähdä hänen kasvonsa.

Oi, hän se on! Miten ylpeä ja ylhäinen! Sellaiseksi olen häntä aina kuvitellut! Älkää peljätkö, rakas herra; — minä en ilmaise itseäni. Sitten kun sain tämän tietää, tunnen itseni ikäänkuin entistä vanhemmaksi ja älykkäämmäksi. Minä en tahdo enää olla hurja ja ajattelematon. Minä tahdon olla kuin muutkin aatelijunkkerit. — Kuulkaa, sanokaapas, — tietääkö hän, että minä olen täällä? Olette kai

häntä valmistanut?

NILS LYKKE.

Kyllä, sen olen tosin tehnyt, mutta —

NILS STENINPOIKA.

Mutta?

NILS LYKKE.

— hän ei tahdo teitä tunnustaa pojakseen.

NILS STENINPOIKA.

Ei tahdo tunnustaa minua? Mutta onhan hän äitini. — Oi, JOS ei ole muuta neuvoa — (vetää esille sormuksen, joka hänellä on nauhassa kaulassaan) — niin näyttäkää hänelle tämä sormus. Se on ollut kaulassani pienestä asti. Sen asian hän ehkä tuntee.

NILS LYKKE.

Pois sormus, onneton! Kätköön heti, sanon! — Te ette ymmärrä minua. Inger-rouva ei suinkaan epäile, ettette olisi hänen lapsensa; mutta, niin — katsokaa ympärillenne, katsokaa tällaista rikkautta. Noita mahtavia kanta-isiä ja sukulaisia, joiden kuvat seinillä komeilevat. Ja viimein häntä itseään, tuota ylpeää naista, joka on tottunut käskemään valtakunnassa ensimmäisenä aatelisrouvana. Luuletteko, että hänestä on mieluista näyttää köyhää, yksinkertaista sotamiestä ihmisille ja sanoa: tässä on minun poikani!

NILS STENINPOIKA.

Niin, te olette kyllä oikeassa. Minä olen köyhä ja yksinkertainen. Minulla ei ole tarjota hänelle mitään sen vastikkeeksi, jota häneltä vaadin. Oi, koskaan ei köyhyys ole minua ennen painanut. — Mutta sanokaas: mitä minun on mielestänne tehtävä voittaakseni hänen hyvytensä? Sanokaa te, rakas herra. Tehän sen varmaan tiedätte.

NILS LYKKE.

Teidän on vallattava maita ja valtakuntia. Mutta ennenkuin se on tehty, älkää suinkaan loukatko hänen korviaan hiiskumalla sukulaisuudesta tai muusta. Hän käyttäytyy nyt kuin pitäisi teitä muka oikeana kreivi Sturena; — kunnes te itse näytätte, että te ansaitsette päästä hänen pojakseen.

NILS STENINPOIKA.

Oi, mutta neuvokaa nyt —!

NILS LYKKE.

Vaiti; hiljaa!

INGER-ROUVA

(kääntyy ja ojentaa *Nils Lykkelle* paperin).

Herra ritari, — tässä on vakuutukseni.

NILS LYKKE.

Minä teitä kiitän.

INGER-ROUVA

(huomaten *Nils Steninpojan*).

Ah, — tämä nuorimies on —?

NILS LYKKE.

Niin, Inger-rouva, hän on kreivi Sture.

INGER-ROUVA

(syrjään, katsoo salaa *Nils Steninpoikaan*).

Joka piirre hänessä; — niin, hyvä Jumala, — hän on Sten Sturen poika!
(Menee *Nils Steninpoikaa* lähemmäksi ja sanoo kylmän kohteliaasti.)
Olkaa tervehditty kattoni alle, herra kreivi! Teistä riippuu,
siunaammeko vuoden kuluttua tätä kohtaustamme vai emme.

NILS STENINPOIKA.

Minusta? Oi, käskekää, mitä minun pitää tehdä? Uskokaa, minulla on sekä rohkeutta että mieltä —

NILS LYKKE

(kuuntelee levottomana).

Mitä tuo meteli ja hälinä on, Inger-rouva? Tunkeutuvat tänne. Mitä tämä merkitsee?

INGER-ROUVA

(korottaa ääntänsä).

Vainajat heräävät!

(*Olaf Skaktavl, Einar Huk, Björn, Finn* sekä joukko talonpoikia ja palvelijoita tulee sisään taustalta oikealta puolelta.)

TALONPOJAT JA PALVELIJAT.

Tervehdimme sinua, rouva Inger Gyldenlöve!

INGER-ROUVA

(*Olaf Skaktaville*).

Oletteko sanonut heille, mitä on tekeillä?

OLAF SKAKTAVL.

Kaikki, mitä heidän tarvitsee tietää.

INGER-ROUVA

(kansanjoukolle).

Niin, nyt, uskolliset palvelijat ja alustalaiset, nyt saatte varustautua aseihin niinkuin suinkin osaatte. Mitä äsken tänä iltana vastustin, olkoon nyt teille täysin luvattu. Ja tässä näytän teille nuoren kreivi Sturen, Ruotsin tulevan hallitsijan — ja myöskin Norjan, jos Jumala tahtoo.

VÄKI

(yhteen ääneen).

Eläköön kreivi Sture!

(Yleistä kuhinaa; sekä alustalaiset että palvelijat valitsevat itselleen aseita ja pukeutuvat haarniskoihin ja kypäröihin kovan melun vallitessa).

NILS LYKKE

(hiljaa ja rauhattomana).

Vainajat heräävät, hän sanoi. Vain silmäin lumeeksi manasin kapinan paholaisen esille. Kirottua, jos se kasvaa yli voimieni.

INGER-ROUVA

(*Nils Steninpojalle*).

Minulta saatte nyt ensimmäisen apujoukon — kolmekymmentä talonpoikaa, ratsumiehiä, jotka ovat valmiit seuraamaan ja suojelemaan teitä. Uskokaa minua, — ennenkuin ehditte rajalle, on teidän ja minun sotamerkkieni ympärille kokoontunut satoja. Ja nyt lähtekää Jumalan avulla!

NILS STENINPOIKA.

Kiitokset, — Inger Gyldenlöve! Kiitokset, ja olkaa varma, ettei teidän tarvitse koskaan hävetä — hävetä kreivi Sturea! Jos minut vielä näette, olen vallannut maita ja valtakuntia!

NILS LYKKE

(itseksseen).

Niin, jos hän sinut näkee!

OLAF SKAKTAVL.

Hevoset odottavat, hei miehet! Oletteko valmiit —?

TALONPOJAT.

Ollaan, heti, lähdetään!

NILS LYKKE

(rauhattomana *Inger-rouvalle*).

Kuinka? Ei kai aikomuksenne ole jo tänä yönä —?

INGER-ROUVA.

Juuri nyt, herra ritari!

NILS LYKKE.

Ei, ei, mahdotonta!

INGER-ROUVA.

Niinkuin sanoin.

NILS LYKKE

(hiljaa *Nils Steninpojalle*).

Älkää totelko häntä!

NILS STENINPOIKA.

Mitä voin? Minä *tahdon*, minun *täytyy*!

NILS LYKKE.

Mutta on varma perikatonne, jos —

NILS STENINPOIKA.

Olkoon! *Hän* minua káskee —

NILS LYKKE

(vaatien).

Entä *minä*?

NILS STENINPOIKA.

Minä pidän sanani, luottakaa siihen. Salaisuus ei pääse huuliltani ennenkuin annatte siihen luvan. Mutta hän on minun äitini.

NILS LYKKE

(syrjään).

Ja Jens Bjelke vaanii maantiellä. Kirottua! Hän kaappaa saaliin minun kynsistäni — (*Inger-rouvalle.*) Odottakaa huomiseen.

INGER-ROUVA

(*Nils Steninpojalle.*)

Kreivi Sture — totteletteko minua vai ette?

NILS STENINPOIKA.

Satulaan! (Rientää taustalle.)

NILS LYKKE

(syrjään).

Onneton! Hän ei tiedä, mitä tekee! (*Inger-rouvalle.*) No, kun ei auta, niin — jääkää hyvästi! (Kumartaa nopeasti ja aikoo poistua.)

INGER-ROUVA

(pidättää häntä).

Ei, jääkää! Ei noin, herra ritari, — noin vain!

NILS LYKKE

Mitä tarkoitatte?

INGER-ROUVA

(hillityllä äänellä).

Nils Lykke, — te olette petturi! Hiljaa! Älkää antako kenenkään huomata, että johtajien leirissä on riitaisuutta. Pietari Kanslerin luottamuksen olette hankkinut jollakin pirullisella juonella, josta en pääse perille —. Te olette pakottanut minut kapinan töihin, — ette auttaaksenne asiaamme, vaan ajaaksenne omaanne, mikä se lieneekin. Minä en voi enää peräytyä. Mutta älkää silti luulko, että olette voittanut! Minä osaan tehdä teidät vaarattomaksi —

NILS LYKKE

(tapailee tahtomattaankin miekkansa kahvaa).

Rouva Inger!

INGER-ROUVA.

Olkaa huoletta, herra valtaneuvos! Kysymys ei ole hengestänne. Mutta Östråtin portista ette mene ennenkuin voitto on meidän.

NILS LYKKE.

Kuolema ja kirous!

INGER-ROUVA.

Vastarinta on turhaa. Te ette pääse täältä. Pysykää siis hiljaa, se on viisainta, mitä voitte tehdä.

NILS LYKKE

(itseksseen).

Ah, minua vedettiin nenästä. Hän oli minua ovelampi. (Ajatus välähtää hänen päässään.) Mutta jos kuitenkin —?

INGER-ROUVA

(hiljaa *Olaf Skaktaville*).

Seuratkaa kreivi Sturea rajalle saakka. Menkää sitten viipymättä Pietari Kanslerin luo ja tuokaa lapseni minulle. Nyt ei hänellä enää ole mitään syytä pidättää minun omaani itsellään. (Lisää, kun *Olaf Skaktav* aikoo lähteä.) Odottakaa; jokin merkki. — Se, jolla on Sten Sturen sormus, on oikea henkilö.

OLAF SKAKTAVL.

Kautta kaikkien pyhäin, te saatte hänet!

INGER-ROUVA.

Kiitos, kiitos, uskollinen ystäväni.

NILS LYKKE

(*Finnille*, kutsuttuaan hänet muiden huomaamatta luokseen ja supateltuaan hänen kanssaan).

Siis, — koeta pujahtaa ulos. Älä anna kenenkään nähdä itseäsi. Neljänneksen päässä täältä ovat ruotsalaiset väijyksissä. Ilmoita päällikölle, että kreivi Sture on kuollut. Sitä nuorta miestä ei *saa* vahingoittaa. Sano päällikölle *se*. Sano, että junkkerin henki on minulle arvokkaampi kuin tuhansien muitten.

FINN.

Tottelen.

INGER-ROUVA

(joka sillä välin on pitänyt *Nils Lykkeä* silmällä).

Ja lähtekää nyt kaikki, Jumala kanssanne! (Osoittaen *Nils Lykkeä*.) *Tuo* jalo ritari tuossa ei voi näin epämuikavasti lähteä Östråtista ystäviensä luota. Hän haluaa odottaa täällä, kunnes voitonviesti saapuu.

NILS LYKKE

(itseksseen).

Saatana!

NILS STENINPOIKA

(tarttuen häntä käteen).

Luottakaa minuun, — teidän ei tarvitse kauan sitä odottaa.

NILS LYKKE.

Se on hyvä; sangen hyvä! (Itseksseen.) Kaikki voidaan vielä voittaa. Jos vain sana minulta joutuu ajoissa Jens Bjelkelle —

INGER-ROUVA

(vouti *Einar Hukille*, osoittaen *Finniä*).

Ja tuo mies pannaan varmaan talteen linnan kellariin.

FINN.

Minä?

VOUTI JA PALVELIJAT.

Finn!

NILS LYKKE

(hiljaa).

Nyt upposi viimeisen toivoni ankkuri!

INGER-ROUVA

(käskevästi).

Alas kellariin!

(*Einar Huk, Björn ja pari palvelijaa vievät Finnin ulos vasemmalle.*)

KOKO JOUKKO

(paitsi *Nils Lykkeä*, rynnäten ulos oikealle).

Matkaan! Satulaan! Eläköön Inger Gyldenlöve!

INGER-ROUVA

(lähitse *Nils Lykkeä* seuraten poistuvia).

Kuka voittaa?

NILS LYKKE

(jääden yksin).

Kuka? Niin, voi sinua itseäsi; — se on sinulle kallis voitto. Minä pesen käteni. *Minä* en häntä murhaa!

Mutta saalis menee kuitenkin käsistäni. Ja kapina kasvaa ja leviää! — Ah, typerään, järjettömään leikkiin rupesin! (Kuuntelee ikkunan ääressä.)

Tuolla ne ratsastavat rämisten ulos portista. — Nyt he menivät —, se suljetaan; — ja tässä olen minä vankina.

Ei mahdollisuutta päästä pois! Puolen tunnin kuluttua karkaavat ruotsalaiset hänen kimppuunsa. Hänellä on kolmekymmentä hyvin asestettua ratsumiestä. Nousee taistelu elämästä ja kuolemasta. —

Mutta jos ne kuitenkin ottavat hänet elävältä vangiksi? — Jospa olisin vapaa, voisin tavoittaa ruotsalaiset ennenkuin he ehtivät rajalle ja saada hänet itselleni.

(Menee tausta-ikkunan luo ja katselee ulos.) Kirottua! Vartiat joka paikassa. Eikö löydy mitään keinoa? (Kulkee nopeasti jälleen poikki salin; pysähtyy ja kuuntelee.)

Mitä tuo on? Laulua ja soittoa. Kuuluu varmaan Elina-neidon kamarista. Niin, hän siellä soittaa. Valvoo siis vielä — — (Jokin ajatus näyttää pälkähtävän hänen päähänsä.)

Elina! Ah, jos se onnistuisi! Jos olisi mahdollista! Ja miksipä ei? Enkö minä ole vielä minä? Laulu sanoo:

»Joka impi huokaa puoleen Herran;
Jos omani ois Nils Lykke kerran!»

Entä *hän* —? — — Elina Gyldenlöve minut pelastaa!

(Menee nopeasti, mutta hiiviskellen ensimmäisestä ovesta vasemmalle.)

VIIDES NÄYTÖS.

(Ritarisali. On edelleen yö. Salia valaisee heikostiainoastaan kynttilä, joka on jalassaan pöydällä, etualalla oikealla. Rouva *Inger Gyldenlöve* istuu pöydän ääressä ajatuksiinsa vaipuneena.)

INGER-ROUVA

(lyhyen vaitiolon jälkeen).

Maan viisaimmaksi sanovat he minua. Luulen, että sitä *olenkin*. Viisain. — Kukaan ei tiedä, miksi minä olen viisain. Kolmattakymmentä vuotta olen taistellut pelastaakseni lapseni. *Siinä* on arvoituksen avain. *Se* se antaa älyä otsaan. —

Älyä? Mihin joutui älyni tänä yönä? Mihin haipui huolenpito asioistani? Korvissani humisee ja soi. Näen edessäni haamuja, niin ilmi-elävinä, että voisin käydä niihin kiinni. (Kavahtaa ylös.)

Vapahtaja, mitä tämä on? Enkö enää järkeäni hallitse? Siihenkö veisi viimein, että minä, että minä —?

(Pusertaa päälakeaan; istuutuu sitten jälleen ja sanoo rauhallisemmin.)

Oh, ei se ole mitään. Se menee ohitse. Ei mitään hätää; — — se menee ohitse.

Kuinka rauhallista täällä salissa on tänä yönä! Yksikään suvun isä tai omainen ei katso uhkaavasti minua. Ei tarvitse enää heitä kääntää seinään päin. (Nousee taas.)

Niin, oli hyvä, että viimeinkin rohkaisin mieleni. Me voitamme, — ja sitten olen perille päässyt. Saan lapseni takaisin. (Tarttuu kynttilänjalkaan poistukseensa, mutta pysähtyykin ja sanoo itsekseen.)

Perillä? Päämaali? Saada hänet takaisin? *Sekö* vain, — ei sitten mitään muuta? (Laskee kynttilän takaisin pöydälle.)

Nuo sattuman sanat, jotka Nils Lykke tuli virkkaneeksi —. Kuinka voi hän nähdä syntymättömän ajatukseni? (Hiljemmin.)

Kuninkaan äidiksi. Kuninkaan äidiksi, hän sanoi. — Ja miksipä ei? Eikö sukuni ole ennen minua hallinnut kuninkaitten tavoin, joskaan heillä ei ole ollut kuninkaan nimeä? Eikö *minun* pojallani ole yhtä oikeutetut vaatimukset Sture-suvun oikeuksiin kuin tuolla toisella? Jumalan edessä hänellä ne on, — totisesti, jos taivaassa on oikeutta.

Ja näistä oikeuksista olen pelon hetkellä kirjallisesti luopunut. Olen huolimattomin käsin antanut ne pois, — hänen vapautensa lunnaina.

Jos voisin ne saada takaisin? — Heräisiköhän taivaan viha, jos minä —? Manaisinkohan itselleni uuden onnettomuuden ja hädän —? — — Kuka tietää; — kukapa tietää! Varminta lie minun kieltäytyä. (Tarttuu jälleen kynttilään.) Saanhan takaisin lapseni. *Sen* tulee riittää. Koetan nyt levätä. Kaikki nuo uskaliaat ajatukset, — nukkua ne päästäni pois. (Menee taustaa kohti; mutta pysähtyy keskellä lattiaa ja sanoo aprikoiden)

Kuninkaan äiti!

(Poistuu hitaasti vasemmasta tausta-ovesta.)

(Lyhyen ajan jälkeen tulevat *Nils Lykke* ja *Elina Gyldenlöve* aivan hiljaa sisään ensimmäisestä ovesta vasemmalta. *Nils Lykkellä* on pieni lyhty kädessä.)

NILS LYKKE

(valaisee huonetta tarkastellen ympärilleen ja kuiskaa).

Kaikki on hiljaista. Minun täytyy lähteä.

ELINA.

Oi, salli minun siis vielä yksi ainoa kerta katsoa sinua silmiin, ennenkuin jätät minut.

NILS LYKKE

(syleilee häntä).

Elina!

ELINA

(pienen vaitiolon jälkeen).

Etkö koskaan enää tule Östråtiin?

NILS LYKKE.

Kuinka voit luulla niin? Etkö ole nyt kihlattuni? — Mutta tahdotko sinä olla minulle uskollinen, Elina? Etkö unohda minua ennenkuin jälleen kohtaamme?

ELINA.

Tahdonko olla uskollinen? Onko minulla omaa tahtoa enää? Voisinko muka olla sinulle uskonon, vaikkapa tahtoisin? — Sinä tulit yön hetkellä; kolkutit oveeni; — ja minä sinulle avasin. Sinä puhuit minulle. Mitä puhuit sinä? Sinä tuijotit minua silmiin. Mikä arvoituksellinen voima se hurmasi ja lumosi minut, niinkuin taikaverkkoon? (Kätkee kiireesti kasvonsa *Nils Lykken* olkapäätä vasten.) Oi, älä katso minua tämän jälkeen. — — Uskollinen, kysyt? Minähän *olen* sinun. Olen *sinun*; — minun täytyy olla — aina ja iankaikkisesti.

NILS LYKKE.

Niinpä olet siis, kautta ritarikunniani, istuva, ennenkuin vuosi loppuun kuluu, emäntänä isieni linnassa.

ELINA.

Ei lupauksia, Nils Lykke! Älä vanno mitään.

NILS LYKKE.

Mikä sinulla on? Miksi pudistat niin surullisesti päätäsi?

ELINA.

Koska tiedän, että suloisia sanoja, jotka hurmasivat mieleni, olet kuiskannut monen monille ennen minua. Ei, ei, älä vihastu, armaani! Minä en moiti sinua, niinkuin tein silloin, kun en tuntenut vielä sinua. Nythän tiedän, miten paljon korkeammalle kaikkia muita sinä pyrit. Mitä voi rakkaus olla *sinulle* muuta kuin leikkiä ja naiset muuta kuin leluja.

NILS LYKKE.

Elina, — kuule minua!

ELINA.

Olen kasvanut sinun nimesi kaiun ympäröimänä. Minä vihasin sitä nimeä, koska elämäsi mielestäni loukkasi kaikkia naisia. Ja kuitenkin, — kuinka merkillistä, — kun unelmissani suunnittelin omaa tulevaa elämääni, silloin olit sinä aina sankarini, tietämättäni sitä. Nyt minä sen huomaan. Mitä suurta silloin tunsinkaan! Aavistelevaa, arvoituksellista kaipuuta sinun puoleesi, sinun ainoan, — sinun, joka olit kerran tuleva ja näyttävä minulle koko elämän ihanuuden.

NILS LYKKE

(syrjään, laskien lyhdyn kädestään pöydälle).

Kuinka on laitani? Tämä pyörryttävä, mukaansa vievä voima —. Jos on rakkautta, niin en ole sitä ennen tätä hetkeä tuntenut. Eikö vielä olisi aika? Ah, tuo hirvittävä Lucian asia! (Vaipuu istumaan tuolille.)

ELINA.

Mikä sinulla on? Niin raskas huokaus —

NILS LYKKE.

Oi, ei mitään, — ei mitään!

Elina, — nyt tahdon tunnustaa sinulle suoraan kaikki. Minä olen pettänyt sekä suulla että silmillä, ja

monen monille olen sanonut samaa, mitä tänä yönä sinulle kuiskailin. Mutta usko minua —

ELINA.

Hiljaa! Ei mitään siitä. Eihän minun rakkauteni ole pieninkään korvaus kaikesta, mitä sinä minulle lahjoitat. Oi ei; minä rakastan sinua siksi, että jokainen sinun silmänluontisi on kuninkaallinen käsky, joka sitä vaatii. (Asettuu maahan *Nils Lykken* jalkoihin.)

Oi, salli minun vielä kerran painaa se kuninkaan käsky syvälle sieluuni, joskin tiedän hyvin, että se on kirjoitettu tänne ainiaaksi ja iankaikkisesti.

Hyvä Jumala, — kuinka sokea olen ollut itseäni kohtaan! Vielä tänä iltana sanoin äidilleni: »voidakseni elää, täytyy minulla olla ylpeyteni». Mitä sitten ylpeyteni on? Tietää kansalaiseni vapaiksi ja sukuni kunnioitetuksi kautta maan? Oi, ei, ei! Minun rakkauteni on ylpeyteni. Pikku koira on ylpeä, kun se tohtii istua herransa jaloissa ja saa leivänmuruja hänen kädestään. Samoin olen minäkin ylpeä, niinkauan kuin uskallan istua sinun jaloissasi, kun sinun sanasi ja silmäsi ruokkivat minua elämän leivällä. Katso, siksi sanon sinulle, niinkuin sanon äidilleni: »voidakseni elää, täytyy minulla olla rakkauteni»; sillä siihen ylpeyteni sisältyy nyt ja aina.

NILS LYKKE

(vetää hänet syliinsä).

Ei, ei jaloissani, vaan rinnallani on paikkasi, — aina, miten korkealle kohtalo minut saattaneekin asettaa. Niin, Elina, — sinä olet johtanut minut paremmalle tielle; ja jos minun kerran on sallittu tehdä kunniakas työ ja sovittaa, mitä hurjassa nuoruudessani olen rikkonut, on kunnia sinun ja minun yhdessä.

ELINA.

Oi, sinä puhut, niinkuin minä olisin se sama Elina, joka illalla heitti kukkakimpun jalkoihisi. Kirjoistani luin rikkaasta elämästä kaukaisissa maissa. Torvien soiden ratsastaa ritari vihreään viitaan haukka käsivarrellaan. Niin kuljet sinäkin läpi elämän; — niin nimesi kaiku edelläsi, minne saapunet. Ainoa, mitä *minä* tältä rakkaudelta pyydän, on saada levätä kuin haukka käsivarrellasi. Kuin *haukka* olin minäkin sokea valolle ja elämälle, kunnes sinä otit pois silmiltäni siteen ja annoit minun lentää ilmoihin ja yli viidan huippujen. Mutta, usko minua, — kuinka rohkeasti siipeni levitänkin, aina palaan kuitenkin takaisin häkkiini.

NILS LYKKE

(nousee).

Niinpä uhmaan minäkin menneisyyttä! Kas tässä, — ota tämä sormus; ja ole minun Jumalan ja ihmisten edessä, — minun, vaikka vainajain uni siitä häiriytyisi —

ELINA.

Sinä peloitat minua. Miksi sanoit sinä —?

NILS LYKKE.

Ei se ollut mitään. Tule nyt; anna minun asettaa sormus sormeesi. — Kas niin; nyt olen kihlannut sinut!

ELINA.

Minä Nils Lykken morsian! Tuntuu kuin olisi unta, — kaikki tämä, mitä tänä yönä on tapahtunut. Oi, mutta niin ihanaa unta! Minun rintani on niin keveä. Ei ole sielussani enää katkeruutta eikä vihaa. Minä tahdon sovittaa kaikki vääryteni. Olen ollut tyly äidilleni. Huomenna menen hänen luokseen; hän antakoon minulle anteeksi, mitä olen rikkonut.

NILS LYKKE.

Ja suokoon suostumuksensa liittoomme.

ELINA.

Sen hän tekee. Oi, minä tiedän sen varmasti. Minun äitini on hyvä; kaikki ihmiset ovat hyviä; — minulla ei ole enää kaunaa ketään kohtaan — paitsi yhtä.

NILS LYKKE.

Paitsi yhtä?

ELINA.

Oi, se on surullinen juttu. Minulla oli sisar —

NILS LYKKE.

Lucia?

ELINA.

Tunsitko sinä Lucian?

NILS LYKKE.

En, en; olen kuullut vain hänen nimensä.

ELINA.

Myöskin hän antoi sydämensä eräälle ritarille, joka — petti hänet. Nyt on hän taivaassa.

NILS LYKKE.

Ja sinä?

ELINA.

Vihaan ritaria.

NILS LYKKE.

Älä häntä vihaa! Jos sielussasi on laupeutta, anna hänelle anteeksi, mitä hän on rikkonut. Usko minua, hänellä on rangaistus omassa rinnassaan.

ELINA.

Hänelle en koskaan anna anteeksi! Minä en *voi*, vaikka tahtoisinkin; sillä niin pyhästi olen vannonut — — (Kuunnellen.) — Hst! Kuulitkos?

NILS LYKKE.

Mitä? Mistä?

ELINA.

Ulkoa; kaukaa. Siellä ratsastaa joukko miehiä maantiellä —

NILS LYKKE

Ah, ne ovat *he*! Ja minä unohdan —! He tulevat tänne. Vaara uhkaa! Minun täytyy lähteä!

ELINA.

Mutta minne? Oi. Nils Lykke, mitä salaat sinä —?

NILS LYKKE.

Huomenna, Elina, tulen takaisin. Nyt nopeasti, — missä on se salakäytävä, josta puhuit?

ELINA.

Hautakammion läpi. Katso täällä — on luukku —

NILS LYKKE.

Hautakammion! (itseksensä.) Vaikkapa; pelastaa hänet täytyy!

ELINA

(ikkunan ääressä).

Ratsujoukko on aivan portin takana — (Ojentaa *Nils Lykkelle* lyhdyn.)

NILS LYKKE.

Hyvä — (Alkaa laskeutua luukusta alas.)

ELINA.

Mene pitkin käytävää arkun luo asti, jossa on pääkallo ja musta risti; se on Lucian —

NILS LYKKE

(nousee kiireesti takaisin ja lyö luukun kiinni).

Lucian —. Phui!

ELINA.

Mitä sanot?

NILS LYKKE.

Oh, ei mitään. Ruumiin haju minua pyörtytti.

ELINA.

Kuule, ne kolkuttavat porttiin!

NILS LYKKE

(pudottaa lyhdyn).

Ah, liian myöhäistä —! (Kamaripalvelija *Björn* tulee kiireesti kynttilä kädessä oikealta.)

ELINA

(rientää häntä vastaan).

Mitä tämä on, Björn? Mitä on tapahtunut?

BJÖRN.

Päällekkarkaus! Kreivi Sture —

ELINA.

Kreivi Sture? Mikä hänellä?

NILS LYKKE.

Surmattuko?

BJÖRN

(*Elinalle*).

Missä on äitinne?

KAKSI PALVELIJAA

(syöksyy sisään oikealta).

Inger-rouva! Inger-rouva!

ROUVA INGER GYLDENLÖVE

(sytytetty kynttilä kädessä tulee sisään vasemmalta takimmaisesta ovesta ja sanoo nopeasti).

Tiedän kaikki. Menkää alas linnanpihaan. Pitäkää portti auki ystäville, mutta muille kiinni.

(Laskee kynttilän pöydälle vasemmalle. *Björn* ja palvelijat poistuvat oikealle.)

INGER-ROUVA

(*Nils Lykkelle*).

Sellainen se ansa siis oli, herra valtaneuvos!

NILS LYKKE.

Inger Gyldenlöve, minä vakuutan —!

INGER-ROUVA.

Väijytys, jossa hänet vangittaisiin, heti, kun olitte saanut minulta tuon lupauksen, joka voi murskata minut!

NILS LYKKE

(vetäen poveltaan lupaus-paperin ja repien sen kappaleiksi).

Tässä lupauksenne. Minä en pidä itselläni mitään, joka todistaisi teitä vastaan.

INGER-ROUVA.

Mitä teette?

NILS LYKKE.

Minä puollan tästä hetkestä teitä. Jos olen rikkonut teitä vastaan, — niin, kautta taivaan, koetan sovittaa rikokseni. Mutta ulos *täytyy* minun nyt päästä, vaikka raivata tie miekallani! — Elina, — sano äidillesi kaikki! — Ja te, Inger-rouva, olkoon tilimme unohdettu. Olkaa jalomielinen ja — vaiti! Uskokaa minua: te olette minulle kiitollinen ennenkuin päivä nousee.

(Kiiruhtaa ulos oikealle.)

INGER-ROUVA

(katsoo korskeana hänen jälkeensä).

Kas niin! Ymmärrän hänet!

(Kääntyy *Elinan* puoleen.)

Nils Lykke —? No —?

ELINA.

Hän kolkutti oveeni ja asetti tämän sormuksen sormeeni.

INGER-ROUVA.

Ja rakastaa sinua koko sydämestään?

ELINA.

Niin hän sanoi, ja minä uskon häntä.

INGER-ROUVA.

Kauniisti tehty, Elina! Hahaa, herra ritarini, nyt tulee *minun* vuoroni!

ELINA.

Äiti — te olette niin omituinen. Oi, minä tiedän sen kyllä, — minun tyly käytökseni vihastutti teidät.

INGER-ROUVA.

Ei suinkaan, Elina! Sinä olet kuuliainen tytär. Laskit hänet sisään; kuuntelit hänen koreita sanojaan. Käsitän hyvin, mikä ponnistus se sinulle oli; sillä tunnenhan vihasi —

ELINA.

Mutta! äitini —!

INGER-ROUVA.

Hiljaa! Meidän aikeemme sopivat yhteen. Miten sinä teitkään, älykäs lapseni? Minä näin rakkauden oikein loistavan hänestä! Pidä häntä nyt kiinni! Vedä yhä tiukemmalle ansaan; ja sitten —. Ah, Elina, jos voisimme raastaa hänen rinnastaan tuon valapaton sydämen.

ELINA.

Voi minua — mitä sanotte!

INGER-ROUVA.

Älä anna luontosi lannistua. Kuule, minulla on sana, joka pitää pystyssä sinut. Tiedä siis. — (Kuunnellen.) Nyt he taistelevat portin takana. Kärsivällisyyttä! Kohta hän tulee. (Kääntyy jälleen *Elinan* puoleen.) Tiedä siis: Nils Lykke oli se mies, joka saattoi sisaresi hautaan.

ELINA

(huutaen).

Lucia!

INGER-ROUVA.

Hän se oli, niin totta kuin meillä on kostaja!

ELINA.

Taivas minua nyt auttakoon!

INGER-ROUVA

(kauhistuneena).

Elina —?

ELINA.

Olen hänen kihlattunsa Jumalan edessä.

INGER-ROUVA.

Onneton lapsi — mitä olet tehnyt!

ELINA

(samein äänin).

Rikkonut sydämeni rauhan. — Hyvää yötä, äiti!

(Poistuu vasemmalle.)

INGER-ROUVA.

Hahahaha! Alas luisuu Inger Gyldenlöven suku! Se oli viimeinen tyttäreni.

Miksi en voinut olla puhumatta? Jos hän ei olisi mitään tiennyt, olisi hän ehkä tullut onnelliseksi, — tavallansa.

Sen piti käydä niin! On *kirjoitettu* tuolla tähdissä, että minun on taitettava yksi vihreä oksa toisensa jälkeen, kunnes koko puu on paljas ja lehdetön.

Antaa mennä; menköön! Nyt saan takaisin poikani. Muita, tyttäriäni, en tahdo muistella.

Tilille? Käydä tilille? — Ah, se on viimeisenä päivänä vasta. — On pitkä aika ennenkuin se tulee.

NILS STENINPOIKA

(huutaa ulkona oikealla)

Hei, — murtakaa portti!

INGER-ROUVA.

Kreivi Sturen ääni —!

NILS STENINPOIKA

(aseettomana ja revityin vaattein syöksyy sisään ja huutaa epätoivosta nauraen).

Terveeksi jälleen, Inger Gyldenlöve!

INGER-ROUVA.

Minkä menetitte?

NILS STENINPOIKA.

Valtakuntani ja henkeni!

INGER-ROUVA.

Ja talonpojat? Sotilaani, — mihin ne jätitte?

NILS STENINPOIKA.

Osan näette pitkin maantietä. Kuka muut otti, en voi teille sanoa.

OLAF SKAKTAVL

(ulkoa oikealta).

Kreivi Sture! Missä olette?

NILS STENINPOIKA.

Täällä, täällä!

OLAF SKAKTAVL

(tulee sisään, oikea käsi kääreessä).

INGER-ROUVA.

Oi, Olaf Skaktavl —?

OLAF SKAKTAVL.

Oli mahdotonta päästä läpi väijytyksen.

INGER-ROUVA.

Olette haavoittunut, näen.

OLAF SKAKTAVL.

Oh, yksi sormi vähemmän, siinä kaikki.

NILS STENINPOIKA.

Missä ovat ruotsalaiset?

OLAF SKAKTAVL.

Kintereillämme. Murtavat porttia —

NILS STENINPOIKA.

Oo, Jeesus! Mutta ei, ei! Minä en *voi*, — minä en tahdo kuolla!

OLAF SKAKTAVL.

Jokin piilopaikka, Inger-rouva! Emmekö voi kätkeä häntä tänne jonnekin?

INGER-ROUVA.

Mutta jos he tutkivat talon?

NILS STENINPOIKA.

Niin, niin, he löytävät minut! Ja minut laahataan vankeuteen, tai hirtetään —! Oi, ei, Inger Gyldenlöve, — sen minä varmaan tiedän, — sitä te ette anna tehdä!

OLAF SKAKTAVL.

(kuunnellen).

Lukko murtui —!

INGER-ROUVA.

Mieslauma ryntää porttikäytävään!

NILS STENINPOIKA.

Ja jättää elämä nyt! Nyt, kun sen vasta piti alkaa! Nyt, kun juuri sain tietää, että minulla on jotakin, jonka vuoksi elää! Ei, ei, ei! — Älkää luulko, että olen pelkuri, Inger Gyldenlöve! Kun saisin vain sen verran elon päiviä, että —

INGER-ROUVA.

Ovat jo alhaalla linnantuvassa. (Vaativasti *Olaf Skaktovlille*.) Hänet *täytyy* pelastaa — maksoi, mitä maksoi!

NILS STENINPOIKA.

(tarttuu *Inger-rouvan* käteen)

Oi, sen minä tiesin; — te olette ylevä ja hyvä!

OLAF SKAKTAVL.

Mutta miten? Kun emme voi piilottaa häntä —

NILS STENINPOIKA.

Ah, minä tiedän; minä tiedän! Salaisuus —!

INGER-ROUVA.

Salaisuus?

NILS STENINPOIKA.

Niin; teidän ja minun!

INGER-ROUVA.

Kristus, — tiedätkö te sen?

NILS STENINPOIKA.

Kaikki. Ja nyt, kun on henki kysymyksessä —. Missä on ritari Nils Lykke?

INGER-ROUVA.

Paennut.

NILS STENINPOIKA.

Paennut! Jumala minua auttakoon; sillä ainoastaan ritari voi kieleni päästää. — Mutta henki on kalliimpi kuin lupaukset! Kun ruotsalaisten päällikkö tulee —

INGER-ROUVA.

Mitä silloin? Mitä aiotte?

NILS STENINPOIKA.

Ostaa henkeni ja vapauteni; — paljastaa hänelle kaikki.

INGER-ROUVA.

Oi, ei, ei! Säälikää!

NILS STENINPOIKA.

Eihän ole muuta pelastusta. Kun kerron hänelle, mitä nyt tiedän —

INGER-ROUVA

(katsoen häneen järkytystään hilliten).

Niin olette pelastettu?

NILS STENINPOIKA.

Niin juuri. Nils Lykke puhuu hyväkseni. Uskokaa, se on viimeinen keino.

INGER-ROUVA

(selviten ja päättävästi).

Viimeinen keino? Olette oikeassa, — viimeistä täytyy aina vielä koettaa. (Osoittaa vasemmalle.) Kas tuonne voitte kätkeytyä siksi aikaa.

NILS STENINPOIKA

(hiljaa).

Uskokaa minua, — ette koskaan kadu tekoanne.

INGER-ROUVA

(puolittain itsekseen).

Jumala suokoon, että sananne olisi totta!

NILS STENINPOIKA

(menee nopeasti ulos takimmaisesta ovesta vasemmalle).

OLAF SKAKTAVL

(aikoo seurata häntä, mutta *Inger-rouva* pidättää).

INGER-ROUVA.

Ymmärsittekö, mitä hän tarkoitti?

OLAF SKAKTAVL.

Se kurja! Hän ilmaisee teidän salaisuutenne, tahtoo uhrata teidän poikanne pelastaakseen itsensä.

INGER-ROUVA.

Kun on henki kysymyksessä, sanoi hän, niin täytyy koettaa viimeistä keinoa. — Hyvä, Olaf Skaktavl, tapahtukoon niinkuin hän sanoi.

OLAF SKAKTAVL.

Mitä tarkoittatte?

INGER-ROUVA.

Henki hengestä! Toisen heistä täytyy tuhoutua.

OLAF SKAKTAVL.

Ah, — Te tahdotte —?

INGER-ROUVA.

Jos ei tuon suuta tuolla tuketa ennenkuin hän pääsee ruotsalaisen päällikön puheille, niin kadotan poikani, jos hänet sitävastoin raivataan tieltä, niin saan aikamani vaatia kaikki hänen oikeutensa oman lapseni hyväksi. Silloin saatte nähdä, että vielä on malmia Inger Ottiksentyttäressä. Luottakaa siihen, — kauan teidän ei tarvitse odottaa enää kosta, jota kaksikymmentä vuotta olette janonnut. — Kuuletteko, he tulevat ylös portaita! — Olaf Skaktavl! Teistä riippuu, olenko huomenna lapseton nainen vai —

OLAF SKAKTAVL.

Käyköön niin! Vielä on minulla yksi luja koura tallella. (Ojentaa hänelle kätensä.) Inger Gyldenlöve, minun tähteni ei nimenne kuole sukupuuttoon. (Poistuu vasemmalle *Nils Stenssonin* luo.)

INGER-ROUVA

(kalpeana ja vavahtaen).

Uskallanko tosiaan sen —?

(Huoneesta kuuluu melua, hän rientää huudahtaen ovea kohti.)

Ei, ei, — se ei saa tapahtua!

(Sisältä kuuluu raskas putoamisen jysäys; hän sulkee korvansa kaksin käsin ja rientää epätoivoisin katsein poikki lattiaan. Hetken päästä ottaa hän varovasti kätensä korviltaan, kuuntelee jälleen ja sanoo hiljaa.)

Nyt se meni! Kaikki tuolla on hiljaista. — Sinä näit sen, Jumala, että minä epäröin! Mutta Olaf Skaktavl oli liian nopeakätinen.

OLAF SKAKTAVL

(tulee vaitiollen saliin).

INGER-ROUVA

(lyhyen ajan jälkeen katsomatta häneen).

Onko se tehty?

OLAF SKAKTAVL.

Hänestä saatte olla huoletta; — hän ei anna ilmi ketään.

INGER-ROUVA

(kuin äsken).

Hän on siis vaiti?

OLAF SKAKTAVL.

Kuusi tuumaa rautaa rinnassa. Kaasin hänet vasemmalla kädelläni.

INGER-ROUVA.

— Niin, niin, oikea olisi ollutkin siihen liian hyvä.

OLAF SKAKTAVL.

Se on teidän asianne; — ajatus lähti teistä! Ja nyt Ruotsiin! Rauha teille, siksi aikaa! Kun ensi kerran tapaamme Östråtissa, alan minä itse työni.

(Poistuu takimmaisesta ovesta oikealle.)

INGER-ROUVA.

Käsissäni verta. Siihen piti sen siis mennä. — Hän alkaa olla kalliisti ostettu.

(Kamaripalvelija *Björn* tulee sisään, seurassaan muutamia ruotsalaisia huoveja, ensimmäisestä ovesta oikealta.)

ERÄS HUOVEISTA.

Anteeksi; — jos olette linnanrouva —

INGER-ROUVA.

Kreivi Stureako etsitte?

HUOVI.

Häntä.

INGER-ROUVA.

Ette ole siinä tapauksessa harhateillä. Kreivi on hakenut suojaa luotani.

HUOVI.

Suoja? Anteeksi, jalosyntyinen rouva, mutta sitä ette voi hänelle antaa, sillä —

INGER-ROUVA.

Mitä sanotte, on kreivi itsekkin käsittänyt, ja siksi hän on — menkää, katsokaa itse — siksi hän on surmannut itsensä.

HUOVI.

Surmannut itsensä?

INGER-ROUVA.

Katsokaa itse, kuten sanoin. Tuolta huoneesta löydätte ruumiin. Ja koska hän nyt jo on joutunut toisen

tuomarin eteen, niin pyydän, että hänet viedään täältä kaikella sillä kunnialla kuin hänen aatelinen syntyperänsä vaatii. — Björn, sinä tiedät, että minun oma arkkuni on ollut monta vuotta valmiina salakamarissa. (Huoveille.) Siinä pyydän teitä viemään kreivi Sturen ruumiin Ruotsiin.

ENSIMÄINEN HUOVI.

Käskynne täytetään. (Eräälle toisista.) Juokse sinä ja vie tämä tieto herra Jens Bjelkelle. Hän odottaa muitten ratsumiesten kanssa kauempana maantiellä. Me toiset saamme lähteä tuonne ja — — —

(Yksi huoveista menee ulos oikealle, muut Björnin kanssa huoneeseen vasemmalle.)

INGER-ROUVA

(kulkee hetkisen vaiti ja rauhattomana ympäri salia).

Ellei kreivi Sture sellaisella kiireellä olisi jättänyt jäähyväisiään maailmalle, olisi hän kuukauden päästä heilunut hirsipuussa tai saanut istua elinikänsä vankeudessa. Olisiko se ollut hänelle tätä parempi kohtalo?

Tai hän olisi pelastanut henkensä heittämällä lapseni vihollisten käsiin. *Minäkö* se siis hänet tapoin? Eikö susikin puolusta pentuaan? Kuinka uskaltavat he tuomita minua, jos iskin kynteni siihen olentoon, joka aikoi ryöstää minun oman lihani ja vereni? — Se on seikka, jonka *täytyi* tapahtua. Jokainen äiti olisi tehnyt niinkuin minä.

Mutta ei ole aikaa turhiin aprikoimisiin. Toimia minun pitää.

(Asettuu pöydän ääreen vasemmalle.)

Minä kirjoitan kaikille ystäväilleni kautta maan. Kaikkien heidän täytyy nousta puolustamaan suurta asiaa. Uusi kuningas — valtionhoitaja ensin ja sitten kuningas — — (Alkaa kirjoittaa, mutta keskeyttää ajatuksissaan ja sanoo hiljaa.)

Kenenkä valitsevat he vainajan sijaan? — Kuninkaan äiti —? Se on kaunis sana: kuninkaan äiti. Kuninkaan tappaja — mikä eriskummallinen ajatus. Vastakohtia. Toinen, joka ottaa hengen kuninkaalta, ja toinen, — antaa hengen kuninkaalle. (Nousee.)

No hyvä, minä annan korvauksen siitä, mitä olen ottanut. — Minun poikani olkoon kuningas! (istuutuu jälleen ja ryhtyy työhön, mutta työntää sen taas syrjään ja nojautuu taaksepäin tuolillaan.)

On aina ilkeää, kun talossa on ruumis. Sentähden minun on nyt niin kummallinen olla. (Kääntää nopeasti päätään sivulle, ikäänkuin puhuen jollekulle.) Vai ei, muka? Mistä muusta se sitten johtuisi? (Aprikoiden.)

Onko sitten niin suuri ero kaataa vihollinen tai surmata hänet? Knut Alfinpoika oli halkaissut miekallaan monta otsaa, ja kuitenkin oli hänen omansa rauhallinen kuin lapsen. Miksikä minä sitten aina näen tuon — (tekee kädellään liikkeen ikäänkuin iskien jotakuta veitsellä) tuon iskun sydämeen — ja sitten punaisena virtaavan veren? (Hän soittaa ja jatkaa puhettaan penkoen papereitaan.)

Tästä lähtien minä en tahdo sellaisia ilkeitä näkyjä. Tahdon tehdä työtä yöstä ja päivää. Ja kuukauden kuluttua — yhden kuukauden — tulee minun poikani luokseni — —

BJÖRN

(tulee sisään).

Tekö soititte, rouva?

INGER-ROUVA

(kirjoittaen).

Sinun pitää tuoda lisää kynttilöitä. Tästä alkaen minä tahdon paljon valoa huoneisiin.

(Björn menee takaisin vasemmalle.)

INGER-ROUVA

(hetken päästä, nousten kiivaasti).

Ei, ei, ei; — minä en voi käyttää kynää tänä yönä! Päätäni polttaa ja särkee. (Peljästyneenä kuunnellen.)

Mikä se on? Oh, ne ruuvaavat arkun kantta kiinni tuolla.

Silloin, kun olin lapsi, kertoivat minulle jutun kuolleesta ritari Aagesta, joka kulki kirstu seljässä. — Jos tuonkin päähän pälkähtäisi tulla jonakin yönä kirstu seljässä kiittämään kestityksestä? (Hymyilee hiljaisesti.) Hm, — meillä aikuisilla ei ole enää mitään lapsuususkostamme. (Kiivaasti.) Mutta sellaiset sadut eivät kuitenkaan sovi! Ne tuovat rauhattomia unia. Kun minun poikani tulee kuninkaaksi, täytyy ne kieltää.

(Hän käy pari kertaa edestakaisin; sitten avaa hän ikkunan.)

Kuinkahan kauan mahtaa mennä ennenkuin ruumis alkaa mädätä? Kaikki huoneet täytyy tuulettaa. Niinkauan kuin sitä ei ole tehty, on täällä epäterveellinen olla.

(*Björn* tulee sisään tuoden kahta kynttilänjalkaa sytytetyin kynttilöin, ja asettaa ne pöydälle.)

INGER-ROUVA

(joka on jälleen ryhtynyt papereihinsa).

Se on oikein. Painakin nyt mieleesi, mitä sinulle sanon. Paljon kynttilöitä pöydälle! — — Mitä ne nyt hommaavat siellä sisällä?

BJÖRN.

Ne ruuvaavat vielä arkun kantta kiinni.

INGER-ROUVA

(kirjoittaen).

Ruuvaavatko ne sen *hyvästi*?

BJÖRN.

Niin kuin on tarpeen.

INGER-ROUVA.

Niin, niin, — sinä et saata tietää, kuinka se on tarpeen. Pidä silmällä, että se tehdään huolellisesti. (Menee hänen luokseen käsi täynnä papereita ja sanoo salaperäisesti.) *Björn*, sinä olet vanha mies, mutta yhden asian painan sydämellesi: Varo kaikkia ihmisiä, — sekä niitä, jotka *ovat* kuolleita, että niitä, joiden *täytyy* kuolla. — Mene nyt sinne — mene, ja katso, että ne ruuvaavat kannen hyvin kiinni.

BJÖRN

(hiljaa, päätään pudistaen).

En ymmärrä, mikä hänellä on.

(Menee jälleen huoneeseen vasemmalle.)

INGER-ROUVA

(ryhtyy sinetöimään erästä kirjettä, mutta heittää sen vielä puolitekoisena kädestään, kulkee hetken edestakaisin; sitten sanoo hän kiivaasti).

Jos minä olisin pelkuri, niin ilmoisna ikänä en olisi tätä tehnyt! Jos olisin pelkuri, niin olisin minä huutanut itselleni: seis! niin kauan kun vielä hiukankin toivot sielullesi autuutta! (Hänen silmänsä osuvat *Sten Sturen* kuvaan; hän karttaa näkyä ja sanoo hiljaa.)

Tuossa hän ilmielävänä hymyilee minulle! Hyi!

(Kääntää kuvan seinään päin, siihen katsomatta.)

Miksi sinä nauroit? Senkö tähden, että tein pahoin pojallasi? Mutta se toinen, — eikö hänkin ole sinun poikasi? Ja hän on samalla minun, huomaa se! (Katsoo varkain pitkin kuvariviä.)

Niin hurjina kuin tänä yönä en ole vielä koskaan heitä nähnyt. He seuraavat silmillään minua, minne menenkin. (Polkee jalkaansa permantoon.) Mutta minä en tahdo sitä! Minä tahdon rauhaa talossani! (Alkaa kääntää kaikkia kuvia seinään päin.) Niin, vaikkapa olisit itse pyhä Neitsyt Maaria — —. Luuletko sinä, että siihen *nyt* on aikaa? Miksi sinä et koskaan kuullut rukouksiani, vaikka minä niin palavasti pyysin takaisin lastani? Miksi? Siksi, että Wittenbergin munkki on oikeassa: ei ole välittäjää ihmisten ja Jumalan välillä!

(Hengittää raskaasti ja jatkaa yhä kiihtyvällä hurjuudella.) On sangen hyvä, että olen nyt siitä selvillä. Kukaan ei nähnyt, mitä tuolla tapahtui. Ei ole ketään, joka todistaa minua vastaan. (Levittää yhtäkkiä kätensä ja kuiskaa.)

Minun poikani! Rakastettu lapseni! Tule luokseni! Tässä minä olen! — Hst! Sanonpa sinulle jotain. Minä olen vihattu tuolla ylhäällä, tähtien takana, — siksi, että synnytin sinut maailmaan. Minut oli määrätty kantamaan Herran Jumalan lippua maassa. Mutta minä kuljin omaa tietäni. Siksi minun on täytynyt kärsiä niin paljon ja kauan.

BJÖRN

(tulee huoneesta vasemmalta).

Rouva, minun täytyy ilmoittaa — — — hyvä Jumala, — — mitä tämä on?

INGER-ROUVA

(on noussut ritarisalin pääistuimelle, joka on seinämällä oikealla).

Vaiti; hiljaa! Minä olen kuninkaan äiti. He ovat valinneet minun poikani kuninkaaksi. Otti kovalle, ennenkuin niin pitkälle päästiin; — sillä itse mahtavinta vastaan sain minä taistella.

NILS LYKKE

(tulee hengästyneenä sisään oikealta).

Hän on pelastettu! Sain Jens Bjelkeltä lupauksen. Inger-rouva, — tietkää, että — —

INGER-ROUVA.

Hiljaa, sanon minä! Katsokaa, mikä ihmistungos.

(Kuolinvirsi kuuluu huoneesta vasemmalta.)

Nyt tulee kruunaussatto. Mikä kansan paljous! Kaikki kumartuvat kuninkaan äidin edessä. Niin, niin; hän onkin taistellut poikansa puolesta, — niin, että sai siitä veriset kädet. — Missä ovat tyttäreni? En näe heitä.

NILS LYKKE.

Kristuksen pyhä veri — mitä täällä on tapahtunut?

INGER-ROUVA.

Tyttäreni; — minun kauniit tyttäreni! Minulla ei ole yhtään tytärtä enää. Minulla oli vielä yksi, ja hänet kadotin, kun hän aikoi morsiusvuoteeseen. (Kuiskaten.) Lucia oli jo siinä, ruumiina. Ei ollut tilaa kahdelle.

NILS LYKKE.

Oih, niin on siis käynyt! Herran kosto on minua kohdannut.

INGER-ROUVA.

Näettekö hänet? Katsokaa! Tuolla on kuningas. Hän on Inger Gyldenlöven poika! Minä tunnen hänet kruunusta ja Sten Sturen sormuksesta, joka hänellä on povella. — Kuulkaa, kuinka riemu raikuu. Hän lähenee! Kohta saan sulkea hänet syliini! Ha, ha, kuka voittaa, Jumala vai minä?

(Huovit kantavat sisään ruumisarkkua.)

INGER-ROUVA

(puristaa päätänsä ja huutaa).

Ruumis! (Kuiskaten.) Hyi; se on ilkeää unta! (Vaipuu istuimellaan kumaraan.)

JENS BJELKE

(joka on tullut sisään oikealta, pysähtyy ja huutaa hämmästyneenä).

Kuollut! Kumminkin siis —

ERÄS HUOVEISTA.

Itse hän —

JENS BJELKE

(vilkaisten *Nils Lykkeen*).

Hän itse —

NILS LYKKE.

Hst!

INGER-ROUVA

(heikosti ja ympäri päänsä miettien)

Niin, oikein; — nyt minä sen muistan.

JENS BJELKE

(huoveille).

Laskekaa ruumis maahan. Se ei ole kreivi Sture.

ERÄS HUOVEISTA.

Anteeksi, herra ritari; — mutta tämä sormus, joka hänellä oli kaulassa —

NILS LYKKE

(tarttuu häntä käsivarteen).

Ole vaiti, sinä!

INGER-ROUVA

(ponnahtaa ylös).

Sormus? Sormus?

(Rientää ja tempaa sen käteensä)

Sten Sturen sormus. (Huutaen.) Oo, Jeesus Kristus — minun poikani.

(Heittäytyy ruumisarkulle.)

HUOVIT.

Hänen poikansa?

JENS BJELKE

(samall'aikaa).

Inger Gyldenlöven poika?

NILS LYKKE

Niin se on.

JENS BJELKE.

Mutta miksi te ette minulle sanonut — —?

BJÖRN

(joka koettaa nostaa *Inger-rouvaa* ylös).

Auttakaa, auttakaa! Inger-rouva, — mitä te tahdotte?

INGER-ROUVA

(heikolla äänellä, kohottautuen puolittain).

Mitä tahdon —? Arkku lisää. Hauta lapseni luona — — —

(Hän vaipuu jälleen voimattomana ruumisarkulle. *Nils Lykke* poistuu kiireesti oikealle. Muut läsnäolijat ovat kaikki tyrmistyksissään.)

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK INGER, ÖSTRÅTIN ROUVA: VIISINÄYTÖKSINEN
MURHENÄYTELMÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States,

we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™

works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and

future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.